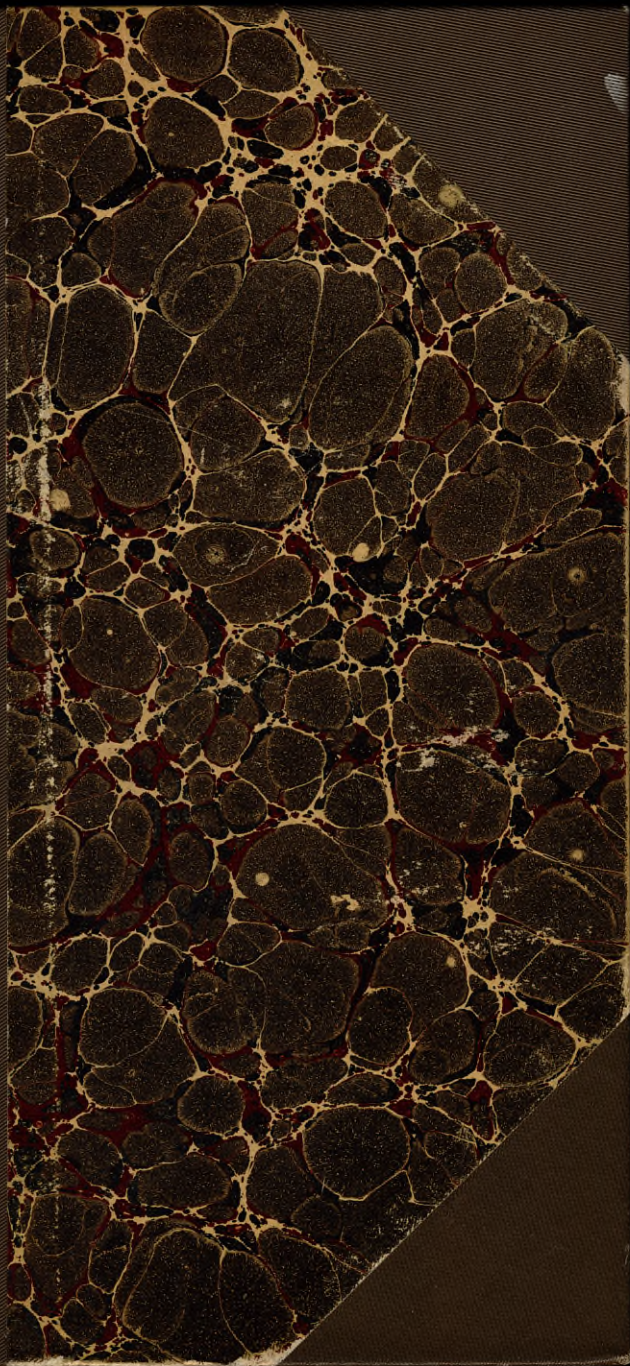

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

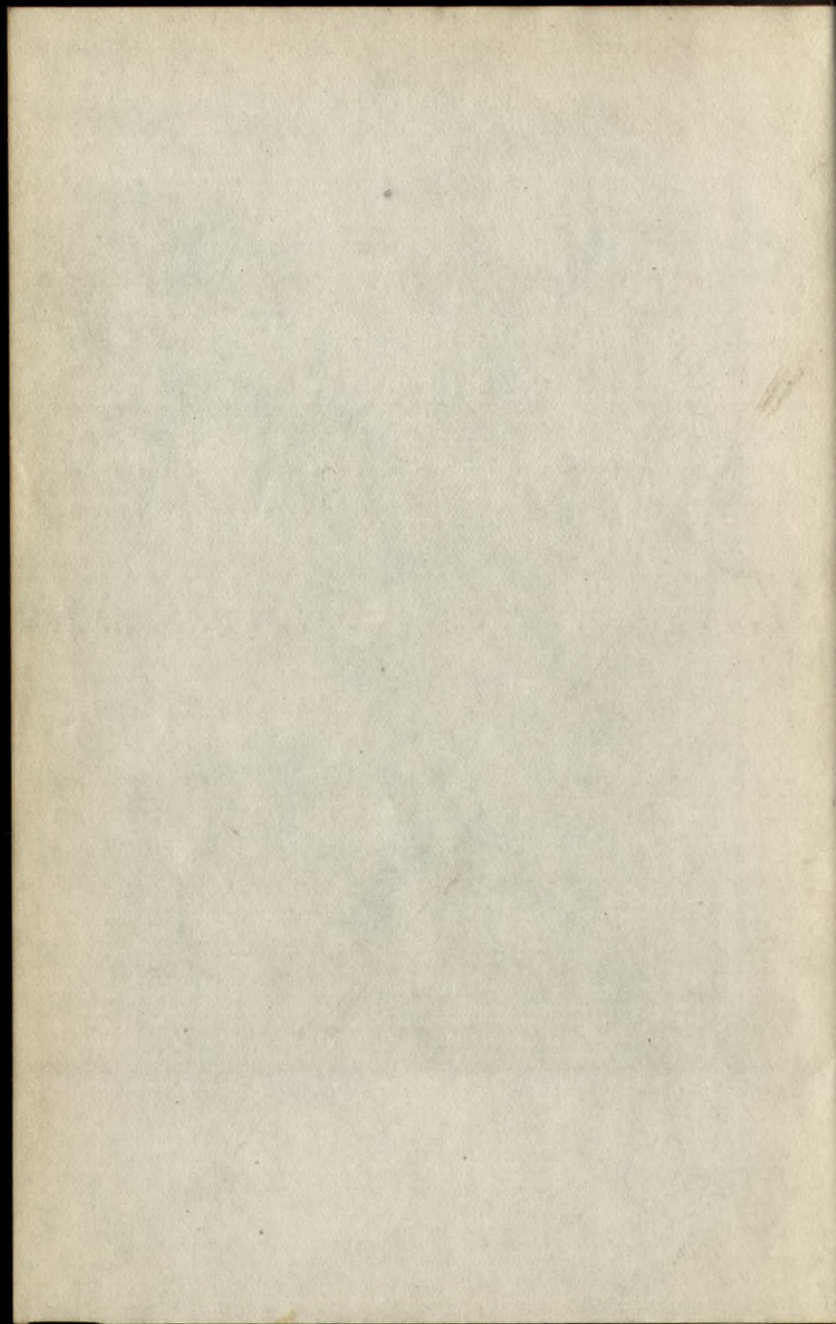
FR
S
M
M

Litt.
Sv.

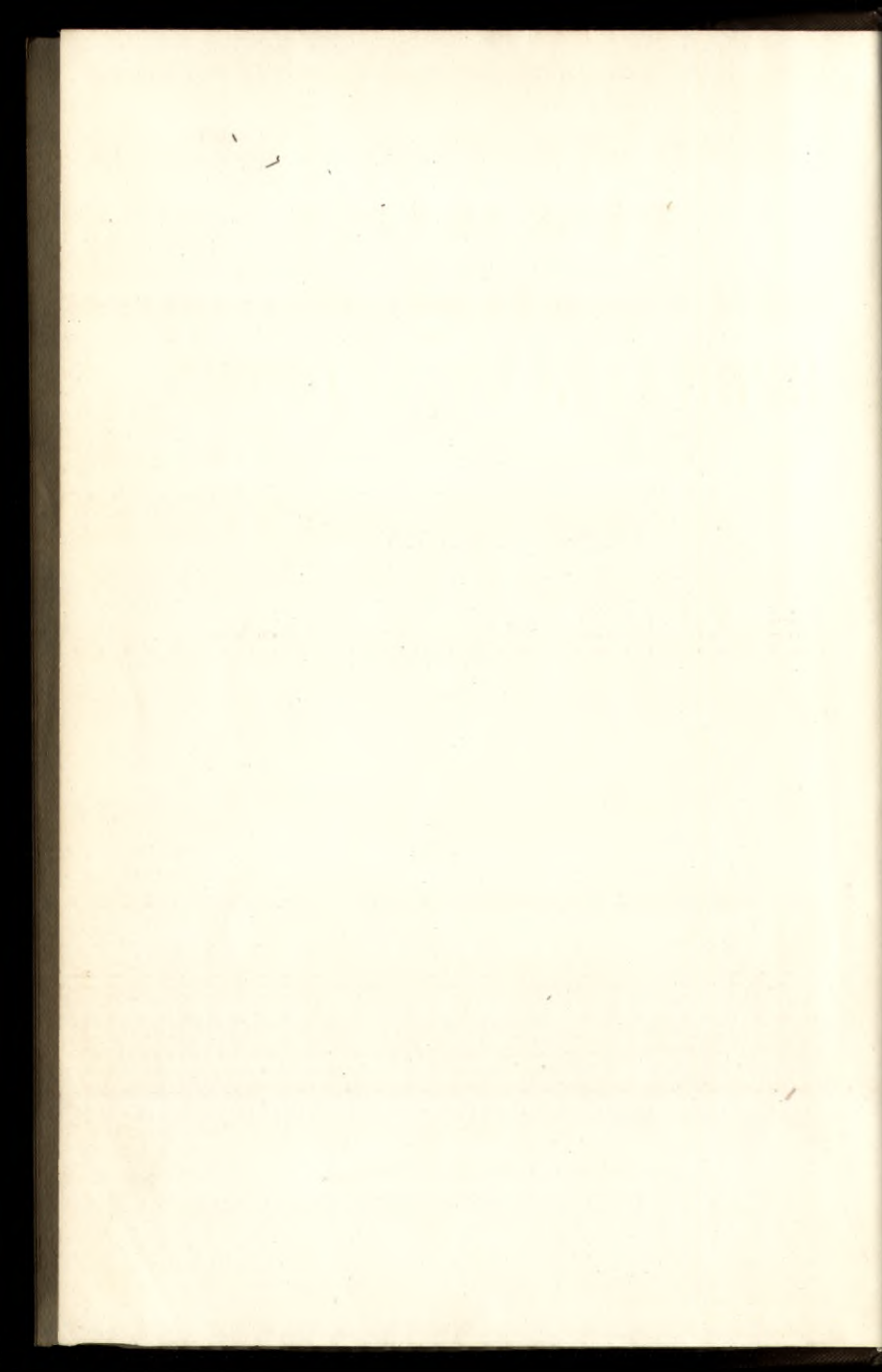

FRANK HELLER

HERR LEROUX I LUFTEN

38

7
FRANK HELLER

[M. G. Serner]

HERR LEROUX I LUFTEN

MED ILLUSTRATIONER AV P. LINDROTH

Stockholm
Albert Bonniers förlag

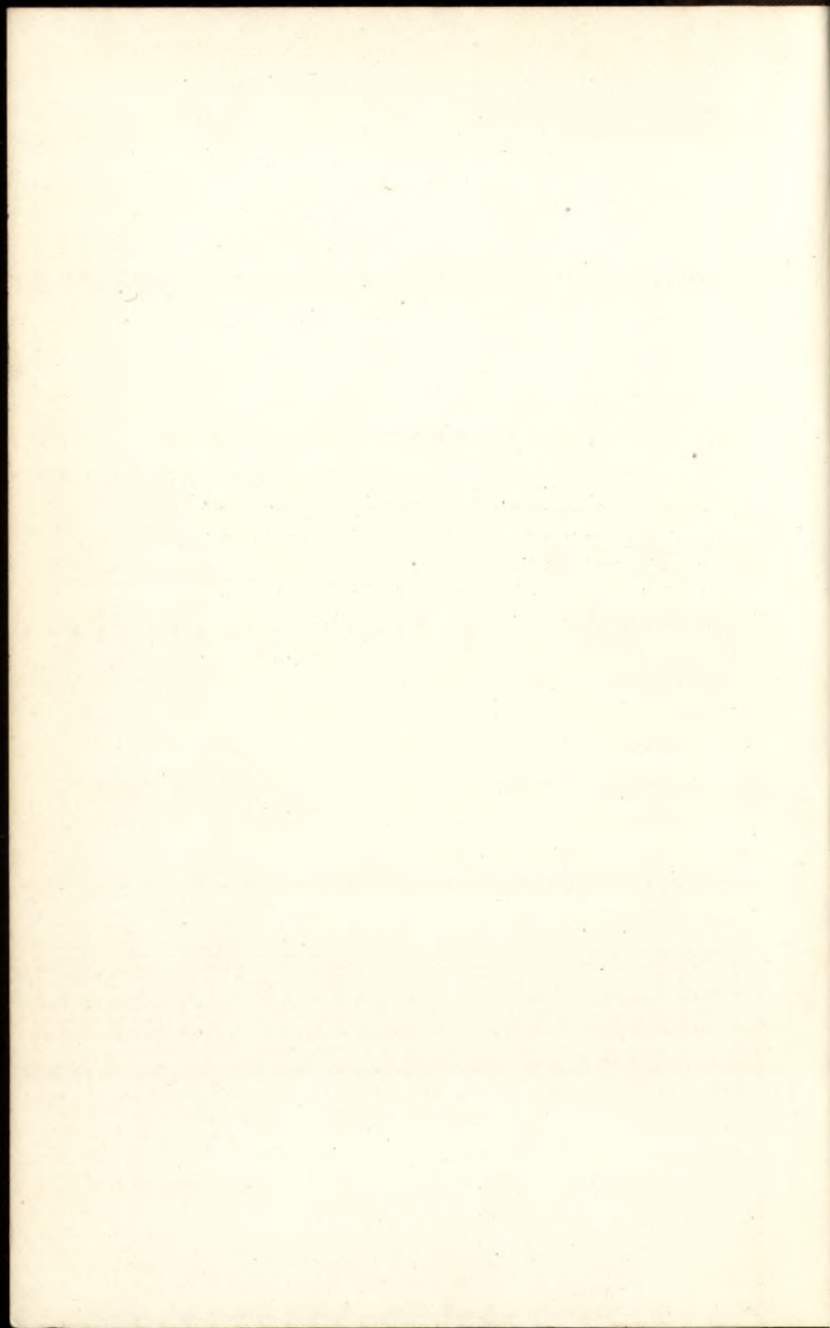

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1915

— — Nu svävade jag alltså mellan himmel och jord, jag ryste när jag såg ned i djupet under mig, och den tanken föll mig in: om min gördel skulle gå sönder! Men Allah vare lovad, den höll; och snart gjorde mig min luftresa ett utomordentligt nöje — —

Sindbad Sjöfararens Äventyr.

Herr Leroux' finaste passagerare.

» Tåget, ej den berömda orientexpressen utan ett annat av mera blygsamma pretentioner och betydligt mera blygsam fart, kröp fram över Sydungerns oändliga slätter. Enstaka byar och gårdar dök upp i synfältet, passerade det och försvunno i den tätande skymningen. Långa raka vägar glänste stundom blanka mot himlen i väster, medan träden invid dem lyfte sig som en rad av lansar mot det svaggröna bältet just ovanför de röda resterna av solnedgången. Därpå försvann den gröna färgen hastigt, ty det var en kväll sent i november; de sista blodiga strimmorna under den slocknade; dimmor började lyfta sig från hedarna, och tåget, troligen fruktande försåt i den börjande höstnatten, kröp fram långsammare än någonsin.

Inburad i en gammalmodig andraklasskupé svor jag hjärtligt över den otursgudom som kommit mig att gå miste om den nyssnämnda expressen i Neusatz; något bråk på hotellet, en fumlig kusk,

en idiotisk stationskarl, och så var det färdigt. Det berömda tåget, som tre gånger i veckan förbinder Konstantinopel med Paris, lämnade bangården i samma ögonblick som jag kom in på den. Alla protester och förbannelser voro bortkastade på de svartmuskiga stationstjänstemännen och med döden i hjärtat beredde jag mig på att tillbringa ytterligare två dar på denna gudsförgätna plats, då äntligen en av ifrågavarande tjänstemän — den mest tysktalande av dem — kom fram till mig och sade:

— Det går ett tåg norrut om tjugu minuter!

— En express!?! morrade jag.

— Hm, nej, inte precis. Ett blandat tåg... nära på ett snälltåg, skyndade han sig att tillägga vid åsynen av mitt minspel.

Jag betraktade honom allvarsamt. Nära på ett snälltåg... det lät både mystiskt och lockande, dock mest det förra; men allting var bättre än att behöva förnöta tiden i detta hål. Åtminstone tycktes det mig så just då.

— Det är bra, sade jag, var snäll och styr om mitt bagage.

Och följaktligen satt jag nu, fyra timmar senare, instuvad i denna gammalmodiga andraklasskupé på detta djävulska tåg, som långt ifrån att vara nästan ett snälltåg, var helt och hållet ett godståg. Ute hade det hastigt svartnat till natt, och inne ännu hastigare, ty belysningen, bestående i en talgdank,

förvarades i en hermetiskt sluten glasinrättning i taket, vilken trotsade alla mina bemödanden att öppna den. Jag bände och slet, men ingen vänligt sinnad makt lade märke till det; och tåget som förut utmärkt sig för långa, var tionde minut återkommande vilopausar vid nästan obefintliga stationer, hade nu gått utan uppehåll i över femtio-fem minuter.

Troligen självt förvånat över denna bragd upphävde det plötsligt ett gällt triumfvrå; men samtidigt utmattat av denna ansträngning saktade det häftigt farten, lät vagnarna dunka mot varandra tre eller fyra minuter, och stannade därefter, flåsande av stolthet, vid en station, som jag till en början endast trodde existera i dess överretade inbillning. Efter en halv minut hade jag emellertid lyckats vänja mina ögon vid det egyptiska mörkret utanför och upptäckte dels fyra à fem talgdankar som spredo ett försiktigt ljus över situationen, dels fem eller sex personer som sysslade vid en godsvagn på ett sidospår. Plötsligt uppenbarade sig ännu någonting på detta sidospår, det var vårt duktiga lokomotiv, som med några vagnar i släptåg nalkades den nyssnämnda vagnen. Efter ett par minuter var denna tillkopplad och försvann i skuggorna; jag beredde mig just att öppna dörren och intervjuja konduktören om tänkbarheten av att tända talgdanken i taket, då ifrågavarande herre förekom mig genom att själv slita upp dörren.

— Par ici, monsieur! sade han.

Jag trodde inte mina öron: konduktören talade franska, och det fanns någon utom jag själv, som höll på att luras ombord på infernotåget. Jag ämnade just varna honom, då tanken på talgljuset åter slog mig.

— Hallå! ropade jag. La bougie — konduktör, tänker ni tända danken nu eller på julafton?

Med allvarsam min och utan att svara på min näsvishet hoppade konduktören in, öppnade genom ett handgrepp, som jag förgäves sökte utspionera, glasgloben i taket, förde en svavelsticka i närheten av talgdanken och hoppade ut med ett: et voilà, messieurs! medan ljusstumpen började sprida ett svagt skimmer över mig och den nyanlände.

Därpå smällde dörren igen, tåget satte sig åter i gång; det var för sent att varna den olycklige och jag började i stället betrakta honom.

Det var en medellång yngling på tjugutre à tjugufyra år med svartmuskigt ansikte, örnnäsa, svarta mustascher och tämligen små, skarpa och kloka ögon. Han var omiskännligt fransman, både genom sitt utseende i övrigt och genom sin klädsel, som hade det något feminina drag fransmännen affektera. Men vad klass i samhället han intog var svårare att avgöra. Hans kläder voro välgjorda, eljest skulle jag gissat på en chaufför eller något dylikt och funnit mig styrkt i min förmodan av hans händer som voro rätt illa åtgångna och

luktade olja. Ett ögonblick tänkte jag på handelsresande, i nästa på teatermaskinist; och skulle troligen i nästa sekund gjort en ny gissning, om jag ej förekommit av den nyanlände själv, som på franska sade:

— Förbannad belysning, ruttet tåg, uselt land — är ni fransman, monsieur?

— Nej, monsieur, sade jag, jag är svensk.

— Diable, ni är svensk! Och vad gör ni i detta land, som är övergivet av helgonen?

— Ni tror på helgonen, monsieur? Ni skulle alltså vara äldre än ni ser ut? Jag har varit här som turist, monsieur; eftersom ni vill veta det.

— Som turist! Nom d'un nom! Nom d'un chien! Här som turist! Och varför skulle jag vara äldre än jag ser ut, och hur gammal ser jag ut?

Han rätade på sig och fixerade mig med d'Ar-tagnanmin, och jag skyndade mig att svara:

— Monsieur, intet är mera tvetydigt än åldern. La valeur n'attend pas le nombre des années, säger Corneille, inte sant? Ni förefaller mig att vara tjugutre, låt oss säga tjugufyra, men eftersom M. Combes utvisade helgonen ur Frankrike för ungefär 13 år sen, medan ni ännu tror på dem, förmodade jag att jag tagit fel, att ni är äldre, att...

— Monsieur, jag är tjugufem. Men jag är uppfostrad i en kongregationsskola; därför tror jag på helgonen, och därför bär jag också alltid denna amulett med mig, till lands, till sjöss och i luften.

— I luften! ropade jag, slagen av en plötslig lösning på en föregående fråga. Ni säger i luften! Ni skulle således vara...

— Aviatör, monsieur, just så, Georges Leroux, aviatör, till er tjänst. Önskar ni en promenad i luften, en utomordentlig vol plané, en looping, så minns mig. Säg ett ord: Georges Leroux är till er disposition!

— Och ni, som är aviatör, som har luften till er landsväg, kan resa med detta evigt förbannade tåg, i denna belysning, i denna skakn...

— Monsieur, man tröttnar på allt. Har ni aldrig själv längtat tillbaka till postiljontiden? Och jag kan säga er att man skakas ganska bastant i luften också — betydligt mer än på det här tåget, om det gäller. Och vädret — hur finner ni det själv? Skulle ni vilja möta det ena dussinet hagelskurar efter det andra, då ni gör 110 kilometer i timmen? Ah, monsieur, man flyger inte bara i solsken — och gör man det, har man vanligen solen i ögonen, fan anamma!

— Ni är pessimist, herr Leroux? Och om det är så torftigt beställt med flygningens behag, varför flyger ni då över huvud taget?

— Säg ingenting ont om flygningen, monsieur, och bry er inte om vad jag säger om den, när jag är i dåligt humör. Jag älskar min Blériot som min fästmö och luften som mitt fideikommiss. Och för resten, il faut bien vivre. Man måste ha sitt levebröd, inte sant?

— Ah, ni är professionell? Men i så fall, herr Leroux, förlåt mig om jag upprepar en fråga som ni gjorde mig nyss: vad gör ni i detta land, som är övergivet av helgonen?

Herr Leroux rätade upp sig liksom då jag frågat efter hans ålder, och betraktade mig ett par ögonblick med samma d'Artagnanblickar, under det han strök sina svarta mustascher. Därpå sade han långsamt och med värdighet:

— Monsieur, era drag inge mig sympati. Ni är den första människa jag sett på en månad som talar mitt språk som en kristen. Jag vill säga er, vad jag gör här — eller rättare vad jag gjort här. Jag har befordrat den finaste passagerare jag haft i mitt liv.

— Herr Leroux, sade jag, var övertygad om att jag uppskattar den heder ni visar mig genom detta förtroliga meddelande, samt att jag besvarar den sympati ni säger er ha för mig. Tillåt mig att visa det genom att erbjuda er något konjak ur denna termosflaska!

Herr Leroux reste sig från sin plats mitt emot mig, fattade den av mina händer, som ej höll termosflaskan, och sade med eftertryck:

— Ni är en gentleman, monsieur. På en månad, ja på ännu längre har jag ej fått ett drägligt glas konjak — vad jag fick i natt, var... Önskar ni som gengäld att jag berättar er vad som hänt mig de två sista dygnen, så säg ett ord: Georges Leroux är till er disposition.

— Herr Leroux, sade jag, detta erbjudande gör mitt anbud av konjaken löjligt och otillfredsställande. Tala, jag ber er! Men tag först vad ni önskar ur konjaksflaskan.

Herr Leroux tog termosflaskan, tackade, öppnade den, svepte tyst tjugufem centiliter av min Courvoisier, tände under samma tystnad en cigarett som jag räckte honom — en caporal — insög hungrigt den tunga röken, svalde den, blåste ut den, torkade sig om munnen med avigsidan av

handen, betraktade mig med livlig vänskap målad i sina svarta ögon och började:

— Monsieur, för en månad sedan, den 29 oktober 1913...

Därpå avbröt han sig och började stirra på soffan mitt emot sig — min soffa. Jag följde riktningen av hans blick och varseblev en samling tidningar som jag köpt i Neusatz, österrikiska, engelska och franska om varandra. *Neue Freie Presse* låg överst, uppslagen, och det var på en notis däri, herr Leroux stirrade. Han stirrade en minut; därpå sade han:

— Monsieur, min tyska är ej vad den varit. Vill ni översätta denna notis för mig?

Jag gjorde som han bad mig — det var en kort notis på sex rader — utan att förstå vad han menade; varpå herr Leroux reste sig upp, betraktade mig med utmanande ögon och sade:

— Vet ni vad jag säger om den notisen, monsieur? Att den är löjlig! Haha! Ännu mer, monsieur, jag säger, att det som står i den är en lögn!

Jag såg först på herr Leroux, därpå på tidningen, därpå på konjaksflaskan; därpå ryckte jag på axlarna utan att säga någonting. Herr Leroux tog tidningen, höll den på en armlängds avstånd, hånskrattade åt den, kastade bort den, tog oombedd ett drag ur termosflaskan, och upprepade:

— En lögn, monsieur, ingenting annat. Vet ni vem som kan bevisa det? Jag, Georges Leroux.

Tror ni att jag ämnar göra det? Nej, jag ämnar icke göra det — icke för någon annan än för er, monsieur.

En skakning av tåget kastade honom ned på hans soffa, men utan att tyckas lägga märke därtill, sade han:

— Endast för er, monsieur. Lova mig att tiga, och jag skall avslöja hemligheten för er.

Jag lovade beredvilligt. Herr Leroux betraktade mig forskande, som för att pejla de mörkare djupen i min själ; tydligen tillfredsställd, började han därpå åter:

— För en månad sen, monsieur, den 29 oktober 1913 på dagen, lämnade jag Paris. Varför? frågar ni. Jag skall strax säga det.

Ni har läst om flygningen till Konstantinopel och Kairo, inte sant? Ni har läst om Daucourt och hans vän och deras vedermödor? Och ni vet, att Marc Pourpe följde efter, och att den store Védrines nu är på väg för att bättra på deras bedrift? Man satte skrankor för honom i Frankrike, monsieur, och man var redo att ta emot honom med handklovar i Tyskland: kanske vet ni att han drog de franska myndigheterna vid näsan och sparade deras tyska kolleger besväret med handklovarna genom att flyga tvärs över Tyskland, från Nancy till Böhmen, utan att landa? Det är en man, monsieur! Det gläder mig att ni vet hans bedrifter.

Men ni vet kanske inte att ännu en startade

utom dessa! Ni vet det säkert inte, och ni är ursäktad, ty det var inte ett halvt dussin personer i Frankrike som visste det. M. Blériot och hans närmaste män visste det, men ingen annan utom dem. Inte pressen, inte publiken; endast de konsulat som måste underrättas och flygaren själv. Ni gissar kanske, vem denne flygare var? Det var jag själv.

Monsieur, ni ser på mig! Jag är ung, det är sant, jag är tjugufem, och jag har inte Daucourts erfarenhet eller Védrines' örnrykte. Och Paris—Kairo... man kan blekna för mindre. Femtusen kilometer, monsieur, över skogar, hedar, träsk, berg... tretusen av dem över trakter där aldrig en maskinfågel flugit, endast likgamarna. Det är mycket för en man vid min ålder — om han inte heter som jag och är fransman.

Alla de andra — Daucourt, Marc Pourpe, Védrines — hade nya kapplöpningsmonoplan, Morane-Saulnier och Borel. Ingen hade en Blériot. Det var som om den maskin som alla de andra byggt vidare från nu skulle lämnas ur räkningen, som om den redan vore urmodig, förlegad... M. Blériot sade ingenting, inte till någon, men jag såg att det grämde honom djupt i hjärtat; och för fem veckor sedan gick jag in till honom på hans kontor och sade:

— M. Blériot, vill ni ge mig er tillåtelse att starta för tävlingen Paris—Kairo?

2. — *Herr Leroux.*

Han stirrade på mig som om han trodde jag var tokig. Sedan sade han:

— Vad menar ni, Leroux? Paris—Kairo! De andra äro redan i väg — och ni vet hur de haft det! Ni har aldrig gjort en överlandsflykt på mer än 1,000 kilometer — och ni talar om Paris—Kairo!

— M. Blériot, förlåt mig: jag har aldrig gjort någon överlandsflykt på mer än 1,018 kilometer, det är sant! Men det har varit för att mitt kontrakt bundit mig hos er, här i Buc. Och vad gör det, att de andra äro på väg? Det gäller att komma fram på kortaste tid. Vänta, låt mig tala slut. Vad flyger Daucourt för en maskin?

— En Borel. Hans röst var ej utan bitterhet.

— Och Marc Pourpe?

— En Morane-Saulnier.

— Byggd av en man som lärt att flyga hos er. Och Védrines?

— En Morane — men vad menar ni, Leroux?

— Vad menar ni, M. Blériot? Borel, Morane-Saulnier — skall det första och främsta monoplanet saknas, då det gäller en tävlan som denna? Skall ingen Blériot finnas med?

Han såg på mig.

— De andra maskinerna äro lättare, snabbare ...

— Det kan uppvägas av piloten.

Han smålog — monsieur, han smålog!

— Hm, Leroux — och Védrines?

— Nåväl, M. Blériot och Perreyon?

Hans småleende försvann genast. Jag borde kanske ej nämnt hans chefpilots namn, den olycklige Perreyon, som hade dödats vid ett fall tre dagar förut. Innan han hann säga något, förekom jag honom.

— M. Blériot, förstå mig! Jag önskar inte riskera ert anseende och era monoplans anseende. Jag är ung jag vet det; min längsta överlandsflykt har varit 1,018 kilometer; och Paris—Kairo kan komma vem som helst att hisna. Jag begär inte att få starta för er officiellt... Låt mig flyga inkognito!

— Inkognito, Leroux! Som på kapplöpningarna! Han sken åter upp.

— Inkognito, M. Blériot! Giv mig en maskin, ordna bensin- och oljeförråden, om ni vill det, och Georges Leroux svär att kämpa för era färger till sista blodsdroppen!

Han reste sig och såg länge på mig. Därpå sade han utan vidare:

— Och när är ni färdig att starta?

— I morgon bittida klockan fyra på slaget, svarade jag.

Han smålog åter, men på ett annat sätt.

— Gott, Leroux; sådana svar låta höra sig. Gör er i ordning. Jag skall ordna olja och bensin; och klockan fyra på slaget skall jag se er i väg.

Nåväl, monsieur, jag hoppar över den närmaste fortsättningen. Det var ett spring på kon-

sulaten för att få papperen i ordning, och ett telegraferande från Wien till Jerusalem för att ordna reservdepåerna. Hade det inte varit för Védri-nes' flykt som just förödmjukat dem, hade väl myndigheterna inte varit så tillmötesgående. Nu voro de rädda att bli utskrattade en gång till... var lugn, de skulle blivit det. Klockan åtta på kvällen var allt ordnat, klockan halv nio sov jag; och klockan tre nästa morgon var jag ute på flygplatsen i Buc. Har ni varit där, monsieur? I fjol i juli? Då vet ni hur där ser ut om sommaren; jag kan säga er att det ej såg likadant ut den oktobermorgon då jag startade. Regnet öste ner i byar; det droppade och silade från takrännorna och marken var mera lik ett träsk än en flygplan. M. Blériot var där lika tidigt som jag; han kom fram till mig och skakade hand.

— Nå, Leroux, och vädret? Ni reser?

— Vädret är förträffligt, M. Blériot. Jag reser.

— Leroux, Leroux, minns ordspråket om stor i orden...

— Jag minns endast vad jag lovat, monsieur. Är allt klart? Farväl då, M. Blériot. Ni har telegram från Tyskland i kväll och från Kairo om en vecka.

Jag klättrade upp till min plats, prövade motorn, såg efter att jag hade kartorna färdiga på rullen och lyfte handen. Motorn piskade luften; jag kände det välbekanta virveldraget slå mig i ansiktet, och en minut senare hade mina gummi-

hjul lämnat marken och jag var på väg till Kairo. Jag vände mig om en sista gång och såg M. Blériot vinka åt mig med en lykta; ty det var halv-mörkt.

Monsieur, jag skall ej trötta er med detaljerna i min färd. Har ni läst om Daucourt och hans vän och deras reseäventyr, så har ni också läst om mina. Endast i en sak äro de olika: i den tid vi använde. Jag hade haft rätt, då jag litade mera på det gamla säkra Blériotplanet än på dessa moderna maskiner. Monsieur: en sådan maskin är som en kapplöpningshäst, förträfflig på en kapplöpningsbana, men inte lika bra till en veckas slit. Mitt kära monoplan flög som en ängel flyger till himlen, lugnt, stadigt, utan att bry sig om regn-skurarna, säker på att komma fram. Jag fick gå ned åtskilliga gånger; än för att förnya förråden, än för att orientera mig, ty att flyga efter karta och kompass må vara aldrig så bra, så kan man flyga fel om man flyger fem timmar i sträck över dimman eller i den. Dessutom måste jag ju akta mig för de förbjudna zonerna — ah, de fördömda zonerna... förlåt att jag svär! Jag har sannerligen rätt till det, och ni skall strax få höra hur pass mycket.

Jag hade gjort fem eller sex nedstigningar, och på tredje dagen var jag framme i Wien. Ingen visste om min ankomst — ingen kunde tänka sig att en människa ville flyga i sådant väder. Men vi fransmän äro inte människor när vi flyga,

monsieur, vi äro djävlar! Man viserade mina papper, man kontrollerade min tid; jag förnyade mina förråd och mina kartor; och efter två timmar var jag på väg igen till Budapest. Jag kom fram dit på kvällen, och låg över till nästa morgon. Det var min första natt i detta fördömda land, monsieur, men det skulle tyvärr långt ifrån bli den sista.

Nästa morgon var vädret äntligen vackert; solen sken, det var så gott som lugnt; jag visslade som en stare, fyllde på mina förråd och skakade hand med hela världen. Sedan gav jag mig i väg med bensin och olja för sju timmars flygning och gladare än jag varit sedan början av min resa. Solen, monsieur! Jag är från Marseille — och solen, solen! Jag hade inte sett den på veckor, jag trodde nästan den var utslocknad, och här hade jag den igen! Visserligen i ögonen — men det blir man van vid i längden, som jag sagt er. Jag höll mig högt, tvåtusen meter; däruppe var det lugnt som vattnet i ett badkar, och under mig i den genomskinliga luften såg jag städer och byar och då och då Donau, som flöt fram, fet och gulbrun. Maskinen, min kära maskin, gick lugnt som en gammal säker häst som känner sin herre i sadeln. Jag kunde släppa ratten fem, tio, femton minuter i taget, se mig omkring, sjunga, ja, till och med ta mig en styrketår av det söta vinet de ha här. Vad är det det heter? Sött, gult. Ah — tokayer!

Jag hade gett mig i väg klockan tio, jag hade flugit kanske sex timmar och välvt den ena planen efter den andra i mitt huvud: Daucourt besegrad (han var redan besegrad i Mindre Asien, fastän jag inte visste det) — Marc Pourpe besegrad, Védrines besegrad! Den store Védrines själv besegrad! Av mig, av Georges Leroux, som aldrig gjort längre överlandsflykt än 1,018 kilometer! Skulle inte M. Blériot höja ögonbrynen — och min lön! Ty jag är fattig, monsieur — på sätt och vis, förstås, och en stackars flygare har inte så gott om inkomsterna nu som 1910. Men om jag slog Védrines — jag spände ut bröstet, och skrattade mot solen; jag fann allting vackert, till och med landet jag flög över — detta förbannade land! Jag gick ner till femhundra meter för att se närmare på det — och en halv sekund efter ven en gevärskula förbi mig!

En gevärskula, monsieur! Först begrep jag inte vad det var: en svag vissling och ett surr, och så var det förbi. Jag vet knappt om jag ens lade märke till den första; men en sekund efteråt hade jag en till, en till och en till! I nästa sekund gick en av dem genom min högra vinge, en fot ifrån mig, medan en annan slet en flisa, en liten flisa ur propellern. Då begrep jag.

Ah, monsieur, dessa förbannade zoner! Finns det något vansinnigare, absurdare, löjligare?! att tänka sig: i tusentals år ha vi drömt om att flyga, i tusentals år; och så, när vi äntligen lärt oss det,

vad gör man? Man spärrar luften! Man gör gränser i luften! Här får det flygas, men inte där! Och där är tio gånger större än här! Som om man kunde spionera ut mycket hemligheter, då man gör 150 kilometer i timmen! Som om inte alla dessa hemligheter redan vore utspionerade och sålda! Ah... Men jag förivrar mig, jag glömmer min berättelse.

Ni förstår att jag hade kommit in över en av dessa zoner. Jag hade flugit mot solen som en fågel, sjungit, druckit tokayer, glömt dem. Med ens kom den där gevärskulan för att påminna mig. Vad zonen hette? Ni finner den på kartan, monsieur, ej långt från den plats, där jag stigit på detta fördömda tåg — ett ord med bara c och z, ett sådant namn som man endast kan uttala, om man har lunginflammation.

Vad jag gjorde? Vad skulle ni gjort? Jag stirrade ner, såg fästningsverk, kastade ett öga på oljemätaren — och svor. Ja, monsieur, det var vad jag gjorde; svor i en halv minut! Jag hade knappt olja och bensin till tio minuters flykt — och jag märkte det först nu!

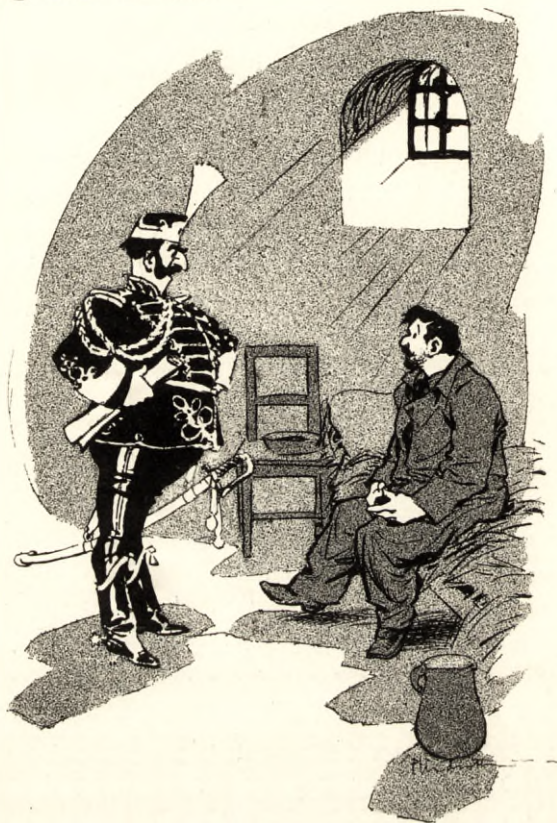
Ah, nom du diable! Men vad tjänar det till att upprepa mina eder? Vad var att göra annat än att gå ned godvilligt, söka förklara, visa mina papper? Ingenting; och det var också vad jag gjorde. Jag gick ner, visade mina papper — man skrattade åt dem; sökte förklara, på franska: ingen talade franska, åtminstone sådan som jag kunde

begripa; och efter tjugu minuter satt jag i arresten. Monsieur: en fransman, en aviatör, i arrest i detta land! I en smutsig arrest i detta fördömda land! Jag svor, jag bad till helgonen, jag tänkte på min maskin, på Kairo, Védrines, M. Blériot... Vad skulle han tänka om mig? Sist tänkte jag på konsuln — Frankrikes konsul. Ty Frankrike borde ju ha en konsul, till och med här. Jag begärde att få tala med honom: man svarade inte ett ord. Jag skrek, hotade med utrikesministern, krig, bombardering av Budapest: man slog dörren i lås och lämnade mig ensam!

Så satt jag, monsieur, ni må tro mig eller ej, i en hel vecka. Då tycktes de äntligen ha rört på sig. Jag fick tillåtelse att promenera ute på arrestgården — vilken nåd! — och man städade min cell. Men sedan blev det detsamma. Det gick en vecka till, tio dagar, två veckor. Jag räknade knappt dagarna mer. Jag svor inte ens; ty jag var för trött till det: allt var förlorat, och jag brydde mig knappt om att jag troligen var på väg till ett fängelse i detta fördömda land.

Då, monsieur, för två dagar sedan, hände något. Det var tidigt på förmiddagen; jag hade just ätit vad de kallade för frukost; jag satt hopsjunken i ett hörn, utan att tänka, alldeles förslöad, då jag hörde rigeln gnissla och dörren till cellen öppnades. En officer, en högre, eftersom han hade mera guld än de jag förut sett, kom in.

— Ni heter Leroux? sade han utan att säga god dag, utan att hälsa.

Jag stirrade på honom kallt, föraktfullt.

— Ni har mina papper, sade jag med en röst som darrade av hat.

— Georges Leroux? Ni är aviatör hos Blériot i Buc?

— Jag är det. Jag beklagar att jag inte var vid flygcentralen i Nancy, monsieur... ett gott panserat monoplan och hundra bomber: min visit skulle avlupit annorlunda.

— Inte med era oljeförråd, sade han kallt. Förivra er inte. Ni endast skadar er sak — och kanske kan ni bli fri i eftermiddag...

— Ni har äntligen behagat förhöra er hos konsuln?

— Vi förhöra oss hos konsuln, då det passar oss, Leroux. Stäm ner tonen. Det är inte fråga om konsuln. Ni är en skicklig flygare?

— Vi fransmän ha rykte för det, monsieur. Ni skall få se det i nästa krig. Ungern ligger långt borta, men...

— Leroux, minns vad jag sagt! Stäm ner tonen! Er frihet beror på det. Ni säger er alltså vara skicklig flygare? Är ni van att flyga med passagerare?

— Om ni önskar göra en tur till Paris, monsieur, så säg bara till. Ni skall vara där i övermorgon. När ni reser därifrån, blir svårare för mig att lova.

Han måste skratta trots allt. Jag måste sett fruktansvärd ut i min förbittring. Därpå sade han långsamt:

— Har ni lust att vinna er frihet genom att befordra en passagerare?

Jag stirrade på honom; sedan sade jag lika långsamt:

— Ja, monsieur, var lugn för det, om han så skall befordras till helvetet. Allt för att komma ut härifrån.

— Gott. Ni får visa mig vad ni duger till om en stund. Var lugn — han måste sett minen i mitt ansikte — ni får olja och bensin för en halvtimme! Tills vidare får ni röra er fritt på arrestgården.

I nästa ögonblick hade han gått utan att hälsa, och jag satt och stirrade på dörren, övertygad om att jag drömde. Friheten för att befordra en passagerare! Då man inte ville bevilja den av fruktan för konsulaten! Då man behöll mig i arrest utan vidare i tre veckor! Sannerligen, man måste vara mera intresserad av flygsporten i Ungern än jag trodde! Och hur som helst — ville de flyga med Georges Leroux, för att återge honom friheten, så var Georges Leroux färdig att flyga till och med till det ställe han sagt — till helvetet.

Medan jag ännu hade huvudet fullt av frågor och utrop, öppnades dörren och en yngre officer kom in. — Ni är fri att gå ut, sade han. Man gör i ordning ett monoplan åt er på fältet.

— Ett monoplan? Mitt, menar ni?

— Nej, ett. Ni måste flyga en dubbelplatsare; ert är ju ensitsigt.

Jag följde honom utan att säga något. Ah, vad det kändes att åter andas luften därute, att

se solen lysa igen — den lyste verkligen liksom den dag då jag flög till mitt fördärv — och att se hoppet lysa! En passagerarflykt, och så friheten! Jag dansade fram över gården, mera än gick över den, och följde den unge officern ut på fältet som han talat om. En skara officerare, sju eller åtta stycken, voro samlade kring ett monoplan, som en mekaniker sysslade med. Ett monoplan, och en Blériot, monsieur! Jag rusade fram till det, följd hack i häl av den unge officern, som troligen befarade någon dårskap av mig.

— Ah, ropade jag, en Blériot, en Blériot! Sacré nom de tous les diables, messieurs, om det skall bli en passagerarflykt! Vem av er är det? Eller är det ni alla i tur och ordning?

— Lugna er, Leroux, ropade samme officer som förut varit inne i min cell. Ni får reda på detaljerna sedan — så många som ni behöver veta. Är ni färdig att visa, vad ni kan, så gör det!

Jag brydde mig inte ens om att ta humör av hans sätt. Jag gjorde en hastig undersökning av maskinen — man kan ju aldrig veta: kanske kunde det roat dem att se en fransk aviatör störta ner! Men allt var i ordning; jag klättrade upp, såg att man placerat en säck som imaginär passagerare, prövade motorn och gav signal till start. Naturligtvis såg jag efter om officern talat sant angående oljan och bensinen — var lugn, monsieur det hade han! Det fanns nätt och jämnt nog för en halvtimme.

Ah, en sådan flykt, monsieur! Jag var som en fågel som sluppet ur buren — bokstavligen, kunde man säga. Jag höjde mig, sänkte mig, gjorde åttor, cirklar, vol plané utan att landa — och till sist gick jag upp till femhundra meter och gjorde en looping. En, två, tre, efter varandra! Jag höll på att mista balansen vid den första, ty vad hände? Man hade glömt att binda fast sandsäcken, och den föll ned, plums, tio meter från officerarna! Därpå gick jag ned, hoppade ut och hälsade på dem.

— Mina herrar, är det nog?

De stirrade på mig, alldeles tysta. Jag förstod, att de aldrig sett en looping förut — ni vet, monsieur, att det är tre månader sedan den första gjordes — och att de voro slagna av häpnad. Jag hörde en av dem mumla: ah, vid Gud, dessa fransmän! Dessa fransmän! — därpå kom den guldsmidde officern fram till mig, pekade på sandsäcken, som låg några steg ifrån oss, sprucken, och sade:

— Var snäll och gör inte om något sådant, Leroux! Sådana akrobatkonster höra hemma i Frankrike, inte här, och absolut inte vid passagerarflygning.

— Monsieur, sade jag, jag skall spara er loopingen. Var lugn för att jag inser skillnaden mellan att flyga med en ungrare och en sandsäck.

Min ironi gick förlorad på honom.

— Det är inte med mig ni skall flyga, sade han kallt. Kan ni flyga efter karta?

— Det är på det viset jag kommit hit från Paris, sade jag lika kallt.

— Det vittnar inte gott för er, svarade han med ett hånskratt. Hade ni följt er karta så hade ni inte kommit hit. De förbjudna zonerna stå ut-satta på den.

Jag aktade mig för att svara vad jag tänkte. Den guldsmidde officern lämnade mig, ropade någonting åt några karlar, som därpå började bära fram bensin- och oljebidonger, och gick bort till de andra officerarna. Till min överraskning såg jag nu att en av dem var klädd i aviatörkostym, den vanliga bruna sorten som man brukar sätta på passagerare, med huva och glasögon. Nedanför glasögonen såg jag hans näsa, som var stor och böjd, och ett stort gråsprängt skägg med mustascher. Han föreföll vara femtio år, kanske mer; det var svårt att bedöma säkert. Det var till honom den guldsmidde officern vände sig, och till min häpnad såg jag att han gjorde honnör, då han talade till honom.

Vad han sade kunde jag inte höra, det föreföll att vara en fråga; men därpå svarade den aviatörklädde mannen, och då hörde jag. Han talade tyska, och detta var vad han sade:

— Aber zigeraire als zouck! Zigeraire als zouck, général!

De trodde inte att jag förstod tyska!! Haha!

Min tyska är dålig, jag medger det, monsieur, men det förstod jag! Haha!

Med risk att förlora herr Leroux' vänskap sade jag:

— Ni är beundransvärd, M. Leroux! Sannerligen vid Gud, om jag förstår det!

Herr Leroux stirrade misstroget på mig.

— Ni förstår inte? Zigeraire als zouck! Zigeraire als zouck, général!

— Herr Leroux, ni får förlåta mig... jag vet att jag är en åsna, men...

— Mon Dieu! sade herr Leroux. Förstår ni det verkligen inte? Att den brunklädde menade att min apparat var säkrare än tåget! Att den som talade till honom var general! Jag begrep det genast, fastän min tyska ej är bra. Seså, monsieur, ni skämtar med mig!

— Jag försäkrar er, M. Leroux!... sade jag med halvkvävd röst. Verkligen!... Ni misskänner er tyska, M. Leroux!

Herr Leroux rätade på sig och kastade en tveksam blick på termosflaskan. Jag skyndade mig att räcka honom den; och efter en minut återtog han, i det han torkade sig om munnen med handen:

— Sedan, monsieur, blev det en paus på fem minuter. De talade lågt sinsemellan; kanske anade de att jag förstått dem nyss; de jämförde några pappersblad; sedan kom den guldsmidde officern fram till mig på nytt.

— Nåväl, Leroux, är ni färdig att starta?

— På ögonblicket, monsieur. Hur lång flygning skall det vara?

Han såg forskande på mig, då han sade:

— Fyra eller fem timmar, om jag inte misstar mig. Ni känner ju de här maskinerna. Hur mycket kan ni göra med passagerare?

— Nittio, kanske hundra i timmen, om vädret håller sig. Jag gjorde mitt ansikte så uttryckslost, jag kunde, när jag tillade:

— Är det fråga om en överlandsflykt?

— Ja, sade han med samma forskande blick.

— Norrut? Min röst måste ha darrat något, trots allt, ty han slog till ett skratt och sade kärvt:

— Nej, Leroux, inte den här gången! Sedan ni befordrat er passagerare, så... Ni får besked av honom vid framkomsten. Men nu bär det av söderut. Trehundraåttio kilometer, Leroux. Här har ni kartan; er väg är utprickad. Om ni är färdig så stig upp på er plats. Och minns, att ingenting kan rädda er, om er passagerare inte kommer fram dit han skall! Ingenting på jorden, Leroux! Söderut, den väg jag prickat, och säker framkomst! Annars...

Hans röst var sådan att jag ofrivilligt darrade, till och med jag, monsieur, aviatör och fransman — och stirrade på den brunklädde mannen några steg därifrån. Vad kunde det vara för en passagerare, på vars transport det låg sådan vikt? Ingenting på jorden kan rädda er, Leroux! Mitt huvud,

monsieur, är inte bland de sämsta, och jag säger er att det uppställde hundra förklaringar på mindre tid än en minut. Därpå gjorde den guldsmidde officern, generalen, en otålig gest; jag äntrade upp till min plats, gjorde mina prov med motorn och vände mig om.

— Om monsieur vill stiga in, kunna vi ge oss av!

Den brunklädde beredde sig att klättra upp, utan hjälp, men generalen och officerarna kring honom störtade fram, alla i en klunga. Man erbjöd honom

händer att trampa i, axlar, ryggar — jag trodde de skulle lägga sig i pyramid, till en trappa, som på cirkus! Äntligen var han uppe — han tycktes vara något korpulent under den vida kostymen — och jag tänkte just sätta motorn i gång, då han hejdade mig.

— Hör på, sade han på förträfflig franska, finns det inte något att surra mig med om axlarna. Det här bältet — han hade det vanliga bältet, man surrar passagerare med, fäst kring magen — det här bältet är nog bra, men... Han tittade hastigt bort till sandsäcken.

Jag skrattade.

— Monsieur, var fullkomligt lugn! Jag lovar er att inte göra en enda looping på resan. Vi ha annat att tänka på, om vi skola komma fram, medan det är ljust.

— För Guds skull, det måste vi! ropade han. I väg, i väg, herr Leroux! Så fort ni kan, så fort ni kan — och så högt ni kan!

— Monsieur är således inte rädd...

— Jo, för gevärskulor, sade han kort, och jag nickade; det begrep jag! I väg, herr Leroux, i väg!

— Men ers... ropade generalen nedifrån; vad han tänkt säga vet jag inte, ty i samma ögonblick hade jag motorn i gång; i det nästa rusade vi längs fältet; ett par sekunder till, så voro vi i luften.

Ja, jag var i luften, en gång till! Georges Le-

roux var i sitt element, dit han aldrig vågat hoppas att komma mer i strålande solsken, på en maskin som han kände. Ah, monsieur, jag säger er att det är sällan jag känt en sådan njutning som under de första tio minuterna av min flykt med denne underlige passagerare. Jag hade glömt min besvikelse, Kairo, M. Blériot, allt för glädjen att vara ur fångelset. Plötsligt såg jag Donau dyka upp under mig — jag måste ha flugit en halvtimme då utan att veta det — såg en stor stad som jag begrep var Belgrad och fortsatte på tvåtusen meters höjd.

Till dess hade jag nästan glömt av min passagerare — det ingår ju i våra plikter att se efter hur de ha det. Nu vände jag mig om på min plats för att göra det och fann honom sitta tillbakalutad på sin plats och se ned på landskapet, lugn som om han suttit i en droska. Det var tydligt att han inte tillhörde den nervösa sorten. Zigeraire als zouck! Därpå vände jag mig till ratten igen och började tänka. Vad hade skett ute i världen under de veckor jag suttit inspärrad i det fördömda ungerska fångelset? Var det krig eller fred på Balkan? Hade Daucourt kommit fram? Eller Marc Pourpe? Eller Védrines? Ack ja, naturligtvis hade de kommit fram. Naturligtvis var M. Blériot övertygad om att jag var död — vad kunde han annat tro, om inte att jag velat bedraga honom! Att jag blott var en tom skrövlare! Ah, nom d'un nom! Ah, nom d'un

chien! En dum, uppblåst skrävlare! Inga telegram från Kairo, inga underrättelser efter Budapest. Georges Leroux har antingen dött i ett träsk i Ungern eller svikit sina färger . . . Georges Leroux, som suttit inspärrad i ett smutsigt fängelsehåll mera maktlös än en råtta i fällan, som inte tänkt på något annat än att hålla sina löften — och som nu flög med passagerare för att bli fri! Ja, och vad för en passagerare! Vad kunde han vara, mannen i den bruna kostymen, med örnnäsan och det gråsprängda skägget, mannen på vars riktiga framkomst det låg sådan vikt! Sådan vikt, att ingenting på jorden kunde rädda Georges Leroux, om han ej kom fram . . . Denne man, som generaler, överstar och majorer skyndade att stå framstupa för, när han ville äntra upp i aeroplanet! Sannerligen, man kunde fundera över en sådan passagerare. Kunde det vara en högre ungersk officer? Han måste vara mycket hög för att det skulle förklara generalens ord och hans iver att hjälpa honom upp i aeroplanet, mycket hög . . . en ärkehertig? Hm . . . sådana personer bruka just inte ha den uppfattning om ett Blériotplan att det är säkrare än tåget . . . Och han talade franska, han var hövlig, han sade: herr Leroux! Och var endast rädd för gevärskulor! Gevärskulor! Med ens, monsieur, mindes jag åter den olycksaliga dagen, då jag flög till mitt fördärv, och lika plötsligt greps jag av en vild förbittring mot allt och alla som jag mött i det för-

dömda land som nu låg bakom mig. Vem än mannen var som flög med mig i dag, så var ett säkert: han var symbolen för mina förtryckare, för mitt fängelse, för mina planers ruin. Haha! Han skulle få känna på vad det ville säga att vara symbolen på det och flyga med mig som pilot. Han skulle få känna på det! Det var lugnt uppe på de 2,000 meters höjd där vi nu flögo, men...

I ett ögonblick, monsieur, utan att tänka efter vad jag gjorde, endast driven av en impuls att hämnas, hade jag vridit om höjdstyret; i nästa ögonblick rusade vi ned genom luften, medan jag lät motorn stanna och sätta sig i gång igen med korta uppehåll. Det var en vol piqué, monsieur, men en som ej var vidare angenäm för en passagerare, om han var nybörjare! Monoplanet rusade nedåt, medan det tog hopp på hopp som på en amerikansk rutschbana. Jag hånskrattade invärtes utan att vända mig om, lät maskinen hållas och gjorde vart hopp en smula tvärare än det föregående. Höjdmätaren gick ned från 2,000 till 1,700, upp till 1,800, ned till 1,500, upp igen till 1,600 och så vidare, tills aeroplanet plötsligt gjorde en sjunkning som kändes som när en hiss går ned sju våningar på en sekund, och höjdmätarnålen började dansa kring siffran 600. Monsieur, vi hade fallit som en sten över femhundra meter!... och det var inte precis mitt fel. Vad hade hänt? Vi hade fallit ned i ett lufthål.

Hade det inte varit jag vid ratten, så — nåväl,

monsieur, jag säger inte mer; men å andra sidan, hade jag velat skaffa min mystiske passagerare sensationer, så behövde jag inte längre frambringa dem med konst. Vi hade fallit ned i ett lufthål som jag sade er, men det var inte ensamt i sitt slag. Aldrig i mitt liv har jag varit ute för en värre följd av gropar, hål, strömdrag och virvlar i luften, än den jag mötte under den närmaste halva timmen. Det var som om luften varit underminerad av kaniner! Jag säger er, och jag överdriver inte en stavelse: vi virvlade runt som ett löv i stormen; aeroplanet kastades uppåt, gjorde överhalningar åt sidorna, stod på näsan framåt, stegrade sig och vräktes ned igen. Jag arbetade som en slav på att hålla mig färdig för var oberäknelig stöt som kom; mitt huvud surrade och mina armar värkte av ansträngningen med mina styren; och om jag haft lust att vända mig om och njuta av anblicken av min passagerare, så hade jag inte kunnat det. Det var nätt och jämnt jag kunde hålla mig kvar på min plats, och jag väntade ingenting annat än att få se honom huvudstupa på väg till Serbien nedanför — jag började komma ihåg (det var så dags) vad generalen sagt mig: ingenting på jorden, Leroux, kan rädda er om han inte kommer fram — och jag började bedja till mina skyddshelgon som ett snällt barn... Äntligen, äntligen, monsieur, efter mer än trettiofem minuter i detta djävulska ärtsåll, kände jag aeroplanet stadga sig, fick luft under

vingarna och kunde torka mig i ansiktet med handen. Svetten flöt i stora floder nedför mina kinder och innanför mina glasögon — äntligen vågade jag också vända mig om och se, om han var kvar... Monsieur, vet ni vad jag såg?

Det låter otroligt, men det är sant, och när jag säger er det, kan ni förstå vad slags man det var jag hade ombord: när jag vänder mig om utmattad och halvt väntande att se passagerarplatsen tom, så har han lämnat den, men frivilligt, monsieur, spänt av sig bältet i detta aeroplan som fortfarande guppar som en båt i hög sjö, krupit framåt och är på väg att slå mig i huvudet med en lång kikare som han måste tagit ur en innerficka! Ja, monsieur, men missförstå mig inte! Varför ville han slå mig i huvudet? Utan att kunna göra sig hörd för motorns skull förklarade han det i nästa ögonblick. Det var inte för att hämnas för vad jag låtit honom lida, det var för att rädda mig och sig från ännu värre lidanden, kanske från döden. Ty nu pekade han nedåt med kikaren; jag böjde mig fram och såg — vad tror ni, monsieur? En serbisk armékår minst femtusen man, med bössorna vid kinden, sexhundra meter under oss eller kanske mindre!

Ah, vid den heliga jungfrun, monsieur, jag önskar jag kunde beskriva för er de nästa tio minuterna! Om jag fick bråttom! om det kom kulor! om det var ett under att vi kommo undan! Monsieur, jag har aldrig, aldrig i mitt liv fått så

bråttom, aldrig i mitt liv hört så många kulor, och skall aldrig mer höra någon förneka att det finns under utan att utmana honom på den heliga jungfruns och mina skyddshelgons vägnar. Under! Det är inte rätta ordet. Innan jag ännu fått höjdstyret omvridet, började kulorna vina; medan vi rusade uppåt i femtio graders vinkel, brakade det loss på allvar, ven, surrade och sjöng omkring oss, och ännu när vi hunnit upp till tvåtusen meter kom det en och annan. Monsieur, jag

ljuger inte, om jag säger att serbiska armén sköt bort två ton gott bly under de tio minuterna! Och allt i luften — ett par kilogram tvärs genom mina aeroplanvingar, men resten långt från oss och inte så mycket som en kula genom själva aeroplanet — ah, och sedan voro vi uppe utom håll för dem...

Monsieur, det har aldrig funnits en sorgfälligare, försiktigare pilot på någon luftresa än Georges Leroux under resten av denna överlandsflykt... Aldrig en pilot, som höll bättre utkik på alla lurande faror, noggrannare observerade höjdmätaren, uppmärksammare lyssnade till motorn, oftare såg på olje- och bensinmätaren — och omsorgsfullare undvek att se sin passagerare i ansiktet... Jag skämdes, monsieur, skämdes som en hund; och aeroplanet som varit mitt redskap för att plåga den okände, det var som aeroplanet skämdes också! Det slank genom luften som en skamsen hund, monsieur, medan jag själv, full av ånger och nästan säker på vad öde som väntade mig vid framkomsten till vår bestämmelseort, såg till att vi följde den prickade routen... Det var en lugn, tyst och hemsk resa, monsieur!

Äntligen, just då solen började gå i kvällsmoln, voro vi framme vid den punkt där routen slutade, en liten stad vid foten av ett berg. Vad den hette? Jag vet det sannerligen inte, monsieur; har jag glömt att säga er att jag flög efter blindkarta? Så

var det i alla fall. Vem som helst kan nog inte den konsten, men... nåja, det gör detsamma.

Som sagt, vi voro framme. Jag vände mig om mot min passagerare — för första gången på två timmar — pekade ner och gjorde en frågande åtbörd med huvudet. Han nickade; jag vred om höjdstyret igen, och gick ned med döden i hjärtat i en storartad vol plané. Hade jag haft mera olja och bensin... nåja.

Just som jag var på väg att landa, märkte jag att detta också var en befäst plats; det syntes enstaka truppavdelningar runt omkring på fältet. Jag kastade en hastig, förebrående blick på min passagerare, ty jag trodde mig nu ännu säkrare veta mitt öde och gick därpå ner, ty vad annat var att göra? Jag hoppade ur och skyndade mig ödmjukt bugande att taga emot min passagerare, då jag förekomms av en gråsprängd, undersätlig man i stor uniform, något lik Bazaine, som kom rusande över fältet. Innan jag visste ordet av hade han tagit emot min passagerare i sina armar och börjat ropa till honom. Vet ni vad det första han sade till honom var, monsieur? Denna gång kommer ni också att förstå det, ty det var på franska; och detta var vad han sade:

— Sire, sire, vilken dårskap! Vilken risk! Ah, vi hava varit utom oss! —

Sen hörde jag inte mer — men var det inte nog, monsieur! Jag skulle tro det! Förstår ni nu? Inser ni med vem det var jag flugit från Ungern

över Serbien till Bulgarien? Vem det var som fann mitt aeroplan säkrare än tåget? Haha! Säg mig, monsieur, har jag överdrivit eller ej? Talade jag sanning, då jag sade er att den där tidningen ljög — att Georges Leroux befordrat den finaste passageraren i sitt liv?! Vilken dårskap, sire, sade den gamle officern, men...

— Herr Leroux, sade jag för första gången på fyrtio minuter, avbrytande min unge d'Artagnan, skulle ni kunna känna igen denne gamle officer? Skulle det möjligen vara den som ni ser här?

Jag räckte herr Leroux ett nummer av *Die Woche*; han betraktade det ett ögonblick.

— General Sawoff! Ah! Om jag känner igen honom! Han och ingen annan! Och här, monsieur, här bredvid ser ni min passagerare, mannen jag flög med från Ungern till Bulgarien, kung F...

— Herr Leroux, sade jag, inga namn, om ni inte fått lov att nämna dem! Och har ni det?

Herr Leroux tystnade tvärt med ett lätt generat utseende; och efter ett ögonblicks tvekan räckte jag honom ett annat av mina tidningsnummer.

— Och här, M. Leroux, sade jag, kan ni kanske finna förklaringen till den besynnerliga historia ni berättat mig (herr Leroux' panna blev mörk och hotfull som åskan) — och till att jag tror på den!

Herr Leroux tog tidningen med ljusnande min, och detta var den notis han med min hjälp läste där:

Belgrad den 29. Enligt ännu ej officiellt bekräftat meddelande inträffade i går ett svårare olyckstillbud på orientbanan. Kung Ferdinands av Bulgarien tåg blev avsevärt försenat. Ingen förlust av människoliv föreligger. Upphovsmännen efterspanas energiskt...

— Zigeraire als zouck! Vad sade jag er, monsieur, zigeraire als zouck! Hade kung...

— Nå, herr Leroux, avbröt jag honom hastigt, och hur gick det sedan? Hade er passagerare inte någonting att förebrå er för ert lättsinne i Serbien? Fick ni obehindrat lämna Bulgarien igen?

— Ah, jag glömde ju att berätta hans hämnd! Ty han hämnades, monsieur, men ädelt — som det anstår en man som han. Knappt hade han växlat några ord med den gamle officern, förrän han kom bort till mig.

— Nåväl, M. Leroux, nu är ni i Bulgarien? Vart vill ni resa härifrån? Eller vill ni stanna?

— Monseigneur, stammade jag, ty jag trodde han hånade mig. Monseigneur... om det är mig tillåtet, ber jag att få flyga tillbaka!

— Det är förståndigt av er, sade han. Framåt kan ni inte flyga... vi ha det litet oroligt här nere, M. Leroux. Och varför skulle det inte vara er tillåtet?

Jag stammade några meningslösa ord, och han smålog, litet egendomligt, enligt vad jag tyckte.

— Ni kan resa i morgon vid vad tid ni vill, M. Leroux. Och ni flyger alltså tillbaka till Ungern?

— Till Ungern, monseigneur? Jag ryste. Till Frankrike! Till det sköna Frankrike direkt!

— Hm, akta er bara för de förbjudna zonerna, sade han och smålog åter. Nåväl, jag skall säga till om att ni får all hjälp ni behöver. Jag tackar er för resan... och här har ni ett minne av den.

Han gick hastigt ifrån mig och jag, monsieur, som knappt trodde mina öron, jag stod och stir-

rade på ett kuvert han givit mig — — I dag på morgonen flög jag tillbaka till fästningen i Ungern — man gav mig uttrycklig order om det — efter att ha varit tvungen att dricka usel konjak halva natten med en officer som jag fick till sällskap i det bulgariska lägret. Jag fann mitt gamla blériotplan inpackat stå och vänta mig på stationen, där jag steg in — och resten vet ni, monsieur.

— Nå, men kuvertet, M. Leroux, sade jag något indiskret. Vad var där i det?

— Ah, monsieur, vad som var däri! Regardez, monsieur! Se här! Så hämnas en konung — ty jag svär att han förstod att det var med avsikt jag plågade honom däruppe i luften. Se här, monsieur! »Betala till M. Georges Leroux för Hans Bulgariska Majestäts räkning tiotusen francs såsom ersättning för av honom verkställd viktig lufttransport...» Vad säger ni, monsieur? Fastän han visste orsaken till sina obehag på resan! Så hämnas en konung!

Jag tog den check herr Leroux räckte mig och läste igenom den. Med det sinneslugn jag kunde uppbjuda lämnade jag den därpå tillbaka och sade:

— M. Leroux, ni har rätt! Så hämnas en konung!... Har ni händelsevis lagt märke till att Hans Bulgariska Majestät gjort checken betalbar i Belgrad?

II.

Herr Leroux flyger från Karlstadt till Kraubitz.

— Monsieur, sade herr Leroux till mig en afton i december 1913, det är halvtannat år sen, litet mera till och med; och om det inte var den finaste luftlöpfung jag vunnit så var det den mest spännande. Haha! Ja, det var det! Harpagon betalade omkostnaderna och le Kaiser priset!

— Förklara er, herr Leroux, tala inte orakelspråk. Det är svårt nog att följa med er marseljäsiska i alla fall. Harpagon betalade omkostnaderna och Wilhelm II priset? Vad betyder det på vanligt språk?

— Monsieur, jag skall förklara det... har ni någonting emot att jag knackar på kyparen och beställer en sejdell till av detta utmärkta öl?

— Alls ingenting, herr Leroux. Knacka, jag ber er.

— Och kanske, monsieur, har ni ännu en corporal?

Vi sutto på la Taverne Royale vid gatan i Paris med samma kungliga namn; det var som redan

omförmält en afton i början på december och vid den tid på dagen då den franska befolkningen med absint eller därmed jämförlig dryck förbereder sig på sin diné. Ute var det ruskigt, regnigt, gråsvart och kallt; inne på kaféet var det stim och sorl, gående och kommande av gäster och spring av kypare. Första upplagan av *Liberté* slukades vid borden; och min vän aviatören Leroux och jag sutto i högra hörnet, han vid en münchener, jag vid en visky.

Herr Leroux hade just i mitt sällskap kommit

4. — *Herr Leroux.*

tillbaka från Ungern, där jag gjort hans bekantskap; han hade samma dag under stora fanfaronader besökt sin chef, M. Blériot i Buc; och full av glädje över att vara hemma i Europa, hade han därpå tillåtit mig att invitera sig till det ställe där vi nu befunno oss.

— Ni vet vem Harpagon är, monsieur, ty ni har naturligtvis läst Molière, kanske sett honom. Harpagon är en girigbuk, en föraktlig person, huvudpersonen i L'Avare; dessutom är han min onkel.

Har ni hört talas om Leroux' Patenterade Liljepuder? Har ni sett annonserna i tidningarna, affischerna längs järnvägarna? Då vet ni vad min onkel lever av. Om ni önskar veta vad han lever för, kan jag säga er det. Han lever endast och allenast för pengar. Endast för pengar; han har ingen hustru, ingen älskarinna, inga barn att lämna sina pengar i arv till; han har endast bankkonton. Han lever endast för bankkonton och kommer inte att lämna någonting annat efter sig än bankkonton — ingen sörjande hustru, inga barn, inte ens en älskarinna. Min onkel är Harpagon och hans själ är så dålig att inte alla hans pengar kunna köpa den räddning från skärselden, och så svart att inte allt hans liljepuder kan göra den vit!

Sådan är min onkel, Valentin Leroux, och det är endast en sak som jag ännu inte sagt om honom. Det är att han har två neväer; han hade två bröder och båda lämnade var sin son efter sig,

då de dogo. Ty min onkel som var äldst överlevde båda sina bröder; och när de dogo, satte han mig i en billig kongregationsskola; min fars pengar räckte till det, och min mor var redan död. Och så länge jag var där, skickade han mig irte ens en nyårshälsning. Men min kusins far lämnade efter sig ett litet kapital, och följaktligen tog han min kusin till sig och lät honom uppfostras i sitt hem. Vid alla helgon, jag avundas inte min kusin! Allt vad han sedan blivit, har han lärt hos sin onkel, och därför har jag aldrig fäst mig vid hans karaktär sådan den nu är: inställsam, falsk och penninghungrig. Ty sådan är min kusin Gaston Leroux — och troligen emedan han är sådan, har han vunnit min onkels hjärta.

Missförstå mig inte, monsieur: min onkel har intet hjärta; och följaktligen talar jag osanning, då jag säger att Gaston vunnit det. Men vad som är sant är att han har gubben i sin hand som ingen annan; han har carte blanche i hans affär, i hans vinkällare, i hans hus. Ja, monsieur, till och med i hans bank — då och då. Behöver jag säga er att det är den punkt som intresserar honom mest? Ty han kan släcka sin törst på andra ställen än i gubbens vinkällare — fast den inte är att rata — men sin penningtörst har han inte så många andra ställen att släcka på, tills gubbens testamente blir bekant. Och det är det

som gör hans olycka, ty han behöver ständigt pengar till sina nöjen.

Ni har inte hört talas om Gaston Leroux, boulevardär och medlem av klubbarna, monsieur? Nåväl, ni är inte den ende som inte hört talas om honom; ty en annan som aldrig gjort det, är hans onkel Valentin. Men fastän varken ni eller han ha reda på att det finns en Gaston Leroux med dessa egenskaper, så existerar han i alla fall och är känd i ej så få kretsar. Kanske redan om några år har han nått sitt mål: medlemskap i jockeyklubben, tre egna bilar och att bli karikerad i ett album av Sem! Men inte om inte hans onkel Valentin Leroux då slutit sina ögon... Och under tiden får han spela sin dubbelroll: hos onkeln den samvetsgranne unge mannen som bekläder en mindre post på den diplomatiska banan — och ute i Paris den unge levemannen med extravaganta kläder och ett dussin förbindelser samtidigt. Var lugn, monsieur, han spelar sin roll förträffligt, ty han har gått i en utmärkt skola, i herr Valentin Leroux' skola; och den som uppfosttrade honom till förställning och lismande har en elev över vilken han kan vara stolt. Och han kommer att ha det så länge han lever — eller tills han inte mer kan ändra sitt testamente.

Monsieur, jag har beskrivit för er min onkel Harpagon och hans nevö Tartuffe. Låt oss tala om hur det gick till att min onkel betalade kostnaderna för min mest spännande kappflygning.

Behöver jag säga er att han betalade dem ofrivilligt? I så fall har jag beskrivit min onkel ytterst illa för er. Frivilligt har han aldrig betalat ett öre för mig alltsedan den dag jag bad honom gå och hänga... bad honom låta mig sköta mig själv. Det är nu tio år sen. Jag var femton år gammal, hade slutat kongregationsskolan och skulle ut i livet. Min fars arv var slut; det hade inte varit stort; och min onkel infann sig för första gången på sex år i skolan. Ah, vad jag avskydde hela hans företeelse, från det stripiga gråbruna håret ned till fötterna som han gick inför med!

— Är du färdig med din packning?

— Ja.

— Det är bra. Följ med mig till stationen. Jag skall sörja för din framtid, eftersom du är min brors ende son.

Jag följde med, alldeles mot min vilja, och efter en vecka hade jag funnit ut hur det var min onkel tänkte sörja för min framtid. Det var genom att ge mig plats som springpojke i sin affär, där det fanns en annan illa avlönad springpojke förut. Då den första lördagen kom, såg jag honom lyfta sex francs i kassan och ville göra detsamma. Man skrattade åt mig och förklarade att herr Leroux själv tog upp lönen för mig. Jag gick till min onkel.

— Skall jag inte ha någon lön?

— Man säger: min onkel, skall jag inte ha någon lön?

Jag upprepade min fråga med det tillägg han önskade, fastän det satt mig hårt i halsen.

— Nej, min unge vän, det skall du inte.

— Och varför då?

— För det första därför att du är en odåga. Jag bet samman läpparna.

— Och för det andra?

— Och för det andra därför att jag inte skall underhålla dig. Kom ihåg att du bor och äter hos mig.

Jag kom ihåg både att och hur jag gjorde det, och jag bröt ut... Jag sade honom vad jag tänkte om honom — sannerligen, om jag vet var jag fann orden då, femton år som jag var — och när han till slut kunde göra sig hörd, sade han, likblek av ilska:

— Gott, min käre Georges! Du har valt. Tu l'as voulu, Georges Dandin. Du har förolämpat din fars bror — och minns nu, att jag förr vill se dig svälta ihjäl, märk, förr vill se dig svälta ihjäl, än jag ger dig en enda centim!

Jag hånskrattade och gick utan att bry mig om vad han sade, och sedan den dagen har jag aldrig talat med honom och endast vänt mig till honom en gång — men jag skall tala om det strax.

Eh bien, det var mitt slut som springpojke hos Leroux' Patenterade Liljepuder. Jag blev chaufför, så småningom; man började flyga och jag smit-

tades av flyglusten. För två och ett halvt år sen, 1911 på hösten, började jag min skola i Villacoublay, hos Farman, och fick mitt diplom; och på senhösten började jag se mig om efter förtjänsten. Ack, monsieur, livet är fullt av missräkningar, och de illusioner som locka oss äro aldrig långvariga! Flygningen på allvar hade börjat 1909 — förut hade det endast varit experiment och pionärer. 1910 kom den första rundflygningen i östra Frankrike och 1911 de stora tävlingarna Europa runt. Och sedan var det slut! Inte med flygningarna och inte med flygarna, men med flygprisen. Ännu på sommaren 1911 hade en fransk aviatör pris på två, trehundra tusen att tävla om; på hösten fanns det knappt ett par fattiga tusenfrancsedlar som voro åtkomliga utan de största ansträngningar — ni vet att det blivit värre sen. Man placerade kapitalet i apparaterna i stället för i aviatörerna. Ah, oui, aviatörerna som kanske de flesta varit chaufförer innan de lärde sig flyga, blevo chaufförer igen, i luften. Inga pris mer — vill ni förtjäna ert uppehälle, så tag plats hos oss, Blériot, Voisin, Farman; flyg när vi vilja det, och som vi vilja det; riskera ert liv hur som helst, när som helst, var som helst: vi betala er 400 i månaden... Ah, oui, så var det det började låta 1911 — une vieille chanson, monsieur, kapital och arbete, en visa som man sedan gnotat oavbrutet i Frankrike. Vi voro icke längre vildfåglar, vi som lärt oss flyga; vi voro luft-

chaufförer. Och jag, Georges Leroux, som förut varit taxichaufför hos Compagnie Générale de Voitures de Paris, jag blev biplanchaufför hos Compagnie Générale Transaérienne.

Nu vill jag inte säga något ont om ett stort bolag, som ni väl känner, och där jag förtjänat mitt bröd i sex månader, men jag vill säga er en sak, monsieur: om ni blir pilot och skall förtjäna ert liv på det, så tag inte plats hos Compagnie Générale Transaérienne. Jag gjorde det, i oktober 1911 och stannade i tjänsten till april 1912; och jag hade ett hundliv, monsieur, och ett hundliv om vintern till på köpet. Låt gå för ett hundliv om sommaren; men att gå upp i regn och köld i en maskin som man inte är säker på, det... eh bien, det är inte betalt med de 300 i månaden jag fick av Compagnie Générale Transaérienne. Det var passagerarflykter jag hade att göra; dessutom var jag skyldig att göra uppvisningar överallt där bolaget ville; och det var på det viset jag i april 1912 hade hamnat i Karlstadt, där jag gjorde min underbara flygning från Karlstadt till Kraubitz.

Känner ni Karlstadt, monsieur? Inte; nå, det är icke heller någon förlust. Det är huvudstaden i ett tyskt furstendöme, som ni väl vet, Sachsen-Emmerich, och har närapå 20,000 invånare. Vad för invånare? Tyskar, monsieur, av den allra värsta sorten, eller egentligen av de två värsta sorterna. Jag är inte någon fiende till tyskarna bara

därför att jag är född i Frankrike, tvärtom har jag många vänner bland dem, och som ni vet talar jag också tyska. Men ett släkte som jag avskyr är tyskarna i Sachsen-Emmerich; och jag bör endast rättvisligen tillägga att de vedergälla min avsky med ränta. Varför? Ni anar det kanske redan. Endast och allenast för min flygning från Karlstadt till Kraubitz.

Jag hade kommit till Karlstadt i början på april 1912 på order av mitt bolag. Ni vet hurudan tyskarnas ställning i aviatiken var ännu vid den tiden, monsieur! Den var lika obefintlig som deras storhet före 1860. Det enda som haft något intresse för dem var Zeppelin — aeroplanen ansågos som farliga leksaker. Vi ändrade den åsikten så småningom, vi fransmän, och redan 1911 började tyskarna vakna till uppfattning av vad som hänt. De började begripa att världen fått ett nytt samfärdsmedel och ett nytt vapen, och att kanske inte all visdom låg hos greve Zeppelin. Och när de kommit till insikt om det började de handla — och ni vet hur tyskarna handla. Metodiskt, regelmässigt, med seg energi började de sin marsch för att hinna upp oss. Det anstaltades flygtävlingar, det utsattes pris, kejsaren behagade intressera sig — det började flygas i Tyskland. Det flögs, klumpigt, illa, långsamt, till en början, eftersom de inte hade våra förutsättningar, men enfin, det flögs. Och under tiden försvann flygintresset och flygprisen i Frankrike; och i april 1912 låg

jag, Georges Leroux, luftchaufför hos ett bolag liksom dussintals av mina franska kolleger, i Karlstadt och gav uppvisning för folket i Sachsen-Emmerich...

Tills jag en vacker dag — den 18 eller 19 april — fick ett brev från La Compagnie Générale Transaérienne. Kanske hade mina uppvisningar inte dragit så mycket folk som de beräknat, kanske var allt bara ett utslag av deras vanliga simpelhet, vad vet jag? Den 19 april fick jag ett brev från dem vari de sade att de på förekommen anledning och med hänsyn till de dåliga tiderna måste nedsätta min lön från 300 i månaden till 225, och att man för övrigt väntade sig mera av mina uppvisningar... Vad jag svarade? Vad skulle ni svara, monsieur? Troligen detsamma som jag eller kanske helt enkelt vad Cambronne svarade vid Waterloo... något alldeles otryckbart. Och därpå satte jag mig och väntade på svar.

Det kom inget svar.

Den 18 april hade jag skrivit, den 20 borde jag haft svar; men den 20 gick, den 21, den 22, den 23 likaså och jag tillbragte tiden bland de vidriga invånarna i Karlstadt med att göra upp hundra hypoteser om dagen. Jag hade rekommenderat mitt brev; det kunde alltså inte ha kommit bort. Vad var då förklaringen? Betänkte de sig? Hade de gripits av rädsla? Ville de visa mig sitt förakt, eller voro de för upptagna av att pressa ned lönen för mina kolleger för att tänka på mig? Jag visste

inte vilken av alla dessa saker jag skulle tro och gick från den ena till den andra av dem utan uppehåll, tills jag den 24 fick en ny idé.

De ville svälta ut mig, innan de svarade!

De visste ju hurdan min ställning var, att jag inte hade en pfennig som inte kom genom dem — och att jag inte ens hade möjligheten att förtjäna på egen hand. Dels hade jag kontraktet som hindrade det, dels en annan sak som var betydligt värre: det fanns endast ett upplag av bensin och olja i Karlstadt och det tillhörde deras tvillingbolag, Internationella Motorutensiliebolaget. Och där skulle man aldrig giva mig så mycket som en liter på kredit! Nej, jag skulle berövas alla möjligheter, utsvältas tills jag var färdig att gå in på alla villkor — och sedan kunde jag få svar! Det var deras omisstydliga mening, och när jag listat ut den, svor jag en lång ed och gick ut i Karlstadt för att grubbla över vad som var att göra.

Jag vet inte vilka vägar jag drev eller rättare vilka vägar jag inte drivit kring på, då jag plötsligt vid ett gathörn höll på att stöta hop med ett ungt par som kom arm i arm. De ropade till, jag också; en halv minut efter deras utrop gick det upp för mig att de ropat på franska; jag stirrade efter dem; och vem tror ni jag igenkände i den unge herrn, monsieur, om inte min köttslige kusin, Gaston Leroux!

Gaston i Karlstadt! Gaston borta från boulevarderna! Gaston arm i arm med en kvinna!

Nästan utan att tänka på vad jag gjorde, började jag följa efter det unga paret, medan mina tankar gingo från dem till min egen ställning och därpå tillbaka till dem. Rätt som det var, såg jag dem gå in på hotell Zur Krone, Karlstadts största hotell. Jag visste inte vad jag skulle göra, och jag var inte ens på det klara med om Gaston känt igen mig.

Nåväl, monsieur, detta var den 24, och det dröjde två dagar till, innan någonting nytt inträffade: jag sökte upp Gaston. Ja, monsieur, jag sökte upp min kusin; ni ser förvånad ut, när jag säger det, men ni ser inte hälften så förvånad ut som min kusin när jag kom in på hans rum, och inte en tiondedel så förvånad ut som jag själv måste ha sett ut efter mitt besök. Det första jag upptäckte var att ingen herr Leroux bodde på hotellet; det nästa att min kusin bodde där under namnet de la Raie — Monsieur och m:me de la Raie, Paris... Jag sände upp mitt kort, och några minuter senare fördes jag in hos min kusin.

— Goddag, Gaston.

— Goddag... Georges...

— Du är i Karlstadt!

— Som du ser.

— Jag har sett dig...

— Jag kan förstå det — vad önskar du om jag får fråga? Jag är upptagen, som du förstår.

— Jag förstår — och jag skall strax låta dig höra mitt ärende.

Jag började tala... Monsieur, törhända förstår ni redan innehållet i mitt tal, och gör ni det inte, är det emedan jag förtigit en del av de saker som inträffat under dessa sex dagar... Jag var utsvulten. Jag var inte blott utan ett öre, jag var utan mat, utan dryck och skulle snart vara utan rum. Så väl hade bolaget lyckats i sin plan. Sex dagar hade varit nog att bringa mig i ett sådant tillstånd att jag kände mig färdig till vad som helst — nästan till att underteckna deras eländiga kontrakt. Det var två dagar sedan jag ätit något annat än det avskyvärda morgonkaffet på hotellet där jag bodde, och om ytterligare fyra dagar

skulle jag kastas på gatan, hade värden sagt mig samma morgon som jag uppsökte Gaston. Och ännu inga brev från bolaget... Vad var att göra annat än att förödmjuka sig? Och behövde det nödvändigt vara en förödmjukelse? Gaston och jag hade aldrig umgåtts, men vi hade aldrig heller brutit, och vi voro köttsliga kusiner. Och hurdan än Gastons ställning var, måste den vara bättre än min. Och då...

Men Gaston hade gått i en alltför god skola, monsieur! Jag har redan beskrivit den för er: jag behöver kanske inte beskriva vår konversation för er. Jag talade, till en början ivrigt, om mitt förflutna liv, om bolaget, om deras lumpenhet — ja, till och med om det tillstånd vari de bragt mig. Efter hand talade jag mindre ivrigt, och till slut då jag forskande såg på min kusin, som inte avbrutit mig på hela tiden, såg jag att jag talat för-gäves.

Gaston reste sig upp från stolen och såg kallt på mig. Det fanns inte ett spår av rörelse i hans ögon — och jag hade tyckt mig berätta en historia som borde röra stenar!

— Min käre Georges — vad har jag med allt det där att göra?

Jag stirrade mållös på honom.

— Om du glömt det, så har jag inte gjort det: du befinner dig i den ställning, du nu säger dig vara i, endast genom en persons förvällande: ditt eget! Du övergav en förträfflig man som ville

hjälpa dig till en god och aktad ställning i samhället... Du övergav honom ej blott med den grövsta otacksamhet för vad han gjort för dig, utan under de grövsta ohövligheter mot honom. Ej ens hans gråa hår...

Det blev mig för mycket, monsieur! Min onkels gråa hår!... Harpagons vördnadsvärdhet!... Tartuffe predikande för mig om fjärde budet!... Jag reste mig upp, kokande av ursinne, yr i huvudet av förbittring och svält. Vad jag sade, vet jag inte; men plötsligt fann jag mig ute i staden igen, talande för mig själv som en vansinnig, svärjande över människorna, utom mig. Jag rusade längs gatorna i Karlstadt, och till slut blev jag stående och stirrade utan att se på en stor pelare på ett torg. Och i detta tillstånd antastades jag av en invånare i Sachsen-Emmerich.

— Ni är monsieur Leroux, inte sant? Fliegeren av Paris? Jag har sett era uppvisningar.

— Ah, ni har sett mina uppvisningar!... Jag stirrade på honom utan att kunna flytta mina tankar från Gaston. Ni är monsieur Leroux... vad tusan angick det honom? En liten tjock tysk med en pudelmustasch — en vanlig sachsen-emmerichare, som talade franska.

Han tycktes inte bry sig om mina blickar. Han sken av belåtenhet och hackade vidare på sin franska.

— Ni vill se den store tyske oppvisning? Ni stanner för att se den store oppvisning? Här i

Karlstadt? Ah, det vill blive kolossal! Femtiotosen i pris... kejsarens eget pris med anledning av vår nådige herres jobiläum!

— Er nådige herres jubileum?

— Ja, vår nådige herre, Prinz Joakim den tjogoførste. Han vill fira jobiläum om fira dagar. Det vill blive fliegning från Karlstadt till Kraubitz, femtiotosen i pris... kejsarens eget pris, med anledning av vår nådige herres jobiläum.

— Kejsarens? Ni säger kejsarens? Un prix du Kaiser?

— Jawohl, kejsarens. Från Karlstadt till Kraubitz — hondrade och femtio kilometer. En kolossal fliegning.

— Hundrafemti kilometer... och femtiotusen i pris! Sacré bleu — en kolossal fliegning! Hos oss i Frankrike...

— Ni vill stanne och se? Ni har ingenting så dant i Frankrike?

— Nej, gud bättre! Stanna och se — jag tänker vara med!

— Haha! Ni vill vare met! Det går ej fer sig! Kejsarens pris är allene för tyyskar — icke för fransoser. Se denne pelare! Det står getrickt där. Guten Morgen, monsieur!

Öltysken bockade sig och gick. Jag stod kvar, full av plötsliga tankar.

Femtiotusen mark — hundrafemti kilometer — bara för tyskar. För dessa tyskar som hade lika mycket begrepp om flygning som min gamla hatt.

Femtiotusen . . . och här gick jag, Georges Leroux, fransk aviatör, anställd för trehundra francs i månaden hos ett avskyvärt bolag som inte ens ville betala så mycket för att jag riskerade livet i dess tjänst — här gick jag, utsvulten, utan en pfennig . . . och skulle se de femtiotusen vinnas av någon hoppande groda. Ah, det var så att man kunde dö av förbittring! Allt hade då sammansvurit sig mot mig här i Karlstadt, bolaget, Gaston, ödet. Jag svor de förfärligaste eder, monsieur — det hade varit otänkbart att jag gjort annat — och rätt som det var, började jag läsa igenom plakatet på annonspelaren, tillkännagivandet om den kolossala flygningen. Och när jag gjort det, sjönk jag ned på en soffa och torkade svetten ur pannan.

Ja, monsieur, jag sjönk ned på en soffa framför annonspelaren, med svetten pärlande från min panna. Var det möjligt? Läste jag rätt? Hade jag glömt min tyska, eller var det hungern som gjorde mig så yr i huvudet att jag inte kunde läsa innan-till? Jag väntade tio minuter, samlade mina tankar, och började långsamt läsa om plakatet, ord för ord, punkt för punkt. Och sedan hurrade jag tre gånger, och en tysk poliskonstapel kom hastigt fram till mig.

— Ni hurrade!

— Ja, 'Err Schutzmann!

— Ni vet att det är förbjudet att föra oljud på offentliga platser?

5. — *Herr Leroux.*

— Ja, 'Err Schutzmann, men jag gjorde det endast av lojalitet.

— Vad?!

— Endast av lojalitet, 'Err Schutzmann, endast med anledning av hans furstliga höghets jubileum!

Konstapeln fixerade mig några ögonblick och gick, och jag, monsieur, som just upptäckt att jag hade sextiotvåusen femhundra francs så gott som på fickan, dansade hem till mitt hotell med magen tom och huvudet fullt. Sextiotvåusen femhundra francs — på vissa villkor. Icke villkor som voro svåra i sig själva, men som voro svåra

i min nuvarande situation. Liksom lotterispelaren som drömt om det ofelbart lyckliga numret, behövde jag en insats, en penningsumma för att kunna vinna mina sextiotvåtusen femhundra francs — en summa som skulle förefalla er, monsieur, löjlig, och likaså mig, i vanliga fall, men som denna aprilmorgon i Karlstadt så småningom började tyckas mig mera oåtkomlig än obolen till Karon för de försummade skuggorna... Å, monsieur, man har kunnat sin mytologi! Lika oåtkomlig och nödvändig som obolen till färjkarlen var för skuggorna, började denna summa synas mig medan jag gick fram och tillbaka på mitt nakna hotellrum i Karlstadt, gnagande på mina fingerknogar. Låna? Av någon i Karlstadt! Uppsöka Gaston än en gång? Efter den behandling han givit mig! Göra inbrott, stöld? Jag kände mig färdig till vad som helst, lockad av hoppet om en summa som tycktes mig jättelik, och dock tvekade jag i det längsta att göra något som kunde bringa mig i kontakt med lagen. Inte därför att det kunde bringa mig i kontakt med lagen, utan därför att det kunde beröva mig alla utsikter att få mina lockande pengar. Men ännu efter fyra timmars grubbel hade jag inte funnit någon utväg ur min svårighet och jag var nästan färdig att gå ut och överfalla första bästa sachsen-emmerichare... då jag äntligen, klockan sex på kvällen, flög till vid en idé som syntes mig som en uppenbarelse, som en gudasänd inspiration. Ah, monsieur, jag säger

er, jag hurrade högre än jag hurrat på förmiddagen framför annonspelaren, nästan lika högt som jag skulle gjort om Frankrike plötsligt tagit revansch; jag kände samma glädje som när jag läser förbrytarromåner och ser hjälten besegra alla bovarna. Ty Frankrike skulle taga revansch; hjälten skulle besegra bovarna; och det var jag, Georges Leroux, som skulle utföra bådadera! Kaiserns pris åt Frankrike — och på Harpavons bekostnad!

Monsieur, ni stirrar på mig! Ni tycks tro att jag är rubbad. Jag kan tänka mig det, ty jag var nästan rubbad den aprilafton jag talar om, och ännu när jag tänker på den, hör jag ett eko inom mig av de utrop som haglade på mitt nakna hotellrum i Karlstadt, innan jag gick ned till värden på hotellet och bad att få låna tio mark! Ty det var det oundgängliga första steget i min plan; utan dessa tio mark måste den stranda och jag gick för att låna dem hos en man som jag var skyldig jag vet inte hur mycket, och som lovat att kasta mig på gatan om fyra dagar. Jag tror ej att jag någonsin under andra omständigheter skulle vågat drömma om något sådant; men denna kväll var jag galen eller inspirerad, vad ni vill; och något av min galenskap måste ha smittat hotellvärden i Karlstadt, besegrat honom: han lånade mig tio mark! Han lånade mig den med ett brummande, men utan att säga någonting eljest, nästan tyst. Kanske var det hungerglöcen i min

blick som skrämde honom, kanske hela mitt sätt; enfin, han lånade mig de tio marken...

Och vart tror ni att jag gick, monsieur, när jag fått dem? Att äta? Dricka münchener kanske, sådan som detta förträffliga öl? — tillåter ni att jag beställer ännu en sejdel, monsieur? Jag tackar er; kypare, en münchener! — Intet av allt detta. Jag gick till telegrafstationen i Karlstadt och avsände ett telegram för sju mark och fem pfennig; och det lydde så här (jag minns det än):

»M. Leroux, Leroux' Liljepuder, Paris. Befinner mig i viktigt ärende i Karlstadt, Sachsen-Emmerich, Tyskland. Se närmare tidningarna. Stor affär att göra med ytterst liten insats. Förlitande mig på min onkels aldrig svikande hjärtegodhet anhåller jag om lån av femhundra, telegrafiskt hotell Stadt Karlstadt.

G. Leroux.»

Och när jag telegraferat detta, åt jag för en mark och gick hem och satte mig att avvakta min onkels svar...

Monsieur, ni föraktar kanske det knep jag uttänkt och som ni förstod, när ni hörde ordalydelser av mitt telegram? Ni finner det simpelt? Men om ni betänker vad min kusin sagt mig på förmiddagen, vad säger ni då? Om ni betänker min onkels ord nio år förut: du får svälta ihjäl förrän jag ger dig en centime! — vad säger ni då? Och

om ni av min berättelse fått en uppfattning av mitt läge just då — kan ni då fortfarande ogilla mig? Ah, jag trodde det! Ni ogillar mig inte! Ni hänskrattar åt Harpagons nederlag, ni underlåter att ödsla ert medlidande på Tartuffe, vars namn jag missbrukade! Det är er värdigt, monsieur; det var endast vad jag hade rätt att tro om er, sedan ni bjudit mig en hel afton på denna förträffliga münchener, som tyvärr tar slut så hastigt... å, monsieur, jag rodnar... Ännu en münchener? Nåväl, till eder välgång då. Garçon, en münchener och några caporal!

Nåväl, monsieur, där satt jag alltså på mitt hotellrum och väntade, med en mark och nittio-fem pfennig på fickan, full av hopp, oro, spänning. Hade jag avfattat mitt telegram riktigt? Hade jag förstått att vädja till Harpagons enda svaga punkt? Skulle han gå i fällan, ej ana att G. Leroux lika väl som Gaston Leroux kunde betyda Georges, den förlorade brorsonen? Medan jag satt där och väntade, väntade, på telegrambärarens knackning, svängde mitt hjärta som en pendel fram och tillbaka mellan hopp och nedslagenhet. Än såg jag mig med en förmögenhet på fickan — 62,500 francs — än utkastad på gatan av min värd och satt i fängelse för tio oredligt åtkomna mark... En dag förgick, min kassa smälte samman till en mark; ännu en: det återstod mig femtio pfennig; ännu en, och jag var pank. Då, äntligen, tidigt på fjärde dagens morgon — en blå-

sig, molnig aprilmorgon — hörde jag steg i trappan, steg av två personer och skyndade till dörren, darrande av spänning. Var det värden och polisen? Var det värden och telegrafmannen? Äntligen får jag upp dörren och ser ut... och det är värden och telegrafmannen!

— Herr Leroux?

— Han själv!

— Ni kan legitimera er?

Med ens, vid denna enkla fråga, stod jag där handfallen... ty jag kom plötsligt att tänka på en sak: hade min onkel telegraferat pengarna till herr G. Leroux eller till herr Gaston Leroux? I förra fallet var allt väl, i senare... Min tvekan

löstes lika hastigt som den fötts, och av vem, tror ni? Av den hedersmannen värden, som dansade av otålighet att få se pengarna utbetalta åt mig.

— Naturligtvis kan herr Leroux legitimera sig, och kan han det inte, går jag i borgen för honom. Jag känner honom, och ni känner mig, herr postman!

Så talade denne hedersman, och den värdige postmannen sade:

— Ah, ni går i borgen för herr Leroux' identitet, herr Schulze? Förträffligt; får jag då be er kvittera här, herr Leroux?

Han framtog äntligen telegramanvisningen och nästan utan att se något fattade jag den och skrev mitt namn där han pekade: G. Leroux; — därpå lyfte jag ögonen litet längre upp för att se i vilket namn anvisningen var utställd. Och voilà, även där stod G. Leroux — och jag prisade den heliga jungfrun i mitt inre för att jag förskonats från att begå en brottslig handling, som jag skulle gjort genom att skriva Gaston Leroux... Ah, monsieur, människans dygd hänger på en bra skör tråd, en tråd, vävd av en spindel! Men madonnan vore prisad; den höll denna gång för mig; min dygd blev ej satt på prov; och full av tacksamhet för allt såg jag postmannen räkna upp fyrahundra mark. Därpå, då han gjorde min av att gå, tog jag honom i armen.

— Fyrahundra mark, herr postman? Var inte anvisningen på femhundra?

Han visade mig anvisningen, full av den största ärekränkhet. Fyrahundra mark, stod där, och jag stirrade på siffrorna tills förklaringen slog mig: Harpagon räknade i francs, aldrig i mark! Ah, sacré nom d'un chien, det var en patriotism, som jag föga räknade honom till godo. Nu var det ovisst, om jag kunde reda mig... och medan jag tänkte härpå, gick postmannen, och värden föll över mig med räkningen. Och då, monsieur, gjorde jag en av mitt livs modigaste handlingar; jag tog till benen som den snabbaste hare, och med världens förbannelser ringande i öronen stod jag tio minuter senare nere på Internationella Motorutensliebolagets kontor, beställande olja och bensin, att ögonblickligen föras till min hangar, betalande dem som en man och mumsande på en jättelik tysk smörgås. Och med magen skrikande på mer — jag lugnade den i hast med två konjak — stod jag tio minuter senare nere på den stora flygkommissionens kontor, anmälande mig som deltagare i flykten Karlstadt—Kraubitz, och mottagen med de gällaste hånskratt. Ja, monsieur, till en början med hånskratt, därefter med hotelser, därefter med böner, därefter med rop av hämnd och förbittring!

Ty vad var det inte jag upptäckt den förmiddag, då jag tilltalades av den tjocke tysken vid annonspelaren? Vad var det för en sak, som då gjort mig så häpen att jag först ej trodde mina ögon, därpå höll på att svimma, och därpå att tagas av

polisen för otillåtet hurrande?! Ingenting annat än att dessa tyskar hade glömt att begränsa tävlingen till tyska aviatörer! Ej ett ord om de tävlandes nationalitet stod nämnt i prospektet — hade jag rätt att hurra? Och vad var det som nu kom alla medlemmarna av denna kommitté att hånskratta, att hota, att bedja, att svära av förbittring? Behöver jag säga det, monsieur? Frukta, frukta för Georges Leroux, för Frankrike, för dess segrande fåglar — Napoleons örnar i ny gestalt! Man hotade, bad, svor för att få mig att taga tillbaka min anmälan; och jag hörde på tills larmet var slut för att med iskallt lugn säga:

— Nåväl, mina herrar, jag tar tillbaka — men på ett villkor. Betala mig de 50,000 marken, så är jag färdig att avstå — ni tyckas ju redan inse att de skola gå till Frankrike!

Det blev dödstyst efter mina ord, och jag mötte blickar från denna kommitté, som ej voro att skratta åt. Men ingen sade ett ord utom en liten tjock herre med kortklippt huvud som väste:

— Ah, så är det! För pengar gör en fransman allt — men för äran!...

Och då, monsieur, var det min tur att med en fruktansvärd blick säga:

— Min herre, säg ingenting om Frankrikes ära! Vad vi franska aviatörer äro beredda att göra för den, skola vi visa er — en dag. Men om ni flugit som jag i åratal för ett par hundra francs i månaden — skulle ni kanske inte göra som jag, i dag?

Ingen svarade, och min anmälan godtogs under samma ödesdigra tystnad...

Och flygningen, säger ni, från Karlstadt till Kraubitz, hur var den? Ah, monsieur, vad vill ni jag skall säga om en flygning från Karlstadt till Kraubitz? Hundrafemtio kilometer, litet blåst, de tyska aviatörerna slagna till marken som kråkor i en regnby, det var allt! Allt, utom att Georges Leroux på ett gammalt utslitet Farmanpassagerarbiplan gick fram som en örn från Karlstadt till Kraubitz, oberörd av blåsten, besegrande alla, be-

undrad, hatad; och att han på aftonen hos den ständigt dödstysta kommittén lyfte femtiotusen mark — sextiotvåtusen femhundra francs — kejsarens pris... Den första återbetalningen på en viss summa av fem milliarder, som torde vara er bekant...

Det var alldeles tyst på kommitténs rum, tills jag gick. Då sade samme lille tjocke herre som talat på morgonen:

— Är ni nöjd med er bedrift, herr Leroux?

— Jag är nöjd, monsieur, sade jag, ty jag har vunnit kejsarens pris, och Harpagon har betalat omkostnaderna därför. Och ni bör icke heller vara missnöjd, monsieur, om den tyska aviatiken i dag betalat något lärpengar till Frankrike. Vi fransmän, monsieur, voro de första, och vi betalade våra lärpengar i blod!

Och resten anar ni, inte sant, monsieur? Triumfen att tala rent ut med Tartuffe. Triumfen — något mindre — att göra upp räkningen med hotellvärden; och den största triumfen, den att få avsända ett brev till den vördnadsvärde Harpagon — jag har det här, ty han sände det genast tillbaka.

»Min onkel,» det var vad jag skrev, »jag visste att jag ej förgäves skulle vädja till ert goda hjärta i en stund av verklig nöd. Edra femhundra francs (fyrahundra mark) återsändas härmed, sedan de gjort mig den tjänst jag behövde dem för,

räddat mig från svältdöden och skaffat mig en tryggad framtid...

Ni lovade mig en dag för nio år sedan att ni förr skulle se mig svälta ihjäl än ge mig en centime. I dag har ni brutit detta löfte. Var lugn; det är ej det första ni brutit och blir med säkerhet ej det sista.

Er brorson,
G. Leroux,
aviatör.
Hotel Stadt Karlstadt,
Karlstadt.»

Så, monsieur, var det som jag vann kejsarens pris och slapp att skriva under kontraktet med La Compagnie Générale Transaérienne. Deras svar anlände två dagar senare — på den dag då de beräknade att jag skulle ha svultit två veckor. Jag hånlog åt det och skickade dem ett svar som var dem värdigt. Men jag berättade dem ingenting om det lilla skämt varigenom jag förtjänat 62,500 francs, delvis på deras bekostnad. Ty aeroplanet var ju deras! — Hur? Ett lyckat aprilskämt, sade ni, monsieur? Haha! Ni har rätt! Ett lyckat aprilskämt! Ett mycket lyckat aprilskämt med bolaget, Harpagon och le Kaiser.

Och mina pengar, tänkte ni fråga? Var lugn, monsieur, jag tar inte illa upp. Ack, vad äro pengar om ej det flyktigaste av allt flyktigt, skuggan av en illusion! Det gick sex månader, i

Ostende, Trouville, Dieppe... hur, det vet jag inte. Jag vet endast att pengarna också gingo, kejsarens goda pengar. Och efter de sex månaderna var jag pank, jag kände åter flyglusten vakna; det ryckte i mina vingar som i vingarna på de tama gässen om våren. Och en vacker dag stod jag med tomma fickor igen på ett kontor och skrev under ett kontrakt. Min sommardröm var förbi. Hösten var inne, och det var tid för flyttfåglarna att ge sig ut...

Hur sade ni? På La Compagnie Générale Transaériennes kontor? Ånej, hos Blériot. För 250 francs i månaden... Man har sin stolthet, monsieur, när man flugit om kejsarens pris från Karlstadt till Kraubitz!

III.

En dödsjakt genom rymden.

— Det var 1911 jag började flyga, monsieur, jag har redan berättat er det, men det var inte hos Blériot i Buc. Det var hos Farman i Villacoublay som jag gjorde mina lärospån. Men det var varken på en Blériot eller en Farman jag fick mitt certifikat; det var på en Deperdussin — och det egendomliga med mitt certifikat var att ingen var närvarande vid min start, och att ändå inte en människa i Villacoublay eller Buc protesterade mot att jag fick det. Ni skriver berättelser, inte sant, monsieur? Å, jag har nog sett er göra era anteckningar medan jag pratar — mon Dieu, inte fäster jag mig vid det... Ni har rätt, mitt glas är tomt — garçon, en münchener till! — Nej, mon Dieu, inte fäster jag mig vid att ni gör anteckningar, kanske berättelser om mig! Och skulle ni göra en berättelse om min certifikatflykt, skulle ni inte förlora er tid; — ni kunde kalla den berättelsen en människojakt i luften!

Ja, monsieur, en människojakt i luften! Den första, så vitt jag vet, tills vår revanschdag kom-

mer, och vi få jaga verkligt villebråd däruppe. Den första människojakten i luften — och den var min diplomflykt.

Nu tror ni kanske, på grund av vad jag sade om revanschen, att det var en tysk som jag jagade däruppe bland molnen, men ni tar fel. Det var ingen tysk, det var en engelsman, en vän till Frankrike, men en dålig engelsman. En dålig människa, en dålig son, men en fördömt god supare, monsieur, och den bästa flygare som funnits i England.

Ni småler — jag såg det! — ni tror att jag vill förhäva mig, att jag skryter. Ah, oui, jag förstod det av er blick! Skryter! Det är möjligt att jag då och då är för livlig i mina berättelser, ser för svart på de faror jag utstått... men var säker på att det först är sedan jag utstått dem, monsieur! Så länge jag trotsar farorna äro de mindre än sandkorn för mig — det är möjligt att de växa något, sedan, då jag berättar om dem för någon vän. Vem är fri från fel? Men då jag säger er att Allan Whitelay var den bästa flygare som funnits i England, säger jag endast sant. Hamel, Grahame White, Hawker, ingen skulle haft någon chans, om Allan Whitelay fått leva... men om Allan Whitelay fått leva hade så många fler människor fått sätta livet till. Ty fastän han var en underbar flygare, var han en dålig människa, och han dog mitt under det han tillämnade tusentals andra människor döden.

Första gången jag såg Allan Whitelay var i september 1911 i Villacoublay, samma dag som jag själv anmälde mig till flygkursen hos Farman. Vi stötte tillsammans vid utgången och jag kunde inte undgå att kasta en beundrande blick på honom. Han var den vackraste man jag sett, lång, bredaxlad, med klassiska drag, samma typ, monsieur, som man så ofta ser i de illustrerade engelska tidningarna och så sällan i verkligheten. När han smålog liknade han Mefistofeles utan skägg.

Han kom fram till mig och nickade med ett småleende.

— Vi bli kamrater här, eller hur? Jag är engelsman. Mitt namn är Whitelay.

— Whitelay?

— Ja, Allan Whitelay.

— Mitt namn är Leroux, Georges Leroux.

Han smålog ett av sina mefistofelesleenden och pekade på en skylt som täckte hela husväggen framför oss. Behöver jag att säga er vad det var för en skylt? Min onkels, naturligtvis, min älskvärde onkels och hans liljepuders!

— Ni är väl inte släkt med det där? sade han och smålog åter. Det är möjligt att jag rodnade något och att mina känslor för min onkel kunde höras av mitt tonfall, då jag svarade:

— Jo, monsieur, tyvärr! Men det är en släktskap som jag arbetat i åtta år på att göra ursäktlig!

6. — *Herr Leroux.*

Jag blev nästan förbluffad över den verkan mina ord hade på Whitelay. Hans vackra ansikte blev mörkt och hotfullt som döden, och han högg mig i armen med ett grepp som en polisbetjänt. Utan att fästa sig vid min häpnad uppsyn ropade han :

— Ah, det tycker jag om! En olyckskamrat!
Är det er far? Är Leroux' Liljepuder er far?

— Min onkel. Men...

— Inga men! Jag förstår er, käre monsieur Leroux. Var finns det något kafé? Jag vill tala med er. Ah, dessa onklar och föräldrar!

Han började att mumla för sig själv, än på engelska, som jag inte förstår bra — ni vet att jag talar tyska — än på franska, och under tiden drog han mig med sig; fortare än någon polisbetjänt kunde gjort det, bort till ett litet kafé, där aviatörerna då för tiden brukade hålla till.

Inom ett ögonblick hade vi visky framför oss, och inom ett till hade Whitelay kastat i sig hela sitt glas utan att blinka. Sedan började han igen:

— Jag avundas er trots allt, Leroux! Ni har bara en onkel som ni hatar. Å, var lugn, jag kunde höra era känslor för honom av ert tonfall nyss. Ni hatar honom, det är intet tvivel om det. Hatar ni honom nog för att kunna hämnas? För att kunna hämnas grundligt? Om ni gör det, avundas jag er, Leroux!

Jag stirrade på honom utan att kunna svara ett ord, och han fortsatte:

— Ja, då avundas jag er. Ty om ni hämnas, hämnas ni bara på en onkel. Vad är en onkel? Men jag... vad skulle ni göra, om ni hade orsak att hata er egen far? Er egen far, Leroux! Skulle ni...

Han avbröt sig inför mina blickar och sänkte rösten något. Men denna röst var lika full av lidelse, fastän mera behärskad, då han fortsatte:

— Tro nu inte att jag är tokig. Jag är det vid Gud inte. Det var bara överraskningen att finna en olycksbroder som lossade min tunga just nu. Och likväl tvivlar jag på att vi verkligen äro olycksbröder. Er onkel kan inte ha gjort er hälften av vad min...

Jag avbröt honom för första gången.

— Så, monsieur! Min onkel, som bröt sitt ord till min far, som lät mig uppfostras hos främmande människor, sökte plundra mig på den fattiga inkomst jag hade rätt till och körde mig på gatan när det misslyckades — min onkel kan inte ha gjort mig hälften av vad er far gjort er! Förlåt mig, men...

— Nej, Leroux, ty han är ändå bara er onkel! Ni är hans brors son, icke hans. Men vad skulle ni sagt och gjort, om den som gjort er allt detta icke varit er onkel utan er köttslige far?

Jag teg och stirrade på honom med vidöppna ögon.

— Tänk er en man, Leroux, gentleman, mångmillionär, allmänt aktad, säker om att småningom bli adlad för sina förtjänster. Han är gift, men han har inga barn inom äktenskapet. Och så förälskar han sig — så mycket en sådan man som han kan förälska sig — i en ung flicka, som står under honom i samhällsställning. Han lovar

hennes äktenskap, lovar allt vad som faller honom in, får henne... Och mig så småningom, som en obehaglig konsekvens av ett behagligt äventyr. Jag är hans naturlige son, som det så vackert heter, och han skyndar sig att bevisa det genom att behandla mig så onaturligt som möjligt. Min mor dör — lyckligtvis för henne — redan då jag födes... och var tror ni jag får tillbringa min barndom? I hans hem? Han är inte längre ung, han har inga barn, och det finns plats nog i huset. Möjligen hade jag fått det, om han haft så mycket hjärta som er onkel, Leroux, men han är min far och han har inte något hjärta alls. Jag skickas på ett barnhus, i Kennington, söder om floden, i ett eländigt slumdistrikt. Jag växer upp och när jag är fjorton år gammal får jag av en händelse veta vem som är min far. Hur, det gör detsamma, men jag får veta det. Tro inte att det var genom honom själv, Leroux, eller genom hans besök. Min far är alltför upptagen och respektabel för att vilja besöka den sweating-shop, där jag arbetat sen jag var elva år gammal. Well, jag är kanske mer upptagen än han (vi arbetade tretton timmar om dygnet i min affär), men jag är inte så respektabel i mina åskådningar; jag ger mig av västerut, till min fars distrikt, och söker träffa honom. Min far tar inte mot sådana personer som mig — men sådana personer som jag kunna ibland lyckas tränga sig på så respektabla medborgare som min far. Jag lyckas till slut att

få se honom — men inte länge, ty jag blir utkastad. Jag är bara fjorton år och jag kan inte göra alltför stora protester — — Garçon, en visky till! En dubbel!

Allan Whitelay tystnade för ett ögonblick tvärt i sin ordström och stirrade på mig, tills viskyn kom. Därpå, sedan han hastigt slungat i sig den, sade han långsamt:

— Well, Leroux, vad tjänar det till att tala om mera? Det är tio år sen dess, och jag har gjort flera försök att träffa min far efter det första. Ibland har jag lyckats, ibland har intervjuen varat en halvtimme, ibland mindre. Men hittills har den aldrig haft mer än ett resultat: jag har blivit bortkörd, och den enda omväxlingen har varit att jag ibland blivit bortkörd med pengar, ibland utan. Slutet har ändå varit detsamma, eftersom jag alltid kastat dem tillbaka; jag har gudskelov funnit vänner som haft mera känsla för mig än mr William Whitelay — min far. Tro inte att jag är tokig, jag är på sin höjd monoman. Det har blivit en fix idé hos mig att min far skall erkänna mig... och min mor... Han har nekat det vid alla besök jag hittills gjort. Men än så länge har jag inte sökt honom beväpnad — —

Han tystnade tvärt, och jag visste inte vad jag skulle säga. Glöden i hans ord hindrade mig från att söka slå bort det hela eller tala förnuft, som man säger. Till slut sade jag:

— Men ert namn... Ni sade att er far heter Whitelay. Och ni själv...

Han brast ut i ett olycksbådande skratt.

— Haha! Jo, jag heter också Whitelay, som ni säger, Leroux. Men var lugn för att det inte är med min fars tillåtelse. Han vet ingenting om det än, men han skall få reda på det. Se här! Det här skall skickas till Daily Mail och de andra tidningarna.

Han drog fram en liten notis, skriven på ett stycke brevpapper, ur fickan och räckte mig den.

— Mr Allan Whitelay, bärare av ett ryktbart londonnamn, genomgår för närvarande M. Farmans pilotskola i Villacoublay, stod där helt enkelt. Jag lämnade igen papperslappen och betraktade oförstående Allan Whitelay.

— Ni förstår inte? sade han med ett skratt. A, ni vet inte vilket förakt min far har för allt vad som rör Frankrike, och för allt vad som inte rör affärer. En Whitelay, en bärare av detta berömda londonnamn, som flygelev i Villacoublay! Det kommer att... ja, jag vill nästan slå vad om att mina dagars upphov ger sig över Kanalen för att söka hindra det!

Det var det sista Whitelay och jag den dagen talade om sådana saker. Men det var på det viset jag lärde känna honom. Och så, under de följande dagarna, började vår flygskola, och jag lärde känna honom från en annan sida.

Monsieur, ni vet vad jag uträttat i mitt yrke, åtminstone delvis. Ni vet att jag flugit 1,018 kilometer i överlandsflykt, att jag varit på väg till Kairo och skulle vunnit om jag ej haft otur, att jag flög från Karlstadt till Kraubitz om kejsarens pris — ni vet att jag ej är någon dålig flygare. Tro mig därför, om jag säger er att jag inte precis var någon dålig elev. Men tro mig också, då jag säger att jag som elev var ett barn, och ovärdigare än ett barn, gentemot Allan Whitelay.

Ah, en sådan elev, monsieur! Ännu i dag får ni höra talas om honom ute i Villacoublay. Två dagar efter skolans början gjorde han sin första kupp. Han var satt till »taxikörning» — hade fått ett aeroplan att öva sig med nere på fältet utan att gå upp — och av en händelse fanns det olja och bensin nog till en flykt. Han gick upp — jag glömmer aldrig överraskningen nere på fältet och den uppvisning han gav oss. Nå, mottagandet han fick var inte heller så lätt att glömma... Men dagen efter anmälde han sig till att taga sitt diplom — och har ni hört talas om engelsmannens envishet förr, monsieur? Alla protester voro förgäves och på eftermiddagen, i tolv meters vind, tog Allan Whitelay sitt diplom. Var lugn för att han inte fick det av artighet! På kvällen avsände han notis därom till de engelska tidningarna; och trettiosex timmar senare hade jag nöjet att höra en vithårig, ytterst elegant herre fråga på kontoret efter mr Allan Whitelay.

Ni gissar vem det var. Det var Allan Whitelays far.

Vad som passerade mellan far och son vet jag inte, fastän jag kan gissa det. Allt vad Allan sade var:

— Leroux, Leroux, det skottet hade bitit. Notisen är avtryckt i alla societetsbladen. »Vem är Whitelay?» Haha! Jag skall nog låta dem veta vem Whitelay är... Ack, Leroux, den som vore i ert ställe! En onkel! En onkel kan man ju alltid... men en far, trots allt...

Därpå brast han i skratt och slog handen i bordet, så att glasen hoppade (vi sutto på kaféet efter den äldre Whitelays avresa).

— Nå, Leroux, vi få se. Mr William Whitelay får se opp — har ni tänkt på, Leroux, att man kunde använda aeroplanet till krigsbruk? I offentligt eller enskilt krig? Haha! Mr William Whitelay får se opp! Som en tjuv om natten, eller hur det heter, Leroux? Svårt att finna några spår i luften, vad?

Jag kunde inte låta bli att rysa över hans tonfall. Det fanns inte ett spår av tvekan i det; det var som han nu fattat ett beslut — ett beslut som jag ännu endast kunde gissa mig till. Det var sant att vad han berättat mig om sin far inte gjorde mig välvilligt stämd mot denne, men ni vet hur det är. När det gäller andras oförrätter, yrkar man alltid på måtta och besinning. För att han inte skulle förstå mina tankar sade jag:

— Er far, mr Whitelay, vad är han, om jag får fråga?

— Vad han är? Vad han är, Leroux? En stor mans far, inte sant? Men han är en stor man själv också. Läs tidningarna får ni se det, särskilt om ni läser de lågkyrkliga — mr Whitelay är lågkyrklig. Har ni aldrig hört talas om Whitelays Varuhus?

Jag skakade på huvudet.

— Har ni aldrig sett annonserna från Whitelays Varuhus? Ni kan få allt vad ni vill där, från en elefant till en speldosa eller ett knappnålsbrev. Ni känner till Printemps och Louvremagasineterna i Paris? Whitelays Varuhus är lika stort som bägge tillsammans och det äges av mr William Whitelay. Två tusen mans personal, Leroux. Ni får allting där, utom upprättelse för stackars bedragna kvinnor och fäder åt övergivna barn. Inga kuranta artiklar, ser ni, Leroux.

Han började skratta hejdlöst, och jag såg plötsligt att han var full, för första gången under den tid jag känt honom. Jag skyndade mig att gå så fort jag kunde.

Detta var den 23 september, och det gick två veckor till innan katastrofen kom. Under tiden arbetade jag vidare i flygskolan — och det är ett tråkigt minne, monsieur. Ni vet att många stora män inte precis utmärka sig i skolan... det var på det viset med mig hos Farmans. Det fanns inte många andra elever där just då, men de voro så

mycket duktigare, och så fanns där ju Allan Whitelley, som gick omkring som det oupphinnliga mönstret... Jag — ja, jag vill vara uppriktig. Jag blev sedd över axeln, jag ansågs inte precis som skolans hopp, och jag fick höra det — — men jag arbetade vidare, och jag skulle ha tagit mitt diplom den sjunde oktober enligt vad jag beräknade, då oturen kom i vägen och jag plötsligt råkade vricka min fot. Jag tror det var den tredje oktober. Med en vrickad fot kunde jag naturligtvis inte ge mig i lag med diplommet. I stället linkade jag omkring ute på aerodromen och såg på Allan Whitelley. Jag kan säga er att det var värt att se på!

Ända sedan faderns besök hade han varit som halvtokig. De första dagarna drev han kring ute på flygplatsen med ett oupphörligt leende på läpparna, smålog mot allt och alla och gick upp med maskinen då och då. Gick upp — ja, det är inte rätta ordet! Han flög verkligen, om ni förstår vad jag menar, som en fågel, som om han endast av en händelse råkat födas utan vingar. Han var absolut oberoende av vädret, när lusten satte åt honom — och när han inte höll på att suppa med Nominsky.

Vem Nominsky var, tänkte ni säga? Ni kommer att förstå det av min berättelse; en polack, tror jag, eller tjeck, svarthårig, med ett huvud som ett skatbo, alldeles förvildad, med vita tänder inne i skägget. En anarkist, tänkte jag, så fort jag

fick syn på honom; han kan inte vara annat än en anarkist. Det enda som skulle förhindra det vore att han super så oerhört — anarkister få väl vara försiktiga med absinten! Och Gud skall veta att Nominsky inte var försiktig med den. Dagen lång satt han vid absintglaset i sällskap med Allan Whitelay och hans eviga viskygroggar. Vad de två konsumerade — monsieur! Jag säger er, det var otroligt. Att säga att ett slagskepp kunnat navigera i det förslår inte; hela franska flottan borde ha kunnat göra det! Och när de inte söpo, flög Allan Whitelay...

Så höll det på till den 10 oktober. Då kom katastrofen.

Den 8 hade det kommit en liten utländsk kung till Paris... ni känner till ceremonielet, inte sant, monsieur? Vincennes, Operan, och allt det andra. Så hade det nu varit i fyrtio år, men detta år var 1911, och vi hade börjat flyga i Frankrike. Och därför skulle det bli flyguppvisning i Longchamps för den främmande kungen; och därför linkade jag ensam omkring i Villacoublay med min skadade fot på eftermiddagen den 10. Kunde jag inte själv vara med i uppvisningen, ville jag inte heller se på! Och medan jag ensam linkade kring där — i flygdräkt — stötte jag plötsligt tillsammans med Allan Whitelay.

Han kom stretande över flygfältet arm i arm med Nominsky, och om man inte hört det på långt

håll av deras röster, kunde man sett av deras gång, att bägge två voro dödfulla.

Jag hade inte talat med Allan Whitelay på den senaste veckan — sanningen att säga hade han varit så oförskämd mot mig vid vårt sista möte, att jag inte haft lust att tilltala honom. Men då jag nu såg honom ragla bort till sin hangar med Nominsky under armen, greps jag med ens av

en slags olycksbådande aning, och utan att tänka på mitt groll mot honom rusade jag efter honom och polacken.

— Whitelay! ropade jag. För Guds skull, ni tänker väl inte flyga?

Han vände sig om och stirrade på mig med blodsprängda ögon.

— Leroux! mumlade han. Tamfan är det inte Leroux. Haha — om jag tänker flyga! Var lugn för det, min lilla fransos. Varför skulle jag inte flyga? Vill du säga mig det? För att du inte kan?

Han såg så förskräcklig ut, att jag inte vågade svara honom som jag ville, utan i stället frågade:

— Skall ni till uppvisningen, Whitelay?

Han brast ut i ett våldsamt skratt och mumlade något till polacken, som började skratta med full hals.

— Om jag skall till uppvisningen? Haha! Jo, jag skall till uppvisningen, Leroux. En liten privat uppvisning, en liten uppvisning av aeroplanet i krigstjänst... Ser ni det här aeroplanet, Leroux?

Han pekade på sin Farmanmaskin, en av de nyaste på fältet, ett passagerarbiplan med hundra hästkrafters motor.

— Skall i krigstjänst, förstår ni, Leroux! Stor, privat uppvisning. Upp, Nominsky!

Till min obeskrivliga häpnad började polacken klättra upp i aeroplanet. Det gick långsamt, eftersom han knappt kunde stå på benen; men till

slut satt han på sin plats. Whitelay räckte honom ett paket och började klättra efter honom, småmumlande och skrattande. När han äntligen kommit upp, vände han sig om och ropade till mig:

— Passagerarflykt i krigstjänst, Leroux! Senaste nytt. Över till London på en rekognoscering.

— Till London! upprepade jag med en ofrivillig rysning. Tänker ni...

Han satte plötsligt motorn i gång utan att svara och provade den ett par gånger. Därpå vände han sig om på sin plats och skrek till mig (jag hörde vartenda ord trots motordånet):

— Just till London, min lille vän! Hur mår er onkel? Jag reser till London för att hälsa på min far! Se, en sådan vacker present jag har åt honom! Slut med Whitelays Varuhus, slut, slut, slut!

Med ena handen på ratten svängde han plötsligt en fyrkantig tingest runt i luften, lät den försvinna ur synhåll igen och vände sig framåt. — Bomber, Leroux, bomber och granater! var det sista jag hörde. Därpå vinkade han åt karlarna som höllo aeroplanet; det rusade i väg längs marken, lyfte sig upp i luften som en stegrad häst, och jag stod ensam kvar, yr i huvudet av tankar.

Bomber... passagerarflykt i krigstjänst... över till London på en uppvisning! Slut med Whitelays Varuhus... hela Allan Whitelays beteende under de sista veckorna var med ens klart för min skräckslagna hjärna. Nominisky; allting. Han

var på väg till London med den förryckte polacken i sällskap, bombfabrikanten med all säkerhet; på väg genom rymden för att utkräva räkenskap av sin far. Inga spår i luften, Leroux! — meningen av dessa ord blev plötsligt ohyggligt klart för mig. En bomb, eller fler, och Whitelays Varuhus med chef och allt skulle ha upphört att existera. Angick det mig? försökte jag säga mig. Troligen var den äldre Whitelay en skurk, ja, det var till och med säkert att han var det, och vad rönte han då annat än sitt rättvisa straff? Men... med ens slog en annan tanke mig: de tvåtusen anställda, publiken som myllrade i jättestaden, alla dessa som samtidigt skulle offras för Allan Whitelays hämnd... Det fick inte ske, det måste förhindras. Allan Whitelay måste hejdas. Jag började springa mot telegrafstationen trots min halta fot. Jag måste telegrafera, alarmera den engelska polisen, det gällde att skynda sig... dessa och andra tankar virvlade runt i mitt huvud, då jag hastigt slogs av en ny och bedövande tanke: hur skulle polisen kunna hindra en man som kom rusande genom rymden med åttio kilometers fart i timmen, vild av hämndlust och halvgalen av visky! Nej, polisen var vanmäktig; och vad var då att göra? För ett ögonblick stod jag handfallen, utan en idé; därpå fick jag en, och i nästa sekund störtade jag ut genom ingången till Farmans flygfält, på väg till Deperdussins.

Allan Whitelay hade flugit av med det snabbaste

aeroplan, Farman disponerade över; han måste hejdas innan han nådde sitt mål, och jag måste göra det själv, om det skulle göras, det förstod jag, men med en Farmanmaskin var det otänkbart. Men — strax bredvid låg Deperdussins aerodrom, och med en av deras kapplöpningsmonoplan kunde det gå! Och linkande som en skadskjuten hare rusade jag längs den tomma vägen bort till Deperdussins flygfält, utan att tänka på min sjuka fot, utan att tänka på att jag inte kände till Deperdussins aeroplan, eller över huvud taget någonsin flugit i ett monoplan — utan tanke på något annat än att jag måste hejda Allan Whitelay. Av en händelse, en ren slump hade jag köpt en revolver ett par dagar förut som jag nu hade i min ficka, och jag klämde fingrarna om den medan jag rusade längs den dammiga vägen. Och utan att jag ens visste hur det gått till, stod jag plötsligt inne på Deperdussins flygfält.

Det var tomt så när som på några arbetare, men vid ett av hangarerna stod ett monoplan framdraget.

Jag ropade på arbetarna som stirrade på mig.

— Aeroplanet där, skrek jag, är det färdigt? Bensin på?

Jag tänkte inte på det då, så upphetsad var jag, men efteråt har jag förstätt att det var tvärheten i mitt sätt som kom dem att lyda mig utan vidare. Hade jag tvekat eller förklarat mig — men i sådana företag gäller det bara att inte tveka, inte

göra några förklaringar. Ty vad var det i själva verket jag gjorde, annat än stal ett av Deperdussinfabrikens monoplan? Lånade, om ni vill, men skillnaden var obetydlig, eftersom man med säkerhet inte skulle lånat mig aeroplanet på fem minuter — inte på en halv, ty jag hade ju ej ens diplom! Stöld, alltså, och en av de snabbaste som gjorts, ty två minuter efter det jag beträtt aerodromen satt jag vid ratten i monoplanet; motorn dånade; jag gjorde en handrörelse åt karlarna nästan utan att veta om det, och så var jag plötsligt uppe i luften.

Jag tror knappt att jag ens lade märke till det, så uppfylld var jag av tanken på Allan Whitelay och hans djävulska plan. Det första jag märkte var att jag höll på att göra en looping två år innan den uppfanns — en kullerbytta för att tala uppriktigare, och en som hade alla utsikter att sluta med döden.

Jag hade vridit upp höjdstyret med samma handrörelse som jag var van vid från min Farmanbiplan, och den känsliga lilla kapplöpningsmaskinen hade rest sig nästan på ända, som en rashäst som rids in och känner sporrarna för första gången. Ni kan inte tänka er skillnaden mellan ett biplan och ett monoplan om ni inte provat på den, monsieur. Allt i biplanet är tungt och svårört mot i monoplanet, och Deperdussinmonoplanet är den känsligaste av alla snabblopningsmaskiner. Man får vara lätt på handen som

en pastellmålare när man flyger det, och jag kom direkt från Farmans sextiokrafters apparat, tung på handen som en tungviktsboxare. Det gick en minut som absolut inte efterlämnade några spår i mitt minne. Jag måste ha gjort rörelser med styret; det enda som förvånar mig — utom att jag gjorde dem — är att de inte bröto ryggen av mitt stulna monoplan, ty ögonblicket efter det jag stått på ända med fören uppåt i sextiofem graders vinkel rusade jag nedåt genom luften i ungefär samma vinkel och med farten av ett skenande expresståg.

Bon dieu de bon dieu, monsieur, men den följande timmen var livlig! Ni måste tänka er mig som jag var, elev, ombord på en maskin som jag inte kände, endast fylld av tanken på Allan Whitelay, och med en vrickad fot som började värka efter språngmarschen från Farmans flygfält. Ni måste medge att man kan ha sämre utsikter att slå ihjäl sig! Och likväl gjorde jag det inte. Helgonen vare lovade, gjorde jag det inte. Medan jag dansade kring i luften som ett avryckt asp-löv började jag så småningom lära mig handgreppen i den lilla kapplöpningsmaskinen, minskade mina rörelser, höll mig på utkik i vart ögonblick. Och — ja, jag har ofta undrat vad befolkningen på landsbygden under mig måtte ha tänkt! — efter en timmes tid fann jag att jag seglade fram tämligen stadigt. Några stötar i minuten

och en nedrutschning i ett lufthål då och då, annars ingenting.

Men jag skall inte trötta er med detaljerna i min flykt, monsieur. Jag rusade fram genom luften tvärs över norra Frankrike med en hastighet av 120 kilometer i timmen, jag hade besvärigheter, och jag tänkte blott på en sak: om jag skulle hinna fatt Allan Whitelay. Ifall jag räknade rätt borde jag göra det, fastän han hade en god halvtimmes försprång och jag blev försinkad vid min avresa av att jag inte kände maskinen. Hans biplan gjorde väl åttio kilometer, med passagerare; om jag räknade på det skulle jag alltså hinna upp honom efter två och en halv eller tre timmars flykt. Men Allan Whitelay! Vem vet om han inte på något underbart vis kunde förmå sin dubbeldeckare att göra mer än den skulle! Kanske var hans försprång nog för att sätta honom i säkerhet. Kanske höll han sig på någon höjd där vinden var gynnsammare än på mina tolvhundra meters. Jag övervägde allt detta inom mig, medan jag då och då kastade en blick ned på landskapet under mig för att se hur pass jag kom framåt. Jag seglade efter kompass, ty någon karta fanns inte i apparaten; men jag kände något så när till vägen genom de norra departementen. Efter en timmes flykt befann jag mig över Beauvais; en timme senare eller så var jag över Abbeville, och plötsligt efter två och en halv timmars flykt såg jag ett

grått dis vid horisonten och förstod att jag var framme vid Kanalen.

Kanalen! För första gången kände jag en rysning invärtes — monsieur, jag försäkrar er att det verkligen var första gången! Medan jag brottades med min maskin hade jag haft för mycket att göra för att vara rädd — som en soldat som kommer tvärt in i handgemänget och bara har att försvara sig. Men nu — Kanalen. Man påstår ju att vi fransmän äro rädda för sjön — det är en infam osanning, monsieur; men det har funnits ögonblick då jag trott på den. Och om jag nu kände en plötslig fruktan denna oktoberdag, var det så underligt? Himlen hade mulnat mot norr; vädret såg hotande ut; och jag var ju på min första flykt. På min första flykt, utan att veta om bensinen och oljan räckte, och räddningslöst förlorad om de inte gjorde det; och nu skulle jag ut över Kanalen... Brrr! — i det grå oktobervädret liknade den mera en ocean än en kanal; jag hade svårt att intala mig att det fanns något land på andra sidan, och att Blériot flugit dit två år förut. Ett par ögonblick var jag färdig att vända eller gå ned. Då fick jag plötsligt syn på någonting som kom mig att ge till ett rop. På en sekund var all min tvekan borta och för full maskin rusade jag genom luften bort mot den grå vattenremsan. Vad var det jag såg som en prick där rakt förut, om inte Allan Whitelays gulgrå Farmanbiplan! Jag hade honom! Jag hade ho-

nom! Det gällde bara en sista ansträngning, så ... Men jag såg ned, när jag passerade vattenbrynet och jag ryste till — det vore feget av mig att förneka det. Långa grå dyningar, tjock dimma över vattnet ett stycke ut, och inte en skymt av land. Brrr — jag tror aldrig jag kommer att flyga hydroplan.

Nej, det tror jag inte, monsieur. Visserligen var det lugnare därute över vattnet än inne i land, det lär det visst alltid vara, men, monsieur, känslan av att om motorn klickade!... Nåväl, jag undvek att se ned mera och jag satte kurs rakt mot norr, där den gulgrå fläcken som var Allan Whitelays biplan skymtade. Han gick på något lägre höjd än jag enligt vad jag trodde mig märka, men jag höll mig kvar på mina tolvhundra meter och rusade framåt med ögonen spända i honom som örnen på jakt efter sitt byte. Vad skulle jag göra när jag hunnit honom? Kunde jag få honom att avstå utan att döda honom? Jag grubblade på dessa frågor med ena handen om revolvern och den andra på ratten. Min fot värkte ohyggligt och det var nätt och jämnt jag kunde stödja på den mer. Och mitt Deperdussinmonoplan ven, ven genom luften som en hämnande pil. Det var fuktigt därute över vattnet och små grå vattenblåsor började avsätta sig överallt på maskinen. Ett ögonblick fruktade jag att de kunde stoppa min motor, därpå skyndade jag mig att slå bort tanken på vad som då förestod mig.

Jag vet inte hur lång tid som förgick innan jag hunnit så nära Allan Whitelay att han lade märke till mig. Jag skulle tro det dröjde tretton eller fjorton minuter. Då såg jag plötsligt hur polacken vred på huvudet och kikade uppåt. Jag höll mig på vänstra sidan om dem. I nästa ögonblick hade han vänt sig om helt och hållet och stirrade på mig av alla krafter. Därpå böjde han sig fram och slog Allan Whitelay på axeln, och så stirrade de båda två upp på mig.

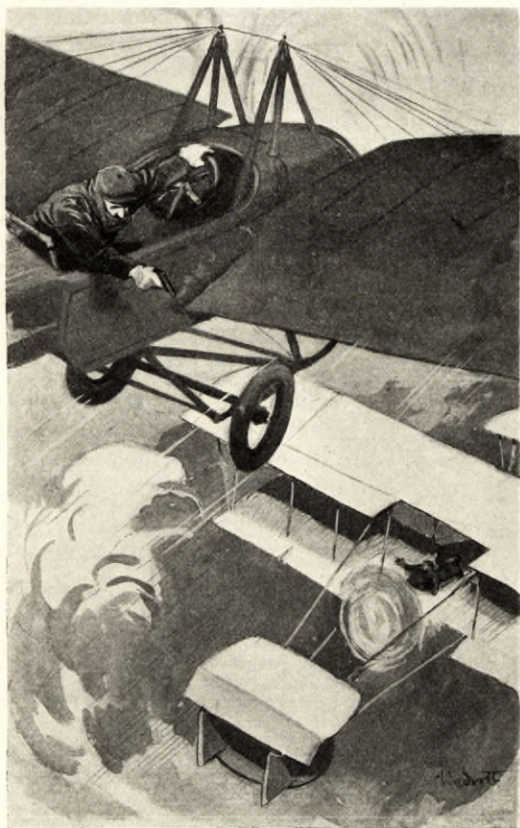
Jag var nu så nära att jag hade kunnat ropa till dem om det inte varit för motorlarmet, som naturligtvis gjorde det omöjligt för mig att meddela mig med dem på något sådant vis. Och hur skulle jag eljest göra mig förstådd? Jag kunde ju inte börja skjuta på dem utan vidare, kanske kunde jag förmå dem att uppge sin plan. Jag ville åtminstone försöka, och för att först låta dem veta vem jag var lyfte jag hastigt på min flygmössa så att mitt ansikte var obetäckt. De stirrade, stirrade, och plötsligt fick jag svaret på min gest.

De kastade sig båda två baklänges på sina platser, vridande sig av skratt!

Ah, varför kom det inte en vindil då, en tyfon, ett vanligt lufthål, för att kasta de eländigas aeroplan över ända! Här hade jag jagat dem genom rymden från Villacoublay, jag, en elev på min första långflykt, en flykt som inte ens Allan Whitelay behövt skämmas för, och blott för att

mottagas med detta hånskratt. Trodde de jag var så ofarlig, trodde de jag gjort min flykt för nöjes skull, trodde de ännu att Georges Leroux inte kunde flyga — haha, eländiga lönnmördare, akta er! Akta er! Örnen har klor, ni usla liggamar. I en sekund hade jag fällt ned min mössa för ansiktet; jag hade redan handen om revolvern, då Allan Whitelay gjorde en ny gest, en gest, så oförskämd och djärv på samma gång att jag satt hisnande och stel vid min ratt, oförmögen att lyfta handen och skjuta.

Ty från platsen där han satt, hade Allan Whitelay hastigt, med en gest som om han dragit en näsduk ur fickan, ryckt upp en fyrkantig tingest, som han balanserade i handen ett ögonblick. I nästa ögonblick lät han den virvla snett uppåt med en liten handrörelse, men innan han högg fatt om den igen, lät han fingrarna utspärrade flyga förbi sin nässpets, tummen innerst — en lång näsa åt mig, monsieur, en den elegantaste långa näsa! Därpå var hans hand just i rätta sekunden framme vid tingesten igen, och den försvann på sin plats så behändigt som om allt bara varit ett jonglörnummer på en varieté... Jag såg hur polacken Nominsky blev blek som ett lik där han satt, och inget under; hade Allan Whitelay kommit bråkdelens av en sekund för sent, hade den usle anarkisten med säkerhet gjort en längre luftresa än som ingick i hans planer och till ett helt annat ställe än London... Självt var jag oförmögen att

röra ett finger under en god halv minut. Den ende som var alldeles ogenerad var Allan Whitelay själv. Han viftade med ett par nya helvetesmaskiner, räckte lång näsa åt mig en gång till

och vände sig till ratten med ett uttryck som om han nu verkligen fick tänka på annat än att roa oss...

Då, monsieur, fick jag äntligen upp revolvern och tog sikte. All min tvekan var förbi. Här var det lönlöst att försöka med föreställningar. Här gällde det bara att skjuta, som man skuter en galen hund eller en farlig dåre. Jag tog sikte, så gott jag kunde, på Allan Whitelays axel; jag ville endast göra honom oskadlig om jag kunde slippa annat, och så tryckte jag av.

Min första kula gick igenom vingen på biplanet utan att Allan Whitelay märkte något — han kunde naturligtvis inte höra smällen för motorlarmet. Den andra och den tredje kulan följde ögonblickligen på varandra och de måste ha träffat båda!

Ja, monsieur — eller åtminstone den ena, och jag har aldrig sett ett ansikte med ett sådant uttryck som Whitelays, då han flög runt på sin plats och stirrade upp på mig. Jag var kanske femton meter från honom. Hans ögon voro dolda av flygbrillorna; men jag kunde se hans läppar, dragna tillbaka över tänderna, och hans näsborrar, uppspärrade som på ett sårat lejon, och jag kunde tänka mig det häpna raseriet i hans ögon. Ty jag hade träffat honom som jag ville, i högra axeln, och hans högerarm hängde slappt ned längs sidan. Han gjorde ett par försök att lyfta den, men den sjönk varje gång hjälplöst tillbaka.

Vänstra handen låg kvar på styret, och plötsligt vände Allan Whitelay sig framåt igen. Jag förstod inte vad han tänkte på, utan tog lugnt sikte och sköt. Pang, pang, pang! Tre kulor efter varandra, de sista jag hade — och ingen träff. Tre bommar — men i nästa ögonblick fick jag annat att tänka på. Allan Whitelay hade gjort en tvärvändning med sin vänsterhand till enda hjälp — jag kan säga er att det finns lättare saker, monsieur — och vridit biplanet snett uppåt mot vänster. Jag hade sänkt mig ned med min maskin under det jag sköt på honom; jag var nu knappt tio meter högre än han. Och om jag nu inte handlade raskt var en sak säker som döden: om en halv minut skulle jag ha stött samman med Allan Whitelays biplan.

Kollidera — var han galen? Var det det han ville? Låt vara att han dödade mig, men det var ju självmord, självmord direkt... Min revolver föll ur min hand ned på botten av aeroplanet, och i en hast fick jag händerna om ratten. Styret över åt höger, så ven jag i en båge förbi Allan Whitelay — — och han fortsatte uppåt i samma vänsterspiral. På några sekunder hade han kommit ett tiotal meter upp och hans biplan började avsluta sin cirkelrörelse, vända tillbaka till den punkt det kom ifrån. Och i ett nu förstod jag Allan Whitelays plan. Det var inte någon kollision han önskade!

Han ville komma upp över mig, och varför!?

Det tog mig inte lång tid att begripa det — jag hade inte glömt vad slags last han medförde ombord! Bomber och granater, Leroux, aeroplanet i krigstjänst — han hade tillräckligt många helvetesmaskiner för att ha råd att spendera mig en... Och han var redan femton eller tjugu meter över mig på väg ned mot mig... Om jag fick bråttom, monsieur! På en sekund — jag tror att det gick så fort men jag vet det inte — hade jag kastat om mina styren mot höger och uppåt. Det kom en överhalning som höll på att slunga mig huvudstupa ur maskinen, ty automatiskt, av gammal vana från biplanflygningen, hade jag gjort min rörelse dubbelt för stark. Några ögonblick trodde jag att jag skulle spara Allan White-lay allt besvär genom att gå till botten av Kanalen; därpå var jag äntligen på rätt köl igen och på väg uppåt i en högervspiral. Nom d'un nom, vad jag tyckte min maskin gick långsamt... Ur högra ögonvrån såg jag en glimt av Allan White-lays maskin. Han hade tvärstannat den mitt i nedslaget mot mig genom att kasta sitt höjdstyre uppåt — under några sekunder glirade den som en bil på en slipprig landsväg, så var också den på rätt köl igen och lyfte sig uppåt i sin gamla spiral mot vänster. Jag själv flög åt höger som ni vet, monsieur; och efter en minuts förlopp hängde följaktligen våra aeroplan parallellt i luften. Därpå vredo de in mot varandra som två figuranter i en grotesk balett. Voro vi på väg att

kollidera igen? Nej, min maskin var snabbare i vändningen än det tunga biplanet, och än en gång ven jag förbi Allan Whitelay i en cirkel innanför den han beskrev. Jag såg honom vid ratten, likblek, med högra armen famlande i fruktlösa försök att fatta om styret. Polacken på passagerarplatsen skrek och fäktade med armarna än till Allan Whitelay, än mot mig. Just när jag rusade förbi dem dök han ned med handen på sin plats; i nästa ögonblick lyfte han den för att kasta, och ett mörkt föremål, en av deras helvetesmaskiner ven förbi min maskin, kanske en meter under den. En andra följde efter, men ett tiotal meter för långt akterut. Därpå kom jag hastigt att tänka på en sak som jag glömt: hur mycket snabbare min maskin var än deras.

Varför skulle jag fortsätta det här vansinniga cirkelloppet längre? Jag borde ju kunna undkomma dem i rak linje endast genom min hastighet. Låt vara att de fortsatte till London och fullbordade sin djävulska plan... Låt vara att min jakt i luften hastigt hade förändrats till en jakt på mig själv... Bara jag slapp utom håll för Allan Whitelay och polacken, var jag alldeles nöjd för tillfället... Tillbaka till Frankrike! — jag ämnade just vrida om mina styren och sätta kurs mot söder, då med ens någonting av det förskräckligaste jag i hela mitt liv varit med om inträffade.

Motorn puttrade till ojämnt, sprucket; tystnade, började på nytt; och tystnade därpå på allvar.

Olja och bensin? — jag kastade en blick på mätarna: det fanns mer än nog... Jag tryckte på tändaren: ingen effekt... Ett motorfel, mitt över Kanalen...

Jag tror aldrig jag upplevat ett ögonblick av sådan förtvivlan, aldrig att jag känt mig så hjälplös och min hjärna så förlamad. Ett motorfel, mitt över Kanalen... jag stirrade hastigt ned: dimma, dimma överallt. Hur långt ute var jag? Fanns det någon utsikt att hålla sig flytande? Därpå såg jag upp och om jag inte redan varit förlamad av förskräckelse skulle jag ha ropat högt.

Ni måste betänka, monsieur, att ett aeroplan inte faller handlost, därför att motorn stoppar; det fortsätter naturligtvis en stund av farten, och då jag märkte att motorn stannat, hade jag automatiskt vridit om mitt höjdstyre till nedgång. Det är ju en sak man gör vid varenda flykt från sin första uppstigning. Alltså gled min maskin ned genom luften i sned vinkel — men nu såg jag upp, och ovanför mig, till höger, kom Allan Whitelays biplan susande mot mig som en tung gulgrå havsörn. Själva dånet av dess motor tycktes tala om hans raseri och hämndtörst. Han hade mig! Han hade mig! Hjälplös, förlamad som en vingbräckt fågel, gled jag nedåt. Vad brydde han sig om att jag gled mot en säker död i Kanalen? Han ville ha hämnd, hämnd. Jag satt där vid min ratt och stirrade på hans maskin; jag såg den komma närmare och närmare, utan

att kunna röra en muskel, utan att kunna ta ögonen från den. Nu var den så nära att jag kunde se Allan Whitelays ansikte; det var dödsblekt, men han skrattade så att han visade alla tänderna. Tänkte han överlämna bombkastningen åt Nominisky? Eller var hämnden honom så dyrbar att han behöll den för sig själv? Kunde han, med en hand? Jag behövde inte fundera länge på dessa saker; plötsligt släppte han taget om ratten och grep hestigt en av helvetesmaskinerna på platsen bredvid sig. Hans hand flög tillbaka; jag kunde se den svarta tingesten mellan hans fingrar. Därpå — — jag slöt handen om min amulett, den som jag alltid bär med mig — —

Och därpå kom undret.

Polacken bredvid Allan Whitelay gjorde en hastig rörelse, jag vet inte varför, och ingen får någonsin veta det. Kanske tyckte han att Allan tog för lång tid att sikta, kanske betvivlade han att han kunde träffa med sin vänstra hand — han höjde hastigt sin egen hand i vilken han höll en av bomberna. Jag såg honom lyfta den, och därpå — var det en vindstöt, som kom aeroplanet att vippa? Var det absinten? — därpå slant den svarta tingesten mellan polackens fingrar; det kom en blix, en bedövande knall, och jag slungades framåt, klamrande mig fast vid ratten i mitt monoplan som vid en livräddningsboj... Det gick sekunder och kanske minuter som jag ingenting minnes av, och jag kände endast hur monoplanet

rusade nedåt. Därpå slog med ens någonting vått mot min kind — en regndroppe, och jag vaknade till besinning igen. Jag såg upp, ännu halvt förlamad av minnet av vad jag bevittnat: rymden var tom; inte ett spår av Allan Whitelay och hans biplan. Grå skyar och ingenting annat. Och därpå såg jag ned, förvånad över att jag ännu inte var i Kanalen. Hur långt hade jag igen dit? Och vad vill ni tro att jag såg, monsieur? Vita klippor och en sandstrand, otydligt synliga femtio meter under mig i dimman, några grå befästningar, och röken av en stad strax borta till höger.

England, monsieur! Jag hade flugit över Kanalen. Jag var räddad.

Jag var räddad, och det enda jag kände då jag äntligen förstod att det var sant, var en överväldigande trötthet, och en brännande smärta i min vänstra fot, den som jag skadat. Alldeles mekaniskt styrde jag monoplanet nedåt i glidflykt och landade utan någon som helst svårighet på en öppen grön plats där det stod en del människor. Jag var dödstrött, sjuk, och jag kände endast lust att kasta mig i gräset och borra ansiktet i marken. Och det var då det löjliga inträffade, monsieur.

Knappt hade monoplanet stannat förrän två tjocka män i uniform kommo framrusande, följda av en stor flock människor. Jag hoppade ned, yr i huvudet och nästan sjösjuk; och de tjocka män-

nen i uniform kommo rakt fram till mig, lade var sin hand på min axel och sade samtidigt:

— I lagens namn arresteras vi er.

Monsieur, jag började med ens skratta som en dåre, som en hysterisk kvinna. Jag hade gjort min första flykt, jag hade flugit över Kanalen för

8. — *Herr Leroux.*

att förhindra ett avskyvärt brott; jag hade två gånger räddats från döden; och så, när jag landar, komma två café-concerttyper fram till mig och säga: i lagens namn arresteras vi er. Det var för barockt; jag föll framstupa i armarna på dessa brittiska polismän, snyftande och vrålande av skratt på samma gång. Folket slog krets om oss, och jag hörde dem ropa till varandra på engelska, jag vet inte vad, ty jag förstår inte mycket engelska, men troligen var det inte saker som voro smickrande för mig. Jag vred mig fram och tillbaka med en arm om halsen på vardera av dessa brittiska polismän — diable, men vi måste sett egendomliga ut. De stirrade på varandra som om de inte trodde att de voro vakna. Därpå lyckades jag till slut framstamma:

— Vad... vad är meningen?... Arresteras mig — —!

— Meningen! röt den ene av polismännen. Ni förstår nog meningen, min gode vän. Detta monoplan stals från Deperdussinfältet i Villacoublay klockan två i eftermiddag; man har följt det genom hela norra Frankrike, och vi ha telegrafisk order att fasttaga det, om det skulle gå ner i England. Följ med lugnt, och minns att allt vad ni säger kommer att användas som bevis mot er!

Äntligen förstod jag... Detta var slutet på min stolta provflykt, på min förbrytarjakt i luften: jag hamnade själv i arresten...

Och där satt jag i fyra dagar, monsieur, och jag

vill medge att jag kände mig orättvist behandlad av ödet. Och om jag kunde upprepa för er de uttryck varmed man mottog min berättelse om det skedda, kunde ni göra ett helt annat lexikon i engelska än det som användes i skolorna. Äntligen på fjärde dagens morgon kom polischefen in till mig. Han hade ett telegram i handen, som han räckte mig under tystnad. Det var från polisprefekten i Villacoublay, och det lydde så här:

— *Försätt på Deperdussinfabrikens begäran häktade Leroux i preliminär frihet i och för monoplanets återforslande, oskadat och utan omkostnader för fabriken.*

Jag stirrade på den engelske polischefen.

— Ni ser, Leroux, sade han, de äro ekonomiska. Monoplanet står färdigt om ni vill flyga det tillbaka. Jag önskar er en god resa.

Jag fortsatte att stirra på honom i tystnad, och såg jag rätt? Blinkade han åt mig? Jag vet det inte än, men jag tror det nästan numera.

På middagen flög jag tillbaka, ännu ej fullt fri från minnet av mina själsskakningar, och mycket nedslagen av tanken på vad som väntade mig i Frankrike. Jag kom till Villacoublay efter en flykt som var betydligt mindre rik på händelser och betydligt mera försiktig än min flykt därifrån, fem dagar förut. Jag närmade mig Deperdussins aerodrom på trehundra meters höjd och där såg jag en underlig syn. Alla aeroplanen stodo utdragna framför sina hangarer och bred-

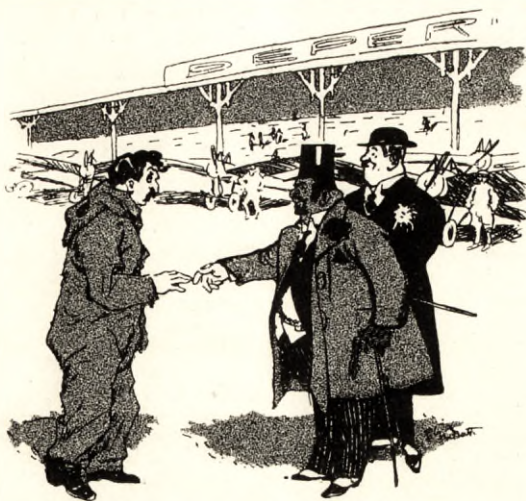

vid dem stodo deras förare som i parad. Såg jag rätt? Var den främmande kungen kvar i Paris, och var detta en ny uppvisning? Hur som helst, hade jag gjort en sådan resa som jag gjort och skulle jag i fängelse för den, så ville jag åtminstone visa att jag inte bara lyckats i min färd av en slump. I fyrtio minuter gick jag igenom allt vad jag kunde i flygkonsten, cirklar, åttor, vol plané, vol piqué, det hela. De stodo kvar därnere, alldeles stilla. Jag hade glömt allt annat för lusten att visa dem, mina kamrater, att jag inte bara var en tjuv. Jag var — vågar jag säga, inspirerad, för en gångs skull! Och så gick jag ned och hoppade ur mitt monoplan.

Det var tyst, tyst som i ett fängelse. Alla stodo stumma. Därpå kommo två herrar fram mot mig. Det var min lärare, chef-piloten hos Farmans, och bredvid honom en liten svartmuskig herre med Henri-quatre-skägg, som jag kände igen. Det var Deperdussinfabrikens chef. Det var han som bröt tystnaden och sade:

— Herr Leroux, arbetskarlarna hos Farman ha intygat sanningen av er häpnadsväckande berättelse, och i går morse fann man vrakstumpar av Whitelays förbrända biplan i Kanalen. Ni gjorde endast vad ni skulle, då ni... hm... lånade vårt monoplan — och jag ber att få trycka er hand!

Och min chef räckte mig en skinnbunden bok, stor som en liten plånbok, och sade:

— Leroux, jag har äran att överrätta er ert flygdiplom.

Och så hurrades det, monsieur...

Men än i dag har jag inte hört någon tacksamhetsyttring från mr William Whitelay och hans Varuhus... Nåväl, dygden är sin egen belöning; och om jag inte precis fått diplom på min dygd, hade jag fått diplom på min flygkonst...

Det är synd, att bägge delarna betala sig ungefär lika mycket, monsieur!

IV.

Ganymedes och örnen.

— Det är egendomligt med uppfinningar, monsieur, sade min vän Leroux en afton i januari 1914, mycket egendomligt. Ibland är det som de svävade i luften som baciller, sloge ned på flera ställen samtidigt och framkallade sin verkan. Ibland är det omöjligt att finna det rätta uppslaget, hur mycket besvär folk gör sig i hela världen.

Till exempel flygningen, monsieur. Hur mycket saker finns det inte inom den, sedan den väl uppfunnits, som står stilla, som det är omöjligt att råda bot på, omöjligt att uppfinna! Ni vet man talar om automatisk stabilitet — det är inte bara det jag tänker på. Det är en sak, som vi säkert få vänta på. Men det finns andra saker, i massor, som borde kunna förbättras... Har ni någonsin tänkt på hur obekvämt det går till när en flygare skall starta?

Det finns säkert få saker, monsieur, som äro så ovärdiga flygningen som just starten! En karl

som snurrar propellern runt, tre, fyra, fem som hålla fast aeroplanet, tills det fått farten, och som hålla på att kvävas av luftdraget, nervositeten i alltsammans, precis som när bébé skall ut och gå för första gången. Är det på det sättet man svingar sig upp i luften? Nej, parole d'honneur, det är inte på det viset man skulle göra det. Se på en modärn bil: en liten fingerrörelse av chauffören vid ratten, och så bär det av. Inte något positivt-vevande som förr i världen. Borde det inte vara så i aeroplanet också?

Nu vet jag vad ni tänker säga, monsieur* — det finns le Rhône-motorn! Den finns, och den kan sättas i gång inifrån aeroplanet. Seulement, je vous dis... det finns ting som äro bättre konstruerade... Men om ni vill tro mig eller ej, monsieur: jag har haft en gnôme som kunde sättas i gång utan hjälp. I fjol våras hade jag den, och jag bör bara tillägga en sak för att ni inte skall missförstå mig. Min motor kunde sättas i gång utan hjälp — men utan hjälp vare sig av mig själv eller någon annan. Den satte sig i gång alldeles på egen hand, visserligen bara vid ett tillfälle, men ett fördömt viktigt tillfälle, monsieur... Och satte den sig inte i gång själv, vilket är svårt att tro, sattes den i gång av mina skyddshelgon — och det har jag nästan svårare att tro! —

Monsieur, det finns mörka tider i livet för de flesta människor, svåra tider då man gör vad man

* Herr Leroux smickrade författaren.

aldrig skulle gjort under andra omständigheter. Dygdens stig är så smal, att det endast fordras en ytterst ringa yrsel för att få oss att vackla på den — så smal att den kan spärras med några guldmynt... ja, ibland med ett femfrancsstycke. Ja, vem vet: kanske kan en tjugufemcentim räcka ibland. Det är endast för den rike som det är lätt att gå den. En stackars aviatör... men jag har redan förtalt er vår ställning i Frankrike, monsieur. Fastän vi flyga är det inte alltid mot himlen — jag vill ogärna säga det andra ordet. Och jag, Georges Leroux, skulle jag göra mig bättre än jag är? Jag hoppas jag inte gjort det i vad jag omtalat för er ur mitt liv, monsieur... och nu skall jag berätta vad som hände mig förra våren och hur underbart jag räddades från vanära och fängelse!

Monsieur, har ni tänkt på vilket förträffligt befordringsmedel aeroplanet är? Jag menar nu inte bara för människor — var lugn, det är framtidens befordringsmedel för dem också — utan för varor. Det är sant att aeroplanet inte kan ta så stora laddningar, men det kan i stället ta så mycket dyrbarare. Jag vet inte om ni tänkt på det, men det är säkert att det finns folk som gjort det, och det var med en av dem jag gjorde bekantskap tidigt förra våren.

Jag har redan berättat för er hur jag tog plats hos Blériot på hösten 1912, sedan jag slösat bort kejsarens pris. Jag har talat om för er vad jag

fick för lön — tvåhundrafemtio francs i månaden; mitt arbete känner ni också till. Och om ni minns vad jag sade om La Compagnie Générale Transaérienne, vet ni vad jag tycker om sådant arbete. Jag — en luftchaufför, mitt aeroplan — en taxi... Det är all den poesi som finns i yrkesflygningen vid aerodromerna. Hänga omkring dagen i ända på flygfältet i väntan på en passagerare; så en uppropning av chefen; aeroplanet ut, femton minuter i luften, en båge bort mot Villacoublay, ner igen. Det är allt. Det är den dagliga rutinen. Och i den rutinen förgick min tid till april 1913. Jag tror det var den åttonde eller nionde som M. Pathou uppenbarade sig i Buc.

Det var en lugn dag — en varm, molnig vårdag. Jag drev omkring som vanligt ute vid hangarerna och väntade på passagerare. Plötsligt hörde jag mitt namn ropas uppe från kontoret och skyndade dit.

— Ni skall gå upp, Leroux, med herrn därborta. Låt rulla ut n:r 8.

Jag nickade.

— Lång promenad eller kort?

— Lång, halv timme — hundra francs. Och det var sant, monsieur önskar stiga högre än till 600 meter.

— Jaså! Jag tittade ett ögonblick bort på min passagerare — en liten tjock borgare med helskägg. Han såg knappt ut som om han vore flygentusiast.

— Hur högt vill monsieur? frågade jag.

— Femtonhundra.

— För hundra francs!

Min chef ryckte på axlarna.

— Vad vill ni? Jag sökte få ur honom mer, men...

Jag såg ännu en gång på monsieur: han såg verkligen ut som om alla försök att få mycket ur honom skulle vara förgäves! Jag nickade åt min chef och gick in i hangaren. Efter fem minuter var jag i väg med min passagerare, och efter trettiofem minuter voro vi nere igen. Jag hade iakttagit honom ett par gånger under resan, som jag ju också borde; han hade varit ytterst blek om nosen, och vad han sett av landskapet från de 1,500 meterna borde inte ha varit mycket, ty han stirrade hela tiden i aeroplanbotten. Men det var väl någon provinsborgare, som ville kunna skryta med att han varit fem gånger så högt som Eiffeltornet.

Det var när vi kommo ner igen, som mina överraskningar började. Min passagerare vände sig till mig och sade tvärt:

— Vill ni dricka något?

Jag bockade mig.

— Tack, om ni är så god, monsieur!

Vi gingo in i flygfältets restaurant och slogo oss ned vid ett bord. Min passagerare beställde konjak utan att fråga mig vad jag önskade. Vi drucko, och han började utfråga mig om allt möj-

ligt, hur länge jag flugit, om jag kunde flyga i terräng o. s. v. Jag svarade knappt mer på hans prat och jag tänkte gå — om jag åtminstone gjort det! — då han plötsligt sade:

— Man har sagt mig att ni är en god pilot.

Jag nickade kort.

— Men att ni inte är alltför belåten med ert arbete här?

Jag stirrade på honom utan att svara. Vad tusan angick det honom?

— Vad är det ni har i månaden? Tvåhundra-femtio, inte sant?

Jag reste mig upp. Nu gick det sannerligen för långt! Min passagerare reste sig också och lade handen på min arm.

— Seså, seså! sade han. Tag inte humör. Jag uttryckte mig illa, monsieur Leroux... Men jag tänkte fråga: vill ni ta plats hos mig?

Jag stirrade på honom som på en dåre. Ta plats hos honom, hos den här provinsborgaren, som knusslade på betalningen för att gå upp dubbelt så högt som andra passagerare! Just troligt! Jag tänkte säga honom det, då han förekom mig. Han måste ha läst mitt minspel.

— Seså, seså, herr Leroux! Förivra er inte. Vad säger ni till trehundrafemtio och litet att göra? Mitt namn är Pathou, godsägare, Château Valclos, Haute Saone.

— Trehundrafemtio i månaden?

— Ja, javisst.

— Och vad skall jag göra?

— Gå upp — gå upp med mig, när jag har lust, herr Leroux.

Ni kan vara lugn för att jag stirrade på M. Pathou! Trehundrafemtio i månaden — hundra mer än hos Blériot — för att gå upp med honom när han hade lust! Det var inte att han bjöd ett sådant belopp efter att ha prutat på Blériots kontor — men det var proportionen mellan betal-

ningen och arbetet. När han hade lust! Sannerligen, efter vad jag sett nyss under vår färd, borde jag inte få för mycket att göra!

M. Pathou avbröt mig i mina hastiga funderingar.

— Jag har talat med M. Blériot om saken, herr Leroux...

— Nå, och han?

— Han har ingenting emot det. Han vill inte stå i vägen för er lycka.

Sacré nom! Det avgjorde saken. Gjorde Blériot sig inte större besvär med att få behålla mig — mig — så... I ett ögonblick hade jag skakat hand med min bourgeois.

— Topp, M. Pathou, jag tar platsen.

— Ni blir den förste aeronaut som är anställd hos en privatman, sade han med ett besynnerligt skratt och tryckte min hand. Hans hand var kall, fuktig, avskyvärd. Jag släppte den genast.

— Nåväl, monsieur, och reser ni tillbaka till Haute Saone i aeroplan?

Han skrattade och skakade på huvudet.

— Nej, nej, herr Leroux! Nej. Vi ta tåget. Gör er i ordning till i afton.

— Nå, men maskin?

— Jag har redan köpt en, en blériot. Den står inpackad på Gare de Lyon.

Jag stirrade på M. Pathou utan att längre veta vad jag skulle tänka. Maskinen redan köpt! Står inpackad på Gare de Lyon! Nom d'un chien,

detta var det verkliga flygintresset — med en mycket underlig representant.

På kvällen reste jag med min nye arbetsgivare från Paris — andra klass, ingen sovvagn. Tre dagar efter det vi kommit fram till Valclos började min tjänstgöring. Jag tillbragte dessa dagar med att studera slottet Valclos och dess ägare; de voro båda värda ett studium. Slottet var förfallet — engelsk stil, sade M. Pathou, och så gott som utan tjänare. Och M. Pathou! — jag kunde allt mindre och mindre bli klok på honom och varför han engagerade mig. Vi åto och sovo. Han pratade om allt möjligt, men inte ett ord om att flyga. Tjänstgöringen tycktes verkligen bli den sinekur jag trott! Därpå kom fjärde dagen av min vistelse på Valclos.

Klockan ett på dagen, just efter vår lunch, då jag tänkte gå ut och flanera i den engelska parken, ropade M. Pathou på mig.

— Herr Leroux! Herr Leroux! I dag hade jag tänkt göra en liten tur. Vill ni se till att maskinen är i ordning?

Jag nickade, något överraskad av denna promenad på maten, och gick ned i hangaren. Jag har glömt att säga att en hangar fanns inredd i en av gårdsbyggnaderna. Jag undersökte aeroplanet — en mekaniker hade följt med från Paris och hjälpt mig att sätta hop det; det var alldeles i sin ordning, och med hjälp av de två tjänarna drog jag det ut på fältet framför Valclos. Just

framför slottsbyggnaden fanns en öppen plats, stor som ett större tennisfält, och egendomligt nog kantad med vita stenar, som för att markera gränserna i något parti... Eljest var nejden runt omkring oerhört ödslig — sådan som den måste vara i ert land, monsieur. Inga hus på ett par kilometers avstånd, ingen järnvägsstation närmare än sex kilometer, endast skogar och berg.

Just som jag fått aeroplanet startfärdigt, kom min arbetsgivare ut på fältet försedd med en kikare och några papper. Han kom bort till mig och vinkade åt tjänarna att draga sig avsides.

— Ni kan ju flyga efter karta, herr Leroux? Inte sant, det sade man på Blériots kontor? Och i terräng? Ni är en god flygare, inte sant?

— Om ni inte var säker på det, monsieur, varför engagerade ni mig då? Antingen måtte ni inte lita på Blériot eller på mig.

— Seså, seså, herr Leroux! Visst litar jag på er. Naturligtvis... Men Blériot betalte ju er så illa... Han smålog till hälften inställsamt, till hälften forskande.

— Det var inte mitt fel, M. Pathou.

— Nej, nej visst. Nå, jag har en karta här... Han drog fram ett ark av generalstabens karta med höjdbeteckning och öppnade det.

— Här ser ni Valclos, här, herr Leroux, där jag har satt ett märke. Väster ut ha vi S:t Hippolyte, den lilla staden ni ser här. Och sen här i nordost och öster ha vi Schweiz... Om vi skulle göra

en liten tur till Schweiz, herr Leroux? Har ni någonting emot på det?

Jag stirrade på honom med samma förbluffelse inom mig som den dag då han engagerade mig. Om vi skulle göra en liten tur till Schweiz! Om jag hade någonting emot på det! Man kunde inte vara artigare mot en avlönad tjänare, ens med hänsyn till att han var aeronaut. Jag ryckte på axlarna och såg på honom.

— Har ni bara papperen i ordning, monsieur Pathou, så allons! Till Schweiz eller Italien, precis som ni vill.

— Haha! Till Schweiz eller till Italien! Är ni så säker på er sak, herr Leroux? Haha! Förträffligt.

— Ja, om ni bara har papperen, M. Pathou.

— Papperen? Ja... jo då, visst har jag det. Visst har jag det. Skola vi då ge oss av, herr Leroux?

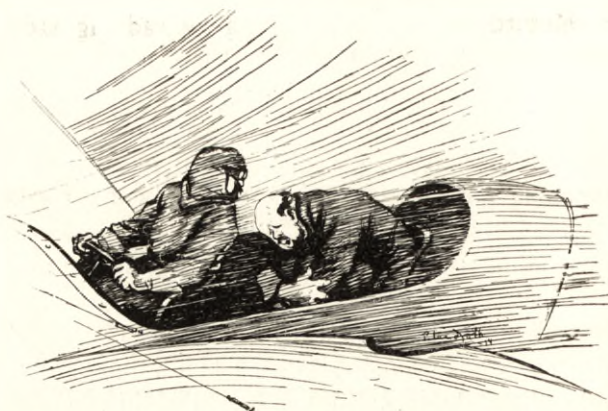
— När ni vill, monsieur. Ni är verkligen intresserad av flygsporten, det måste man säga!

— Haha, jo... jo, det är jag! Det är jag. Mycket intresserad av flygsporten... mycket.

Han klättrade upp på sin plats utan att vänta på mig, och jag började pröva motorn. Det var en gnöme, som på flesta blériotapparater och jag kände den alltså lika bra som mig själv... ja, monsieur, precis. Ty känna vi någonsin oss själva riktigt? Jag undrar det. Jag är inte filosof, men jag undrar, om vi någonsin känna oss själva —

mycket mindre andra. Till exempel en så enkel sak som en motor: alltid samma delar, samma sammansättning av dem, samma arbete att göra, och i alla fall! Nej, jag tror inte att vi någonsin känna någonting riktigt. När jag tänker på den där gnömemotorn... Jag prövade den denna april-dag, en, två, tre gånger, innan vi gåvo oss av, M. Pathou och jag, och allt vad jag hörde var att det då och då tycktes komma en sjungande biton i ljudet, när jag lät den sakta. För resten var den i så god ordning som man kunde önska, och utan att fästa mig vid den där lilla bitonen — som knappt var hörbar, om den ens fanns — vinkade jag åt de två tjänarna att släppa. En minut efteråt voro vi uppe i luften, min arbetsgivare och jag.

Det var en ljum, dåsig vårdag, sådan som är så vanlig i daltrakter, där solen ligger på och bergen skydda. Ty Valclos, såg jag nu på kartan, låg i den lilla flik av Frankrike som skjuter in i Schweiz omkring tio kilometer i östlig riktning. Det var en enda serie av höjder som stego mot Jurabergen söderut och deras förgreningar. Det enda avbrottet var floden Doubs, som i en båge korsade nejden. Jag såg den under mig, långt borta, i ett lätt silverdis, sådant som ligger över floderna om våren. Därpå kom jag att tänka på att jag inte fått något besked om kursen av min arbetsgivare, och vände mig om mot honom. Vad tror ni denne dyrkare av flygsporten gjorde? Såg

på landskapet? Jublade över att få flyga fram i denna balsamiska vårluft? Trötta er inte med gissningar: M. Pathou satt hopkrupen på sin plats, krampaktigt omslutande sina knän med armarna och stirrande rakt ned i botten av aeroplanet! Det var hans sätt att njuta av en luftpromenad. Jag ropade någonting mycket uppriktigt till honom för att väcka honom ur hans själsfrånvaro — det gjorde ingenting, ty motorn överröstade mig. Jag fick ropa en gång till innan han såg upp. Jag pekade framåt med en frågande gest. Han skrek någonting som var alldeles obegripligt för mig, och såg ner igen. Jag gav till ett vrål som äntligen fick honom att se upp på allvar.

— Sacré bleu, v a r t är det ni vill? Begriper ni inte att jag inte kan höra vad ni säger?

Motordånet tog bort hälften av vad jag sade, men det såg ut som om M. Pathou äntligen begrep situationen. Först ropade han någonting omigen — hans läppar voro vanligen mycket röda, men nu såg jag att de voro vita som lärft — därpå tycktes han inse att det var lönlöst och började gräva i sina fickor. Jag kan säga er att det tog tid, så som han skakade på handen. Äntligen fick han fram en anteckningsbok och en blyerts och började skriva; det gick inte heller för fort. Därpå, med en hastig rörelse som jag inte trott honom i stånd till, kastade han boken bort till mig. Den var blank så när som på första bladet, och där stod med en stil som mer passade ett litet barn än en godsägare:

Först til S:t Ursanne. Femtonhundra metr.

Han hade stavat fel på ett par ställen men det var inte det som frapperade mig, det var hans omsorg om att vi skulle gå just på den höjden! Femtonhundra meter, med bokstäver! Femtonhundra meter — med en passagerare som var dödligt rädd på tre hundra! Trodde han att man slog ihjäl sig säkrare däruppifrån? Eller ville han se så litet som möjligt på sin promenad? Ty innan vi kommo upp på femtonhundra meter fingo vi med säkerhet gå igenom ett molnlager, kanske fler, en sådan dag som denna. Jag har redan sagt er hurdan den var, monsieur, ljum, dåsig, med skyar över hela himlen, som ett drivhustäcke åt jorden. Jag funderade ett par sekunder på

M. Pathous hjärnkonstruktion; sedan ryckte jag på axlarna, kastade anteckningsboken tillbaka till honom och vred om höjdstyret. S:t Ursanne hade jag hastigt tagit reda på på kartan. Det var en liten stad eller by i Schweiz, tjugu eller trettio kilometer rakt i nordost.

Jag besvärade mig inte med många blickar på min arbetsgivare under den nästa halvtimmen. Jag tror jag vände mig om två gånger. Den ena gången fann jag till min överraskning M. Pathou på väg att försiktigt se ned över kanten av aeroplanet; han tog kanske en åttendedels sekunds blick på landskapet, innan han for tillbaka och slöt ögonen. Svindel i ett aeroplan, monsieur! Har ni hört talas om något sådant? En dag så lugn som en begravning, knappt en skakning i maskinen, och så får man svindel av att se ned från sju- eller åttahundra meters höjd, ur sitt eget nyköpta aeroplan! Men M. Pathou skulle förbättra detta rekord, ty nästa gång då jag vände mig om, var han återigen lutad över monoplan-kanten, men inte för att se ner... Ni har varit till sjöss, monsieur? Då vet ni vad M. Pathou hade för sig! Med slutna ögon, och i en fors, säger jag er, en katarakt! Men låt oss tala om annat.

Några minuter senare voro vi uppe i det första molnlagret — jag tror att det var första gången på hela resan som min arbetsgivare kände sig lugn. Vi doko ut ur det och seglade fram ovanför

molnhavet. Däruppe var det mildt solsken, disigt, och molnen under oss blänkte som kvicksilver. Jag vände mig om än en gång för att få M. Pathou att njuta av utsikten, men det var lönlös möda... M. Pathou satt stilla som en död och betraktade aeroplanbotten med slutna ögon. Jag vände mig till ratten och en halvtimme senare, då jag beräknade att vi voro över S:t Ursanne, vred jag om höjdstyret för att gå ned. Jag hörde ett rop bakom mig — som från en ängslig kanin, och vände mig om på nytt.

Min arbetsgivare hade rätat upp huvudet och viftade av alla krafter med armarna. Framåt! Framåt! tyckte jag mig läsa på hans läpprörelser, och han bekräftade denna förmodan genom att peka med båda händerna rakt förut. Framåt! Jag såg hastigt på kartan — det blev tyska gränsen om några minuter! Schweiz skjuter endast in i en tunn flik därborta. Tyska gränsen — vad i himlens namn var meningen? Flydde herr Pathou från Frankrike? Var det därför han engagerat mig... men det var för absurt. Och för resten, vad hade jag att göra annat än lyda order? Lyda order och hoppas att vi inte passerade någon av de förbjudna zonerna... ni vet mina erfarenheter av dem, monsieur! Jag tog mitt parti med ännu en axelryckning och vi hade väl seglat fram i ytterligare fyrtio minuter, då jag hörde ett nytt skrik bakom mig och vände mig om.

M. Pathou hade åter rätat upp huvudet — jag

såg nu att han höll sin klocka i handen — och gjorde befallande gester ned mot marken. Jag lät honom upprepa dem ett par gånger för att vara säker på min sak, och vred sedan om höjdstyret och gick ned — i en magnifik vol plané, som tidningarna säga. Ett är säkert: på M. Pathou gick dess elegans förlorad. Han satt med krampaktigt slutna ögon, omfamnande sina knän och papperen som han tagit med sig vid avresan. Vi döko genom molnlagret och jag fick sikte på marken under mig. Skog och berg — knappt en enstaka gård; rakt förut röken av en liten stad. Plötsligt hörde jag M. Pathous signalskrik igen.

Under över alla under! Han höll huvudet försiktigt lutat över kanten av monoplanet och tycktes med blickarna leta efter någon särskild punkt i landskapet. Plötsligt hade han funnit den och lät mig med ivriga gester förstå att det var vår landningsplats, innan hans huvud flög tillbaka in i aeroplanet igen — precis som en sköldpaddas in i skalet, monsieur, precis! Jag kunde inte hålla mitt skratt tillbaka längre, men jag brydde mig inte heller om det; och ett par minuter efteråt landade vi på en liten jämn, gräsbevuxen uthuggning i skogarna — ett slags naturligt aerodrom. Och knappt hade aeroplanet stannat, förrän en herre kom framspringande ur snåren med kurs rakt på oss.

— Émile, ropade han, Émile! Äntligen! Jag trodde aldrig... Jag har varit rädd, kan jag säga

dig! Men det är utmärkt! Här har du sakerna. Fort, tag dem fort. Man kan aldrig veta...

Han lyfte en tung väska upp till M. Pathou som satt kvar på sin plats, »blek men behärskad». Jag stirrade på den andre genom mina glasögon: en liten man, undersätsig, av samma typ som min arbetsgivare, med samma ovanligt röda läppar och samma skägg. Hade det inte varit för att vi voro i Tyskland skulle jag gissat på en bror; därpå kom jag plötsligt ihåg att vi inte voro i Tyskland: vi voro i Elsass! I Elsass, som de togo från oss år 70! Det var säkert en bror eller åtminstone en nära släkting. Men jag avbröts i mina funderingar av den nykomne, som stirrade på min arbetsgivare och sade:

— Du är så blek, Émile. Du har varit sjuk?

M. Pathou nickade med vad man kallar ett spöklikt leende.

— Ja, Hippolyte. Jag har varit sjuk... jag är inte van vid dessa moderna befordringsmedel än.

Hippolyte skakade medlidsamt på huvudet.

— Det blir bättre, det blir bättre, Émile! Du skall se: du vänjer dig snart vid dem. En smula övning, det är allt. Mon Dieu, tänk på folk som går till sjöss! Tänk på dem, Émile!

M. Pathou svarade utan att småle:

— Jag har tänkt på dem, Hippolyte, alldeles nyss. Det var förfärligt... Men vi få hoppas det går över.

— Vi få hoppas det, Émile. Och när kommer du igen?

— I övermorgon, om ingenting kommer i vägen. Här har du listan på de lämpliga sakerna. Och farväl nu, Hippolyte. Herr Leroux, låt oss komma i väg hem igen, men styr kurs mot norr tills vi kommit ovanför molnen!

Min arbetsgivare och den andre skakade hand. Jag förklarade för dem att jag inte kunde sätta maskinen i gång utan vidare, och redogjorde för hur det skulle gå till. Med något besvär lyckades vi ordna saken. — M. Hippolyte satte propellern i gång, medan jag och M. Pathou höllo aeroplanet; därpå klättrade M. Pathou upp i det, blek som ett lik av rädsla att det skulle skena med honom utan mig, och till sist svingade jag mig själv upp på min plats, och det bar av.

Ni kan vara lugn för, monsieur, att jag funderade fram och tillbaka över meningen med hela den scen jag nyss bevittnat, medan vi rusade upp genom luften, först norrut tills vi passerat molnen och sedan tillbaka mot sydväst igen. Naturen har givit mig ett kvantum nyfikenhet, och ni får medge att den kunde retas av vad jag upplevt under de sista dagarna. Jag gjorde upp den ena förklaringen efter den andra, medan vi ilade hemåt och motorn sjöng framför mig — alltjämt tyckte jag mig då och då höra den halvt omärkliga biton, som jag redan talat om. Jag tror att jag redan kommit till den riktiga lösningen på gåtan, då vi

voro hemma på Valclos igen, och M. Pathou ofrivilligt gav mig bekräftelsen på den.

Han hade haft en kris till på hemvägen — lätt, mot på utresan — och var så matt att jag fick hoppa ut först för att ta emot honom. Men då

han skulle stiga över kanten på aeroplanet slant han, gjorde ett rop och tappade sin väska, den som han fått av M. Hippolyte. Jag fångade den i fallet, men den gick upp och med ens stod jag och stirrade på en brokig samling dyrbarheter, ur, guldsaker, juveler, spetsar, Gud vet vad. M. Pathou gav till ett ångestrop som mera lät som en gnäggnig, och ramlade ned till mig utan hjälp. Jag gav honom väskan och stirrade på honom utan att säga något.

Han låste den hastigt och tycktes litet lugnare.

— Vad stirrar ni på, Leroux? Var god och sköt era plikter. Ställ om att maskinen kommer in.

— Monsieur, sade jag långsamt. Jag vet mycket väl min plikt. Den är att flyga i väg till närmaste gendarmeri och ställa om att ni kommer in.

— Vad menar ni? Vad menar ni? skrek han. Är ni galen, herr Leroux?

— Jag var galen, när jag tog plats hos er, monsieur. Jag borde ha insett att ni inte hyrde mig som flygare — en person som blir sjösjuk i aeroplan i lugnt väder!

— Inte som flygare, herr Leroux! Är ni tokig, herr Leroux? Som vad då? Som vad då!

— Som smugglare, monsieur. Det förvånar mig att ni söker spela komedi med den där väskan i handen.

— Väskan, väskan! Smugglare! Ni är galen, herr Leroux! Familjejuveler, säger jag er, ingen-

ting annat. Familjejuveler, herr Leroux. Smugglare — ni är alldeles galen, herr Leroux!

Jag gick ett steg närmare och såg honom in i ögonen.

— Gör inte fler krumbukter, monsieur. Stig upp i aeroplanet, om ni vill, så kunna vi flyga tillbaka till gränsen, till närmaste tullkontor. Familjejuveler eller ej, vet ni lika väl som jag att det skall betalas tull. Och familjejuveler — är det familjejuveler ni skall hämta i övermorgon också hos er bror?

— Min bror! Han blev blekare än någonsin och började tala i störtsjöar av utrop, sökte övertyga mig, hotade, svor. Jag svarade ingenting annat än: mycket bra, monsieur; låt oss flyga tillbaka till gränsen. Till slut tog han tillbaka, med ens, och fattade mig i armen.

— Till gränsen! viskade han. Varför till gränsen? För att betala tull? Men om jag betalar tull till er, herr Leroux?!...

Ack, monsieur, jag har redan sagt er: människans dygd är det bräckligaste av allt bräckligt. Det rättas stig är så smal, så smal att några guldmynt... Nej, det behövs inte mycket för att blockera den, monsieur. Några månaders slit, en liten frestelse, en liten utsikt att komma bättre fram på en genväg — — Skulle jag väl någonsin lyssnat till M. Pathou, skulle jag någonsin tänkt på att lyssna till honom, om jag inte tänkt tillbaka på det enformiga arbetet ute i Buc, passa-

gerarflykterna, ballon-captif-arbetet, allt det där! Och de historier han dukade upp — han och hans bror Hippolyte, fransmän in i hjärteroten, fast den ene bodde i Elsass; slottet Valclos i lägervall sedan många år; deras ansträngningar att arbeta upp det, deras misslyckanden och så denna plan... Hur han förhört sig hos Blériot, provat mig och var glad att han försäkrat sig om mina tjänster... Jag vet inte om han inte drog in en gammal mor eller minst en tant... Några gånger till, herr Leroux, så äro vi räddade! Och ni skall inte bli lidande, herr Leroux, ni skall finna oss tacksamma, evigt tacksamma — se här, herr Leroux, tag detta för i dag...

Han tvingade en stor blå sedel — en femhundrafrancs' — i min ovilliga hand, monsieur, grät några tårar och ville falla mig om halsen... Ja, mon Dieu, jag gör mig inte bättre än jag är! Nej, det gör jag inte. Jag tog femhundrafrancssedeln... och så gingo vi upp och åto middag...

Herr Pathou behövde denna middag! — och det kom in Clos Vougeot 74...

Ack, ja, monsieur, aeroplanet är ett förträffligt befordringsmedel. Men ibland kan det befordra människor i fängelse. Jag kom aldrig längre än i sikte av fängelseportarna, men...

Två dagar efteråt gjorde M. Pathou och jag om vår färd. Det var inte så gynnsamt väder som första gången, inte så molnigt, men allt gick väl. M. Hippolyte väntade på uthuggningen med en

ny väska, som var tyngre än den förra — hade det varit familjejuveler vi transporterade, borde familjen Pathou ha varit en av de rikaste i Frankrike — och jag lade för första gången märke till att uthuggningen i skogen var kantad med stora vita stenar liksom den öppna platsen framför Valclos. När vi voro hemma igen, passade jag på att fråga M. Pathou vad meningen var med dem.

— För er skull, herr Leroux! viskade han. Ditt lagda som kännemärke, om vi skulle flyga i skymningen. Ser ni... jag tror inte det är fullt tillrådligt att vi flyga som vi göra... Det är för klart, herr Leroux, alldeles för klart väder. Man kan se oss!

Parbleu, om jag tyckte om hans vi och oss! Han såg nog min min, ty han skyndade att sticka till mig min sedel för dagen och viska:

— En gång till, så här vid dagsljus, herr Leroux, sedan flyga vi om natten!

Jag betraktade min arbetsgivare med en smula respekt. Om natten — det var åtminstone ett visst kurage i hans lagöverträdelser. Flyga om natten, när man var så rädd som han!

Men det var bestämt, att det aldrig skulle bli några nattflygningar av. Slottet Valclos väntar ännu på sin restaurering, och i en liten stad, som heter Winkel, i Elsass, bor en tysk tulltjänsteman som förbannar mig, Georges Leroux, dagligen.

Då vi skulle starta på vår tredje resa, och aero-

planet redan var framdraget, kom en av de båda tjänarna springande ned till mig.

— M. Pathou ber att få tala med er uppe i slottet!

Jag följde honom, och fann min arbetsgivare hopsjunken i en stol i matsalen. Han hade tagit

för vana att äta duktigt strax före våra resor. Jag tror han funnit något råd till känsliga personer att göra det på sjöresor... Han var alldeles blek och mumlade:

— Omöjligt att resa i dag, herr Leroux! A, vad jag är sjuk! Vad jag är sjuk!

— Ni har överansträngt er mage, monsieur. Nåväl, då vänta vi till en annan gång.

Han blev ängslig och betraktade mig med bönfallande blickar.

— Herr Leroux, herr Leroux! Det går inte. Det är omöjligt. Våra — mina... mina kapitalgivare vänta att få... att få sakerna säkert i morgon.

— Familjejuvelerna, monsieur?

Han blinkade till, men fortsatte:

— Seså, herr Leroux, gör mig den tjänsten att resa. Min bror ger er sakerna, och ni för dem hit... inte sant, herr Leroux, säkert?

— Om ni tvivlar på det, monsieur!...

— Seså, herr Leroux, seså, tag nu inte humör. Missförstå mig inte. Å, Gud, vad jag mår illa... Säg, ni reser, herr Leroux? Mina kapitalgivare... Annars är jag misskrediterad för alltid... Här har ni, herr Leroux. Och här är förteckningen till min bror, för nästa gång.

Jag ryckte på axlarna och stoppade på mig hans sedel.

— Très bien, monsieur. Jag reser. Och... tack för det oförtjänta förtroende ni visar mig!

Jag kunde inte neka mig nöjet av denna avskedsreplik, och den min varmed M. Pathou mottog den kom mig att gapskratta ännu då jag rusade upp genom luften för att nå mina sedvanliga femtonhundra meter.

Medan jag flög fram däruppe funderade jag

fram och tillbaka på min arbetsgivare och vårt sammanhavande; och plötsligt lade jag märke till en sak: det var ett faktum, att vädret i dag inte var lämpligt — sol, lätta strömoln... Var det därför han inte velat följa med? Sannerligen, var det inte att predika allting från hustaken, att hålla sig på M. Pathous älsklingshöjd. En högst olämplig predikan, nom du diable!... Jag skyndade mig att ställa om mina styren och gick upp till 2,000 meter. Och — hörde jag rätt? eller var det inbillning? — fanns inte den där underliga lilla bitonen i motorbruset igen? Jag lyssnade så spánt jag kunde, nästan på väg att vända om; men lika plötsligt som jag tyckt mig höra det där obeskrivbara biljudet, var det borta. Var motorn verkligen i olag, trots att jag ingenting kunnat uppdaga? Jag funderade några minuter fram och tillbaka och slog bort saken. I det jag sökte gömma mig bakom de strömoln som jag kunde finna, seglade jag vidare, tills jag var över tysk mark igen och såg den lilla uthuggningen i skogen, snett under mig mellan två ljusa skyar. Jag gick ned.

Jag fann uthuggningen tom. Endast de vita stenarna som för framtiden skulle visa väg i nattendunklet, mottogo mig, ingen M. Hippolyte.

Vad var meningen?

Hade han fått förhinder? Och då, av vad för slag? Arrest — — var allt upptäckt? Jag kände en krypning längs ryggen vid tanken på vad som

då väntade mig. Skulle jag göra ett försök att sätta min maskin i gång ensam och komma därifrån med detsamma? Onekligen vore det det tryggaste — men mina femhundra per gång, min lilla illegitima sparpennning? Jag spottade ett tag; jag beslöt att vänta så länge som en halvtimme och slog mig till rätta på förarplatsen. Papperet med förteckningen som min arbetsgivare lämnat mig höll jag färdigt i handen. Jag läste genom det för att få tiden att gå och jag baxnade. Det var sannerligen inte småsaker de båda bröderna och deras kapitalgivare importerade på det billiga sätt som de uttänkt! Guld, juveler, spetsar, allt som var dyrbart och lätt på samma gång, ingick i deras affärer. Femhundra francs per gång för en sådan transport! Det skulle vara min hela andel! Haha, nej! Jag svor en invärtes ed på att taxan skulle stiga från och med nästa gång — tusen francs om dagen, femtonhundra om natten. Eller kanske rättare tvärtom — säkert var risken mindre om natten. Jag bekräftade mitt beslut med ytterligare två eder, och stirrade åter kring mig i uthuggningen. Den var fortfarande lika tom. Träden runt omkring stodo stela och allvarliga; det ångade ur marken, och solen gassade ned från himlen, där det nu knappt syntes så mycket som en molntapp... Solen gassade, gassade...

Och så, monsieur, medan jag satt där i det

heta aprilsolskenet, somnade jag som ett gott barn.

Ah oui, jag somnade! Nom d'un nom, jag somnade! Nom d'un chien, somnade, sov, sov förträffligt — och så, vad för ett uppvaknande!

Brr! Om inté undret hade inträffat... Men vänta, monsieur!

— Holla! Holla! Vakna, fördömda bandit! Nu är det slut med den här lufttrafiken. Vill ni vakna?

— Ouah... Jag gäspar, jag gäspar. Ouah — vad tusan står på? Äntligen ser jag upp. Vad tror ni jag ser?

Uppklättrad i mitt monoplan, på passagerarplatsen står, bredbent och pösande av triumf, en tjock, rödbrusig man i uniform. Han är ung, kanske trettio, men hans kropp är fet och oformlig; han har tre hakor och en gul mustasch som är avrakad ända upp under näsborrharna. Därifrån hänger den ned som två gula valrossbetar. Hans ögon äro små och grönbå, och de lysa av triumf, monsieur, medan den fete unge mannen skakar av skratt — jag förstår först ej varför, ty i sömnen har jag knappt lagt märke till de ord varmed han väckt mig. Men därpå får jag syn på ett papper som denne man i uniform håller i handen, och jag förstår — det är min lista, M. Pathous lista på nästa sändning; och därpå, för att ytterligare upplysa mig, slutar den fete unge mannen för ett ögonblick att skratta och ropar på nytt:

— Holla, förbannade bandit! Är ni vaken nu? En sovande smugglare! Jesus Maria, men här flyga sparvarna i munnen på en! Aldrig så länge jag varit vid tullen... Är ni fransman, fördömda bandit? Är det er vi sett nu en veckas tid?

Sacré nom, det var ord som lossade min tunga — det och medvetandet om min situation. Jag var tagen i sömnen av en tulltjänsteman — av en tullsнок! — i sömnen! — utan möjlighet att neka ... och han stod här och kallade mig bandit! En tullsнок! Sacré nom, om jag var fransman! Orden började forsa ur min mun, monsieur, jag vet ej var jag fick dem från, så full var jag av sorg och smärta, och så ilsken på denne tullman och M. Pathou — ingen möjlighet att undkomma! ingen möjlighet att undkomma! Det dröjde tio minuter, innan den tyske tulltjänstemannen, kunde göra sig hörd med ett ord; och när han gjorde det, var det blott för att flåsa mellan två skrattsalvor.

— Nog, nog, karl, annars spricker jag! Av med er, och följ mig utan motstånd. Å, jag dör, jag dör! Fort, säger jag!

Ah, monsieur, monsieur, det var ett förfärligt ögonblick för mig. Vad skulle jag göra, vad kunde jag göra annat än lyda? Lyda denne fete tullman, som jag skulle mördat om det ej varit under min värdighet. Följa honom till ett tyskt fängelse — ett tyskt till på köpet. Jag var utom mig av för-tvivlan och hat mot M. Pathou — och då, mon-

sieur, inträffade undret (ni är den förste som hört talas därom).

Ty vad hörde jag? Vad hörde jag icke plötsligt?!

*Pl-tt, pl-tt, pl-tt! R-r-r-r! B-z-z-z... R-r-r-r!
B-z-z-z-z-z...*

Min motor — — min motor!

Monsieur, min motor började med ens sätta sig i gång! *Pl-tt, pl-tt, pl-tt*, himmelska musik! Var det änglarna som inskredo för Georges Leroux? Var det min amulett? *R-r-r-r!* Var det mitt skyddshelgon, och min uppfostran i en kongregationsskola?... *B-z-z-z-z...* Eller var det blott ett underbart fel i motorn, hängde det samman med den underliga bitonen som jag tyckt mig höra då den gick? Vem vet, vem kan säga det! *R-z-z-z* dånade propellern framför mig, och hastigt som tanken, utan att ens besinna vad jag gjorde, styrde jag aeroplanet längs marken. Och plötsligt, ah, detta oförglömliga ögonblick, var jag uppe i luften igen, i luften, fri, på väg hem och inte till det tyska fängelset — ah, monsieur!

Det gick fem minuter under vilka jag rusade uppåt, och var så glad som jag sällan varit i mitt liv; och så, monsieur, slogs jag plötsligt av besinning och eftertanke och vände mig om.

Jag var ju ej ensam! Jag hade ju en passagerare, en ofrivillig. Där, bakom mig, hopkrupen i förskräckelse, på M. Pathous plats, satt min oförutsedde gäst med en hand på var kant av

aeroplanet och blicken fäst rakt på min rygg. Det var min tur att skratta, monsieur, och jag gjorde ifrån mig det, grundligt. Han stirrade på mig med sina små grönblå ögon fyllda av förbittring — och plötsligt stack han handen i sidofickan och drog fram en revolver. I nästa ögonblick var denna revolver riktad mot mig — med en skakande hand, monsieur, Gud ske pris. Ty i det nästa brann ett skott av, säkerligen ofrivilligt, och en kula ven förbi mig. Och då förstod jag att jag kommit i en besynnerlig situation.

Ty vad skulle jag göra med min passagerare? Var jag än landsatte honom, skulle han skynda till myndigheterna med sin berättelse, och jag vore förlorad. Tyskland eller Frankrike, det var likgiltigt, fängelserna skulle stå vidöppna för mig överallt. Hans hot med revolvern — löjligt, men tills vidare var det det jag fick avstyra; och därför släppte jag blixtsnabbt ratten med en liten puff på höjdstyret, och vi flögo av nedåt i en vinkel som lät denne tyske tulltjänsteman förstå hur det gick om han ödslade med fler patroner och träffade... Medan aeroplanet rutschade nedåt vände jag mig om mot honom och nickade betydelsefullt med korslagda armar. Han hade blåst upp sina tjocka kinder i förskräckelse, och de gula mustascherna stodo rakt förut, som spröten på en snigel. Det behövdes blott en vink av mig för att få honom att släppa revolvern. Jag vände mig framåt och lät oss få rätt kurs igen, och vi

gingo upp till tusen meter medan jag funderade på vad i all världen jag skulle göra. Och plötsligt fick jag en idé.

Jag hade en gammal annotationsbok i fickan. Jag drog fram den och en blyertsstump, och medan jag styrde med ena handen, lyckades jag skriva några ord på första sidan:

Om ni tiger med allt, skall jag sätta ned er!

Jag slängde boken över till den tyske tullmannen — och vad tror ni han gjorde, monsieur? Han läste det jag skrivit och brast i gapskratt!

Haha, eländige publiken, skratta, skratta, jag skall — — ja, vad skall jag? Vad i himlens namn skulle jag, monsieur? Betänk, att loopingen ännu ej var uppfunnen; det var mig omöjligt att stjälpas denne fete tulltjänsteman ur monoplanet — om jag nu haft hjärta att göra det. Kanske hade jag också själv ramlat ur samtidigt. Och vad skulle jag alltså göra? Jag funderade som en vansinnig; jag fixerade min passagerare med fruktansvärda blickar; jag pekade nedåt — han bleknade ej ens, han hånskrattade. Ha, eländige tullsnok — jag gjorde hotande gester, som om jag ville klättra bort till honom för att slå ihjäl honom med händerna; han vinkade inbjudande åt mig och skratade så att han låg dubbel. Ah, jag skummade av raseri! Redan hade jag genom ett under undkommit en gång, endast för att bli hånad av ödet på detta vis; man kunde bli vansinnig; fängelse, fängelse i Frankrike eller Tyskland, så fort vi

kommo ned, och han visste det, han sköt ej mer! Det var mer än nog för att bli vansinnig... och då, plötsligt, sände mig den heliga jungfrun en idé, ett minne: minnet av M. Pathou och hans erfarenheter under våra luftresor! Denne fete tyske tulltjänsteman... med ens började jag handla.

Föröver med höjdstyret — ilmarsch nedåt; sidostyret över åt höger, en gliring som ett berg (faller du av, min vän, är felet ditt eget) — haha, hur känns det, gode tullsnok!? Nedåt, nedåt igen, från åttahundrafemtio till sjuhundra på sex sekunder — det går fortare än hissarna du varit van vid, inte sant? En liten spiral över åt vänster (magen sitter till vänster) — och hur mår din mage, min gode vän, som vill sätta mig på fångkost? Haha, haha! Du skall sätta mig på fångkost! Först skall du själv äta ditt bröd i ditt anletes svett — det bröd du redan har ätit! En gliring på vingen (min specialitet, publikan) snett nedåt åt höger (man måste bereda sina gäster omväxling, även om de äro ofrivilliga) — och vad säger du nu till att komma på fast mark?...

Nej, monsieur, det är mig omöjligt att beskriva för er de manövrer jag utförde denna apripdag i M. Pathous monoplan med min ofrivillige gäst ombord! Jag gled, jag stupade nedåt i vansinniga lutningar, jag tvärstannade, jag vred av i fantastiska vinklar — jag spelade på min ratt som en virtuos spelar på sin fiol. Endast icke med sordin

— och då och då vände jag mig om, som experimentatorn i ett laboratorium, för att iakttaga verkningarna av min medicin. Ah, denna feta tyska mat och detta goda müncheneröl — de ge underbara resultat i ett aeroplan som får verka på en känslig natur. Denne tjocke tulltjänsteman, som ville arresteras mig — jag säger er, monsieur: det var fantastiskt! Fram och tillbaka, kastade hans mage honom, som en lös stupränna kastas i ett åskregn — en passande bild, monsieur, en mycket passande bild! Och ändå — ty ni känner dessa tyskars envishet — ändå vägrade han i det längsta . . . Gång på gång gjorde jag en frågande gest åt boken med det skrivna som låg bredvid honom, och han svarade blott med en blick av vanmäktigt hat ur sina grönbå ögon. Då och då famlade han efter revolvern under sig — förgäves; ty han var så uppskakad att han knappt kunde lyfta handen från monoplankanten. Gång på gång, jag vet inte hur ofta, måste jag förnya min bittra kur, och jag började redan frukta att mina olje- och bensinbehållare skulle förlora allt sitt innehåll, innan jag blev färdig med denne tullman, om än inte på samma sätt som han förlorade sitt . . . Då, när jag själv var halvt på väg att bliva yr i magen, föll hans huvud med de tre hakorna tungt framåt och han nickade ett svagt men tydligt: ja!

Ja! Han gick in på mina villkor! Monsieur, ingen förälskad yngling har mottagit ja-ordet med större lättnad och förtjusning än jag mottog det

i detta ögonblick av den fete tullmannen. Jag kastade aeroplanet nedåt i ilmarsch för att så fort som möjligt landsätta min passagerare, tills jag erinrade mig den armes tillstånd och ändrade vår nedgång till en stillsam vol plané, en sjukhusvol-plané. Sakta som ett liktåg landade vi på uthuggningen med de vita stenarna, och med uppjudande av alla mina krafter fick jag min passagerare ur aeroplanet. Det var ej långt ifrån att jag ångrade vad jag gjort, så matt såg han ut; och dock måste jag tvinga honom att bemästra denna utmattning. Ja, han måste upp och hjälpa mig, sin plågoande, att lämna Tyskland. Ty säkerligen är det endast med långa mellanrum de himmelska makterna ingripa och sätta en motor i gång i rätta ögonblicket (om det nu inte var ett motorfel); och alltså var det den trötte tyske tullmannen som denna gång satte min propeller i gång, sedan han upprepade gånger viskat till mig att uppsöka honom i staden Winkel i Elsass... troligen för att bjuda mig på middag, monsieur. Ja, han viskade, så tom var han. I varje fall var jag nog ohövligen att icke giva honom min adress tillbaka.

Och därpå lämnade jag honom, blek, glåmig, raglande av trötthet på den gröna uthuggningen, och flög tillbaka till Valclos, där M. Pathou mottog min berättelse med sådana uttryck att det blev min tur att tala allvarligt om fängelse och poliser. Redan samma afton lämnade jag hans tjänst, några

hundra francs rikare än jag inträtt i den, men ej så rik på juveler och spetsar som min arbetsgivare in i det sista försäkrade att jag var.

Jag for till San Sebastian, för säkerhetens skull, och förlorade min lilla sparpennning på baccarat. Efter någon tid läste jag i tidningarna att M.

Pathou rymt till Amerika morgonen efter min avresa... Och i ett halvårs tid sände han mig regelbundna hotelsebrev med begäran att få »familjejuvelerna» sig tillsända — ni vet om jag hade dem, monsieur. Det finns heder även bland tjuvar, säger man; men det är en sak som tjuvarna själva ha fördömt svårt att tro på...

Ack ja, aeroplanet är ett förträffligt befordringsmedel, men mig hade det denna gång med visshet befordrat i fängelse, ifall ej den heliga jungfrun och mina skyddshelgon så underbart ingripit — om det nu inte var ett motorfel, monsieur.

V.

På amorösa vingar.

Det var vår, och i Paris, och jag och min vän aviatören Leroux sutto i solgasset i Tuileriesträdgården (för omväxlings skull inte på något kafé). Herr Leroux satt bakåtlutad med mössan lutad mot sin buktiga sydfranska näsa och munnen halvöppen, insugande de tusen och en dofter som i vårtider göra världens huvudstad mera tjusande än eljest. Hans ögon glimmade under mössskärmen — han såg ut som en ytterligt belåten

katt. Jag satt och stirrade än på honom, än på barnskarorna omkring oss och de damer som trippade förbi — dessa tusen lockande varelser som i vårtider göra världens huvudstad mera förtrollande än någonsin.

Solsken, kastanjedoft, parfym, knoppande träd, vårljus över tak och trädkronor. Plötsligt kom en röst ur herr Leroux' svarta mustasch:

— I morgon skall jag till Bourgogne.

Vi hade talat om helt andra saker, då vi sist talade, vilket var en kvart sen — om unga damer, och speciellt en, som herr Leroux två år förut velat skänka sitt namn och resterna av kejsarens pris. Jag svarade inte, och herr Leroux tillade efter en paus:

— Genom luften.

Genom luften. Jag stirrade tyst och avundsjukt på honom. Flyga fram genom denna paradisiska vårluft, i detta solsken, över detta land... tanken på det var nog för att få en vanlig jordbunden varelse att fyllas av missunnsamhet. När man till på köpet är ägare av en outnyttjad sonettåder —

Herr Leroux avbröt mig i mina funderingar med att vrida sitt huvud något åt vänster så att jag kunde se ett av hans örnögon, och oförberett säga:

— Vill ni följa med? Jag kan arrangera saken. Det är inte någon lång tur — bara till Montbrive, ett litet håll någonstans i Bourgogne. Har ni lust, så!

Mitt svar är onödigt att anföra.

— — —

En dag senare, efter att ha startat vid sextiden på morgonen och flugit två timmar, landade jag med min vän Leroux utanför en liten stad nere i Bourgogne, vilken tycktes lika avlägsen från parisbullret i rummet som från flygmaskinsåldern i tiden. Små gula hus med gröna fönsterluckor, tätt sammangyttrade kring en grå medeltidskatedral, som tycktes stor nog att rymma alla Montbrives invånare på en gång, både de levande och de döda; ett torg med ett rådhus från fjortonhundratalet och ett apotek från Charlemagnes tid. Järnvägsstationen tycktes en orimlig och betydelselös episod, där den låg i utkanten av staden. Runtom sänkte och höjde sig vita vägar där man blott väntade att se d'Artagnan komma ridande med drottningens juveler, eller M. d'Anquetils stora kalesch rulla förbi på väg till Lyon. Och hän till synranden, i mäktiga kurvor, böljade Bourgognes skogar och vinfält. Jag och herr Leroux åto frukost på ett litet värdshus vid torget; och jag kände mig allt mer och mer övertygad om att jag per blériotplan befordrats direkt till Schlaraffenland. Slutligen sutto vi i det heta morgonsolskenet på trottoaren utanför kaféet och drucko kaffe, medan jag sökte delge herr Leroux mina känslor för hans fädernesland. Denna stad! Denna luft! Dessa skogar och vinfält... se på höjden därborta, herr Leroux! Har ni tänkt er maken till

slott och läge? Kan ni tänka er något avundsvärdare än att bo där, äga det?

Herr Leroux stirrade på slottet och nickade tankfullt utan att säga något. Jag var på väg att övergå till andra underavdelningar av Frankrike för att berömma dem, då han plötsligt hejdade mig med ett grepp i armen.

— Nom d'un... Bon Dieu, har ni någonsin sett maken?

Jag följde riktningen av hans blick under mösskärmen och satte mig plötsligt rakt upp på stolen. Herr Leroux hade rätt i sin fråga. Jag hade verkligen aldrig sett maken. Inte ens i Frankrike, i detta land av sköna och graciösa kvinnor, hade jag sett maken.

En öppen vagn hade svängt ut på torget från en av sidogatorna och rullade sakta förbi oss med ett stillsamt rassel mot gatstenarna som var nytt och ovanligt efter Paris. Inne i den sutto, i två toaletter som helt och hållet trotsa min beskrivningskonst men som tycktes vävda av blomblad och morgonskyar, tvenne damer, unga, ingen av dem över tjugufem, och vackra — men nej! Min sångmö besvarar endast med axelryckningar alla mina begäranden om pregnant adjektiv. Fräscha, strålande och med detta uttryck av både kvinnlighet och intelligens, som tycks vara de franska kvinnornas med ensamrätt... Sådan var den syn som mötte mina ögon och som föranlett herr Leroux' utrop. En sekund snuddade en av de båda

damernas blick vid oss båda, och jag hann (trots detta) med att iakttaga att hon var den yngsta, innan vagnen svängde om ett gathörn och tog de båda bort ur vår åsyn. Jag flyttade min blick till aviatören Leroux.

— Herr Leroux!... Ni hade rätt. Aldrig har jag sett maken. Upp — i väg till er maskin, låt oss förfölja dem —

— Seså, monsieur. Det går inte för sig. De skulle bli stötta om vi gåve dem en dylik lufteskort, dessa båda änglar. Låt oss i stället fråga kyparen vilka de äro.

Den vördnadsvärde åldring som serverat oss, anlände skyndsamt vid herr Leroux' lystringsrop, åhörde tåligt hans och mina fosforistiska beskrivelser och lade därpå pannan i tredubbla veck.

— Chiffondräkter och vårkappor från Paquin, en öppen vagn — diable, kypare, ni vill inte säga att ni inte vet! Två francs i pourboire, om ni är intelligent, ropade herr Leroux, förenande alla sina angreppsmedel. Kyparens panna klarnade hastigt — anspråken på drickspengar äro mindre i Bourgogne än i Paris — och han sade:

— Chiffondräkter och en öppen vagn — men det måste vara m:me Delahaye på Château Beau-soleil.

— M:me Delahaye, är hon gift? ropade jag.

— M:me Delahaye — är han mormon, denne monsieur Delahaye? ropade herr Leroux. Har han två hustrur, garçon?

— Men, monsieur! Monsieur Delahaye, som äger slottet därborta! han riktade ett upprört pekfinger mot en punkt bland höjderna runt omkring. Det måste varit m:me Delahaye med sin syster.

Jag andades lättad, och herr Leroux sade:

— Slottet därborta! Hör ni, monsieur? Slottet ni talade om nyss! De bo där, dessa änglar, och vem vore värdigare därtill? Vad heter madames syster, garçon, s'il vous plaît?

— M:lle Fleuron, monsieur — tack, monsieur... ty han fann sig plötsligt som ägare till den av herr Leroux utfästa belöningen för eventuellt skarpsinne. M:lle Gilberte bor hos sin syster, monsieur. Är det ni som skall ha uppvisning här i eftermiddag, messieurs?

— Gilberte, Gilberte, upprepade herr Leroux, i det han betraktade slottet på höjderna ovanför Montbrive med magnetiska blickar. Gilberte...

Vi drucko ut vårt kaffe och gingo ut i de förtrollande vårnejderna.

På eftermiddagen vid tvåtiden var herr Leroux' uppvisning — och lika litet som jag visste herr Leroux att denna uppvisning över de bourgogneska vinfältens vårgrönska var den sista han skulle göra för M. Blériots räkning. Den var remarkabel på flera vis än så.

Då han och jag anlände till aerodromen vid ett-tiden, var den ännu så gott som tom. Herr Leroux var sin egen mekaniker, och följaktligen fick

jag fördriva en timmes tid med betraktandet av diverse mystiska skruvningar, lossningar och oljiga arbeten. Aeroplanet stod utrullat på den kortklippta gräsplanen, som närmast runt omkring det snart låg full av mina och den store aviatörens cigaretstumpar. Molnen flögo förbi på vårhimlen som lösryckta maskrosbollar, och solskenet dansade över höjdsträckningarna. Småningom började den inhägnade åskådarplatsen att fyllas, och äntligen rätade herr Leroux upp sig ur en ormmänniskeställning under motorn, spottade bort cigaretstumpen och torkade oljan ur pannan. Därpå flög hans blick över åskådarplatsen, och plötsligt såg jag honom rodna som ett läsbarn — därpå gjorde han en tvärvändning med ryggen åt åskådarplatserna och började en hastig och ofullkomlig toalett med en näsduk av tvivelaktig kulör. Jag följde den riktning hans blick hade tagit och måste småle: vem satt på första stolräckan om inte den förtjusande m:me Delahaye och hennes syster! De voro väl tio meter från oss; dessutom hade de teaterkikare; hade det rått någon tvekan om att de sett herr Leroux, undanröjdes den av de leenden som lekte kring deras munnar. Jag kunde inte låta bli att småle själv. Herr Leroux' hjältesjäl framskymtade endast ofullkomligt genom hans yttre hölje sådant det nu presenterade sig — han såg ut som en illa tillrufsad landstrykare. Jag kastade ytterligare en blick på de båda unga kvinnorna. De mötte den

ej, ty de tycktes helt och hållet upptagna av herr Leroux och hans apparat. Jag såg nu att den ena av dem, troligen den äldre och gifta, var mörk, med ett vekt och drömmande ansikte under den fantastiska Rue de la Paixhatten. Den yngre, m:lle Fleuron (fastän hon kunde på sin höjd vara två år yngre), var brunhårig, med en koaffyr som tycktes tung till och med på hennes rankburna huvud. Hon var klädd i något slags regnbågsskimrande grönt, systemen i en crêmefärgad toalett. Trots släktycket var hennes ansikte en kontrast till systemens — käckt och något spotskt, där dennas var drömmande och tankfullt. Så småningom slet jag blicken från hennes ansikte — ett av de ansikten som komma sonettvinet att jäsa i unga mäns ådror — och flyttade den till hennes granne. Det var en ung herre på trettio-två eller trettiotre, fetlagd och med små uppåtvridna svarta mustascher. Han förde oupphörligt en monokel till och från ögat och sade då och då några ord till sin förtjusande granne. Kunde det vara M. Delahaye? Jag funderade ett ögonblick på denna möjlighet och såg därpå till höger, förbi de båda systrarna: där varseblev jag, vid sidan av m:me Delahaye, en medelålders bulevardiär med Napoleon III-skägg, i storm, ljusgrå handskar och blomma i rockuppslaget. Han såg litet medtagen ut, eventuellt av tiden och Paris, eventuellt av vårluften. — Jag vände mig åter till herr Leroux.

Han hade under tiden återvunnit sin vanliga heroiska min och var just i färd att klättra upp i monoplanet. Med en blick i riktning mot de unga kvinnorna, värdig d'Artagnan då han gick förbi m:me Bonacieux' fönster, skakade han hand med mig och var så uppe i maskinen. Motorn började dåna; herr Leroux gjorde en gest åt karlarna som höllo monoplanet, och ven uppåt som en vit pil i den solskimrande vårluften.

En pil som levde, en pil som tänkte och ville! Jag hade sett honom flyga ett par gånger förut ute i Buc och kände något så när till vad han kunde. Men denna morgon — för att låna ett ord som han en gång själv blygsamt använt om sig — denna ljuvliga majmorgon över flygfältet i Bourgogne, var han verkligen inspirerad. Han gick i kretsar, i rak linje, höjde sig, sänkte sig; plötsligt övergick han till den verkliga delen av programmet. Med maskinen snett på tvären kom han rusande tio meter över aerodromen — glissade sur l'aile; övade sig sedan i steeplechasehopp i sista sekunden över hinder på banan; och gick därpå upp tills maskinen endast syntes som en vit måsfjäder uppe bland maskrosbollsmolnen. Den seglade fram, som glömsk av oss nedanför; plötsligt, medan vi alla med huvudet bakåt stirrade upp i rymden, sågo vi den göra en snabb omkastning, stegra sig och flyta fram igen, lugnt som ett dun som driver: herr Leroux hade gjort en renversement total. Ännu innan den

första sucken av häpnad hade upphört, övergick den i en ny; den levande pilen hade vänt sig mot jorden, och föll, lodrätt, vinande, ned mot flygfältet. Plötsligt tvärstannades den som av en osynlig hand i sitt nedslag, slungades framåt i horisontal riktning, lyfte sig lodrätt, kastades över igen och föll nedåt på nytt. Åtta gånger å rad — åtta gånger som markerades av små flämtningar och rop nere på flygplatsen — tecknade den levande pilen sina kretslinjer mot den blålysande rymden; därpå förvandlades den åter till en blériotapparat, som gick ned på flygfältet i en svindlande vol piqué.

Herr Leroux hoppade ut med sammanbitna läppar och en kort blick åt första stolräckan. Men applåderna smattrade, och hans ansikte liksom hans själ veznade. Han smålog, han bugade sig. Och plötsligt, aldeles oförberett och oväntat, ven en liten bukett liljekonvaljer in från första stolräckan och bort till hans fötter... Jag såg, hur hans ansikte stramade till och hans ögonvitor mörknade. Därpå, när jag vände blicken mot första stolräckan, var den tom, och jag uppfångade endast skymten av ett tungt brunt hår och en regnbågsskimrande toalett, som försvann mellan två cylindrar och två svarta överrockar.

Herr Leroux stod ännu kvar som bedövad, och det behövdes ett slag på axeln och ett misogynt citat från La Bruyère för att få honom att tänka på M. Blériots apparat.

Det var på aftonen samma dag — en mild, drömmande vårafton, som jag aldrig skall glömma. Häggdofter, kvällsljus, gaslyktor som just tändes i sällskap med vårstjärnorna; sorl på kaféerna, eftersom det var apéritiftid. Herr Leroux och jag sutto i broderligt samkväm på trottoaren framför samma lilla kafé, där vi intagit vår frukost. Kyparen hade serverat oss med en vördnad och en patriotisk entusiasm för Frankrikes fåglar, som bort brädda herr Leroux' hjärta med självbelåtenhet (man är något mindre bortskämd med dessa saker i Paris); och dock var herr Leroux' hjärta i stället bräddat med tungsinthet och grubbel. Han satt hopsjunkna på sin stol med händerna i byxfickorna och en caporal i mustaschen. Ej ens den brunskumfraggiga münchenerbägaren avlockade honom mer än ett tanspritt leende. Jag själv satt och tänkte på ingenting.

Plötsligt hördes en tvekande röst bredvid oss: — Messieurs, förlåt om jag stör... Man har visat mig hit... Förlåt, om jag stör er, messieurs... Törs jag be att få tala med monsieur Leroux?

Herr Leroux for upp ur sin hopsjunkna ställning och vände en buktig sydfransk näsa och två örnögon mot den främmande. Han mönstrade honom i en halv minut utan att säga något. Jag själv kastade en förströdd blick på den som stört oss, i tanke att det var någon borgare som ville be-

tyga den store aviatören sin värn. Därpå flög jag upp lika hastigt som herr Leroux.

Ty — men jag förekom av den främmande som sade:

— Monsieur Leroux, mitt namn är monsieur Tourtelon, monsieur Georges Tourtelon... Jag var på er uppvisning, ni såg mig kanske?... Jag hade något jag ville tala med er om... Vore det möjligt att få tala med er privat?

Tourtelon! Så hette han alltså! I sanning ett passande namn! Ty vem var det ej som stod framför mig och herr Leroux, om inte den unge mannen i monokel och cylinder som setat bred-

vid m:me Delahayes förtjusande syster! Georges Tourtelson — vad kunde herr Georges Tourtelson ha att tala privat om med herr Georges Leroux? De båda herrarna syntes inte tillhöra precis samma kretsar eller ha alltför likartade intressen. Tydligen var herr Leroux av min tanke ty han stirrade frågande på sin interlokutör; troligen hade han inte lagt märke till honom i m:lle Gilbertes sällskap och var därför så mycket mer vilse. Därpå såg han hastigt på mig. Jag nickade och reste mig.

— För allt i världen, monsieur!... Det var herr Tourtelson. Sitt då, vi kunna, herr Leroux och jag kunna...

Jag skakade på huvudet och gick min väg. Efter en tur i de skymningsblå gatorna återvände jag till vårt bord och fann herr Leroux ensam, ett rov för den våldsammaste sinnesrörelse. Rynkade ögonbryn, ögon à la Otello, mustaschen på ända och en svordom darrande i spetsen på varje morrhår.

— Leroux! Vad står på?

— Monsieur! Ni ser mig uppbragt, utom mig! Monsieur!

— Vad är det?

— Monsieur! Denne Tourtelson är en skurk. En skurk! En usling! Vilken skändlighet! Och han kommer till mig, den eländige! Ah, misérable! Infâme!

— Leroux! Vad står på?

— En skurk — ah, en skurk!

— Seså, Leroux, förklara er då!

— Monsieur, hör på, var vittne till min förnedring! Denne Tourtelon — sacré nom! Vad tror ni han önskar? Att se mig inne på fyrtioåtta månader!

— Att se er inne, Leroux! Är han detektiv?

— Monsieur, skämta inte. Han är en skurk. Han vill förmå mig till en skändlighet, en förbrytelse — ett människorov. Tänk er, monsieur, ett människorov!

— Gode Gud, Leroux, vad säger ni?

— Vad jag säger, monsieur. Knappt var ni utom hörhåll förrän denne Tourtelon lutar sig fram till mig och säger: »Leroux, herr Leroux, har ni någonsin älskat?» — »Ja, monsieur, ofta.» — »Ofta! Ni förstår mig ej! Ofta! När man älskar som jag, herr Leroux, älskar man endast en gång.» — »Ni är avundsvärd, monsieur, men jag förstår inte varför ni delger mig er lycka. Tror ni jag har giftermålsbyrå?» — »Herr Leroux, skämta inte med ett krossat hjärta! Om ni visste hur jag lider.» — »Monsieur, jag beklagar er. Men jag är varken präst eller specialist i hjärtåkomor.» — »Ni är grym, grym, herr Leroux — jag behöver er hjälp. Ni måste hjälpa mig, herr Leroux.» — »Monsieur, jag förstår er ej. Önskar ni att jag skall fria för er räkning?» — »Vänta, herr Leroux, jag skall förklara mig. Å, mitt stackars huvud, jag är alldeles yr; det går runt

för mig, herr Leroux. Vänta litet, skall jag förklara allt. Min älskade är grym, herr Leroux, därför kommer jag till er.» — »Ni borde förr gå till en av hennes väninnor, monsieur, det vore säkerligen bättre.» — »Seså, seså, herr Leroux, vänta då, låt mig tala till punkt. Min älskade är grym, hon vägrar att mottaga min hyllning. Hon är nyckfull, romantisk; endast med mod och djärvhet kan man vinna henne, säger hon. Ingen hängivenhet, inga eder — hon ler åt dem. Med mod och tapperhet, monsieur Tourtelon, eller aldrig! så svarar hon mig gång efter gång. Ah, herr Leroux, om ni kunde se mitt hjärta! Krossat av hennes grymhet, förkrossat. Ni måste hjälpa mig, herr Leroux!» — Jag började bli ursinnig på människan; jag reste mig halvvägs upp från stolen: »Monsieur, vad är meningen med era tirader? Tror ni jag har tid att höra på er hela kvällen — god afton, monsieur!» Ni skulle sett honom: han flög upp med en fart så att han tappade monokeln och fick ur sig hela hemligheten i en handvändning: människorov! möte med mig i natt vid Château Beausoleil, var tusan det ligger, enlevering i aeroplan, förlovning, äktenskap, tusen francs, allt vad jag ville! — monsieur, det var min tur att säga honom några sanningar. Han lommade av en minut innan ni kom tillbaka, halvgråtande av förskräckelse att jag skulle gå till polisen — jag lovade honom det fem

gång. Äntligen såg jag ryggen på honom. Och vad säger ni nu, monsieur?

— Vad jag säger, Leroux! Låt mig fråga er en sak: kände ni igen herr Tourtelon?

— Kände igen honom? Jag känner i alla fall igen honom till nästa gång.

— Ni lade således inte märke till honom i eftermiddag?

— I eftermiddag? Nej, parbleu, om jag gjorde det.

— Och ni vet inte var Château Beausoleil ligger?

— Nej! Vet ni?

— Hm — och ni har således alls ingen aning om vem det var herr Tourtelon tänkte låta enlevera i aeroplan?

— Monsieur, sitter ni och driver med mig? Jag intresserar mig inte för den fördömde skurken, och fan må ta mig förrän jag vill ha med honom att göra.

— Förträffligt, käre Leroux, jag kan således lugnt anförtro er att Château Beausoleil är det slott vi beundrade i dag morse, uppe på höjden i nordost. Och att den dam som herr Tourtelon bad er enlevera för att visa sin tapperhet, åtminstone i dag morse intresserade er — låt oss säga varmt. Ity...

— Monsieur...!

— Ity det inte är någon annan än m:me Delahayes förtjusande syster, m:lle Gilberte Fleuron.

Jag drar en slöja över de utrop varmed herr

Leroux mottog mitt sista meddelande, hans mistro, hans långsamma erkännande av att jag hade rätt och hans förslag till värdiga straff åt herr Georges Tourtelon. Klockan var åtta innan vi hade avdebatterat saken och jag fick äta middag. Herr Leroux deltog i denna middag utan aptit, och strax efter den försvann han för att enligt egen uppgift lufta bort en huvudvärk. Klockan tio gick jag till sängs utan att ännu ha återsett min heroiske vän, och beklagande herr Tourtelon om denne skulle möta honom på hans nattliga vandringar. Jag sov som man sover för öppna fönster i denna balsamiska luft, och då jag vaknade klockan nio nästa morgon, bad jag genast våningskyparen (som var identisk med kafékyparen), att knacka på hos den store aviatören.

En minut senare — ha! stränga och fördömande kyparanlete, som såg ned på mig i min säng — fick jag veta, att min vän monsieur Georges Leroux alldeles icke sovit på sitt rum, och ej avhört på hotellet sedan klockan nio föregående afton. Kunde jag förstå det, och vad önskade jag skulle göras? Polisen? Säkerligen vore polisen det lämpligaste.

Jag skickade i väg den vördnadsvärde servitören med en svordom och for upp ur sängen. Vad tusan var meningen med det här? Hade herr Tourtelon och den store aviatören råkat, och hade detta möte utfallit till nackdel för den senare? Var det rent av bäst att tänka på polisen? Jag

funderade fram och tillbaka, medan jag klädde mig och hoppades att slumpen skulle visa sig tillmötesgående, genom att låta herr Leroux dyka upp eller på annat sätt. Men jag hann med både att kläda mig och äta frukost utan att något inträffade. Vad mera är, hela förmiddagen gick utan att något inträffade, tills jag vid middagstiden fick den enda förnuftiga idé jag borde ha fått långt förut — att gå ned till aerodromen. Jag skyndade att sätta den i verkställighet och var efter tio minuters promenad nere på fältet, som låg tomt så när som på en ensam arbetare...

Ja, tomt. Alldeles tomt — icke blott fältet utan även hangaren... Herr Leroux' apparat var lika försvunnen som han själv.

Jag gick tillbaka upp i staden, mera mystifierad än någonsin. Arbetaren på fältet visste ingenting att berätta, ingenting. Var monoplanet borta? Se där vad som är bra underligt, monsieur — det var allt besked jag kunde få av honom. Klockan visade ett, då jag återvände till det fortfarande tomma hotellet — den visade tio minuter över då en telegrampojke anlände med en blå *dépêche* till mig. Jag slet upp den med mera iver än jag ens någonsin använt vid sönderrivandet av en infriad växel. Telegrammet var från Leroux och det lydde så här:

Inträffa genast Chagnay medtag högtidsdräkt

Leroux.

Jag visste inte längre vad jag skulle tro — det varade uppriktigt sagt en halvtimme innan jag lyckades övertyga mig själv att den store aviatören inte störtat ned och rubbat hjärnan. Därpå såg jag fundersamt på en tidtabell, som den vördnadsvärdaste av kypare räckte mig. Och en timme senare, ännu långt ifrån övertygad om att jag inte blev dragen vid näsan av min käre vän Leroux såg jag den lilla burgunderstaden försvinna bakom sina gröna vinberg.

*

— Ah, monsieur! Äntligen kan jag förklara allt för er. Äntligen har ni själv varit vittne till ett av herr Leroux' äventyr — tror ni ännu, att jag skryter och överdriver i vad jag berättat om de andra? Ni ser häpen ut, överväldigad; ni stirrar på min hand — stirra, monsieur, ni ser beviset på att allt är en verklighet och icke en dröm. Ni ser det på denna hand, som lotsat mig genom så många faror, nu in i hamnen.

Ah, en trygg hamn; en ljuv hamn! Men seså, jag måste berätta er allt för att ni skall förstå, för att ni skall övervinna er häpnad.

Jag lämnade er på kaféet, full av de mest stridiga känslor, vred på denne Tourtelon, på mig själv, som icke dräpt honom på fläcken, då han gjorde mig sina skamliga förslag, på allt. Jag började gå som en rasande genom gatorna, ut

genom staden, bort emot flygfältet utan att jag visste det. Och plötsligt medan jag irrade kring därute, stötte jag samman med herr Tourtelon.

Jag rusade mot den eländige med ett rytande, jag ville slå fingrarna i hans hals, döda honom. Föreslå mig att röva denna underbara kvinna, vilja hyra mig därtill, bjuda tusen francs — det var nog för att underskriva hans dödsdom!

— Ha, eländige! vrålade jag. Du skall dö, bered dig därpå. Läs ett fadervår om du kan, ty din sista stund är kommen, du simple och snåle förbrytare.

Ni skulle sett honom, monsieur; han tappade sin monokel och blev grön i ansiktet som en roquefortost. I nästa sekund — jag måste ha tagit mig fruktansvärd ut — i nästa sekund var han på marken och omfattade mina knän med armarna.

— Nåd, monsieur Leroux! Vad är det med er? tjöt han. Vad har jag gjort er, herr Leroux? Hur kan ni tala om att d-döda mig?

— Vad du gjort, misérable, infâme! Har du icke gjort mig det skändligaste förslag jag någonsin lyssnat till utan att ana det? Har du icke velat förmå mig att röva den underbaraste kvinna på jorden för betalning, för tusen francs — det är nog, nu skall du dö utan fraser.

— Nåd, herr Leroux, nåd! Jag var vansinnig, jag visste inte vad jag gjorde, ni har aldrig älskat, om ni inte förstår mig.

— Tig, eländige! det var hela mitt svar på hans fega tjut, och jag ville just mörda honom med mina händer, då jag slogs av en idé. Vi voro ju ute på flygplatsen; mitt aeroplan, som den vämjelige velat hyra för sina skändliga planer, stod färdigt — vid Gud, han skulle få ett straff som

var värdigt hans förbrytelse. Jag ryckte upp honom från marken; med rop och slag tvingade jag honom bort mot hangaren. Förgäves skrek han på nåd, på polis; jag körde honom in i skjulet; hans nödrop fördubblades. Jag tvingade honom att hjälpa mig att draga ut maskinen; därpå att klättra upp i den — monsieur, jag försäkrar er att det tog tid och arbete. Därpå vände jag mig till honom och sade:

— Eländige, infame skurk, du som velat locka mig till de fruktansvärdaste förbrytelser och velat hyra min maskin därför, du skall dö. Om ett ögonblick sätter jag maskinen i gång, därpå skall jag flyga med dig bort till hennes bostad, som du säger dig älska, fastän du ej är värdig att trampas i smutsen av hennes fot. Och där, du infame, eländige skurk, skall jag kasta dig ur min maskin till din rätta plats — i smutsen framför hennes fötter.

Monsieur, jag måste ha tagit mig förfärande ut. Denne Tourtelon, han tjöt som en fabriksvissla — men innan han hunnit skrika många sekunder, teg han. Ty med ett knep som jag lärt mig i vår hos Blériot, satte jag propellern i gång, rusade tillbaka och kastade mig upp på min plats. Och så bar det av uppåt, på herr Tourtelons dödsfärd.

Men jag skall hoppa över vad jag tänkte och gjorde medan vi susade genom luften bort till Château Beausoleil. Måhända var det nattluften

som kylde mig, kanske hade jag aldrig på allvar tänkt döda Tourtelon — törhända var det något jag såg på landsvägen framför slottet som kom mig att ändra mina planer. Ja, ty vad var det jag såg? En underbar vit toalett — det var månsken, monsieur, om ni inte vet det, och ah, vilket månsken! — en vit toalett på en figur, som jag aldrig kunde misstaga mig på, en ensam figur som sakta promenerade längs landsvägen... Hennes figur, monsieur... Plötsligt, och till Tourtelons outhärliga fasa, vred jag om mitt styre, och vi rusade nedåt, fast icke i en looping som jag lovat den eländige, och så landade vi, vid hennes fötter.

Hon sprang inte sin väg, hon blev inte ens rädd, som de flesta hade blivit. Hon blev lugnt stående, och jag hoppade ur min maskin. Den eländige Tourtelon satt kvar, darrande i alla leder. Jag ryckte av mig min sportmössa och bugade mig till marken för henne.

— Mademoiselle, jag ber er att icke vredgas över min djärvhet. Jag ber er att lyssna till mig i en minut och sedan fälla en dom.

Hon såg på mig med sina underbara ögon. De voro svarta i månskenet, fast de annars äro bruna.

— En dom, monsieur? Skall jag fälla en dom?

— Ja, mademoiselle, det är er jag ber att fälla denna dom, och jag skall själv bli er bödel.

— Och missdådaren?

— Ni ser honom i min maskin, mademoiselle.

För första gången lyfte hon ögonen till mitt monoplan och varseblev den infame Tourtelon, som satt darrande i alla leder och med händerna knäppta mot henne. Då hon såg på honom, blev han grönare än någonsin och mumlade med tjock röst:

— Nåd, mademoiselle, nåd... Tro inte vad denne... denne person berättar... tro det inte...

Jag tystade munnen på honom med en fruktansvärd gest.

— Tig, eländige, usle skurk. Och ni, mademoiselle, värdes lyssna. Ni känner denne man; lär nu känna de skändliga, infama planer han smidit mot er.

Ah, monsieur, jag var vältalig, underbar. Mina ord piskade denne Tourtelon med törnen; han vred sig under dem, han tiggde om nåd, och till slut hoppade han ned ur maskinen och sökte överrösta mig. Men det var honom omöjligt. Jag blottade hela hans själ, dess lömskhet, dess motbjudande smuts. Ej förrän jag förtalt det hela, tystnade jag och sade med en bugning för henne:

— Och nu, mademoiselle, döm. Bestäm hans straff, och han skall genast lida det. Är det nog att han dör?

Hon såg först på mig, därpå på Tourtelon. Därpå sade hon långsamt:

— Monsieur Tourtelon, är detta sant?

Så krossad var den infame av mitt tal att han

ej ens vågade neka. Han teg, rodnande av skam, med sänkt huvud.

Hon tittade upp mot månen med ett litet småleende. Därpå sade hon ord som kommo månskenet att svartna för mina ögon.

— Egentligen har jag ingenting alls att invända mot att bli enleverad i aeroplan...

Ah, jag ryste, monsieur, jorden tycktes öppna sig för mig, jag vacklade. Hon gav denne Tourtelon rätt, det var på detta vis hon belönade mig för min omtanke om henne. Skulle då skurken triumfera? Då kom jag plötsligt att se på henne (hur hade jag kunnat se åt annat håll?), och jag gav till ett rop. Ty hon smålog, men mot mig, mot mig, och detta småleende på hennes mun och i hennes bruna ögon var sådant att ingen kunde misstagit sig på det... Ej av Tourtelon, av er, herr Leroux, vill jag bli enleverad, så sade det lilla leendet; och — men nej, min Gud, jag kan inte berätta resten för er, monsieur. Jag kan endast antyda, svagt, otillfredsställande... Jag tog henne i mina armar och bar henne till aeroplanet. Jag visste inte av någonting, jag hade krafter som en Herkules... Jag såg henne sitta på passagerarplatsen, som jag höljt över med min rock; jag såg hur hon ännu smålog; därpå, som en vansinnig, kastade jag propellern runt, rusade tillbaka liksom jag gjort en halvtimme förut på flygfältet, och svingade mig upp på min förarplats... Och sen — månskenet

strömmade ned över oss, medan vi rusade upp mot det, upp mot natthimlen som hade färg av en ädelsten. Hur styrde jag? Jag vet det inte, ty jag såg mera på henne än framåt. Som bidrottningen och hennes älskade på sin bröllopsflykt rusade vi uppåt. Och under oss låg Bourgogne bläcksvart och grönskimrande eftersom höjderna stego och sjönko... Och djupt under oss var Tourtelon... Och luften var ljuvligare än all luft jag flugit i, från England till Bulgarien...

Ah — men allt måste återvända till jorden, monsieur, och särskilt en flygmaskin. Och hur underbar luften är i majnätterna, blir den kall då man flyger länge i skjortärmarna. Ack ja, luften kylde mig, mitt förstånd återvände från en högre flykt än min och hennes, och jag såg på mätarna. Det var så dags, ty vi hade olja och bensin för jämnt tio minuter till. Och var voro vi? Jag såg hastigt ned, men hur skulle jag finna väg i detta paradiset som sov i månskenet? Allt vad jag såg var bläckskuggor och silver, tills jag fick syn på en liten grå stad djupt under oss i en dal. Kanske kunde vi få olja och bensin där... vad skulle hon annars säga, då hon fick veta vart hennes nyck och min obetänksamhet hade fört henne. Jag kastade en blick på henne; hon satt tillbakalutad på sin plats, tyst, och smålog med halvslutna ögonlock... Jag vände mig mot styret igen med en suck, och så sjönko vi ned mot den lilla staden

som sov i månljuset. Vi landade på ett fält utanför den, och jag hoppade ned ur maskinen.

— Mademoiselle, sade jag, jag är den störste usling i världen näst Tourtelon. Vad har jag gjort?

— Ni har enleverat mig, sade hon utan att förändra sitt lilla småleende. Ni är en ännu större förbrytare än Tourtelon.

Jag stirrade på henne med förkrossad min.

— Mademoiselle, törs ni sitta lugnt kvar medan jag går in till staden här? Svep er i min jacka så att ni inte fryser.

— Varför skall ni gå till staden?

— För att skaffa olja och bensin, mademoiselle — om det går.

— Och om det inte går, monsieur?

— Då — ja, då är jag förtvivlad... Utom mig, mademoiselle, ty...

— Ni menar att vi inte kunna komma hem igen?

— Ja, mademoiselle... ja, det menar jag tyvärr. Jag är mycket, mycket olycklig, mademoiselle.

Hon såg ett ögonblick bort mot den lilla staden. Därpå sade hon:

— Ni är inte vidare galant, monsieur.

... Ack, monsieur, ni från ert kalla land kan icke fatta vad jag kände då jag hörde dessa sex korta ord ur hennes mun. All min svindel återvände; min själ var inte längre kvar på jorden, i Bourgogne; den var åter på flykt i blå regioner... Jag vet ej hur det gick till, men plötsligt stod

jag på sidoribborna av monoplanet, bredvid henne, som lugnt satt kvar, och hade mina armar omkring henne, och — — Men nej, jag vill inte profanera dessa minnen som äro så nya, ty det skulle vara att profanera dem till och med om jag lät er få en aning om dem. Och kunde ni få det, ni från ert kalla land? Och kunde jag uttrycka i ord vad jag knappt kan uttrycka i utrop? Det finns minuter som äro större än årtionden, och kyssar av vilka en är lång som tjugu, och tio korta som en...

Och så finns det nyfikna människor, monsieur, även i Bourgogne. Och medan min själ ännu svävade kring i högre rymder, var det en skara på fyra stycken av detta föraktliga släkte, som överraskade mig och henne. Troligen hade de lockats ut av motorbullret då vi gingo ned, och plötsligt väcktes vi av deras larm och utrop tätt inpå oss. Ah, pöbel! Men jag lärde dem respekt för henne, dessa nyfikna och hånskrattande invånare i Chagnay — jag kände mig starkare än Herkules, och de sprungo som lamm... Men dess värre bräkte de, och föllden var att jag endast med de förfärligaste hotelser fick ett rum för henne på värdshuset i Chagnay... Den eländige värden hycklade sedlighet. Och så skildes jag från henne, tyst, med en lång blick och gick för att skaffa mig själv inkvartering på annat håll. Det lyckades mig till slut; men jag skulle ljuga om jag sade att jag sov. Natten igenom tänkte jag

blott på vad jag skulle göra för att förtjäna en sådan lycka, och ju mer jag tänkte på allt, dess mera fantastiskt och omöjligt syntes det mig. När morgonen kom, var jag färdig att flyga min väg med ett brev till henne om förlåtelse, och kanske hade jag gjort det om hon inte uppenbarat sig vid niotiden i kyffet där jag haft rum.

Hon sade ingenting till en början, hon såg blott på mig, genomträngande, som en gudinna — så kände jag det. Så sade hon plötsligt:

— God morgon, monsieur Leroux. Har ni glömt vad som hände i går?

Jag stirrade på henne, oförmögen att få fram ett ord. Hon fortsatte:

— Vill ni nu säga mig hur ni tänkt att reparera mitt goda namn och rykte? Ni vet väl vad man tänker om enleveringar i Frankrike?

— Mademoiselle, stammade jag, jag har tänkt hela natten på vad ni säger... Jag har tänkt och tänkt, men jag har endast tänkt ut en enda sak.

— Vad då, om jag får fråga?

— Att ni anmäler mig för polisen och får mig straffad, så högt som jag förtjänar.

— Hur mycket tror ni det skulle bli?

— Jag vet inte, mademoiselle. Fyra år, tror jag, är det minsta.

Hon såg tankfullt på mig.

— Gott, vill ni då följa mig till märjet. Jag hoppas ni menar allvar.

Jag nickade till svar, och sannerligen, i det

ögonblicket menade jag allvar. Hade hon önskat att jag skulle skjuta mig, hade jag gjort det. Jag kände mig ovärdigare än smuts inför henne och vågade inte tänka på vad jag gjort i min dårskap aftonen förut. Vi gingo genom gatorna utan att säga något och plötsligt voro vi vid märjet. Hon stannade och såg på mig under några sekunder, medan jag vände bort ögonen. Därpå sade hon:

— Den här vägen, då, tror jag.

Jag gick som hon pekade, utan att längre vara medveten om någonting; jag öppnade en dörr för henne och steg själv in efter henne. Därpå såg jag upp och flög till.

— Mademoiselle, sade jag, vi ha gått fel. Det här är ju telegrafkontoret.

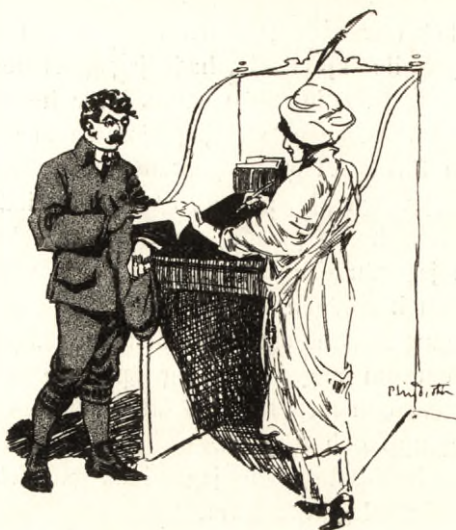
Plötsligt (ack, ja, det finns ögonblick som äro fullare än århundraden), plötsligt hörde jag ett skratt och kände en liten hand som grep min — ingen polishand, monsieur! Och så hörde jag en röst som sade:

— Nej, min Bayard, vi ha inte gått fel... Vill ni skaffa mig en telegramblankett, skall jag visa det!

Jag lydde, yr i huvudet på nytt, och detta var det telegram som skrevs ut på min blankett:

*Monsieur Delahaye, Château Beausoleil, Montbrive.
Infinn dig genast med nödiga papper i Chagnay. En-
leverad, giftermål oundvikligt.*

Gilberte.

Och på eftermiddagen kom först monsieur Delahaye... och så kom ni, monsieur, och vad som hände sedan på märiet vet ni... Men hörde ni vad hon sade, då ceremonierna voro över:

— Ni hade hoppats att undslippa med fyra år, men det blev på livstid, monsieur!...

— Jag hörde det inte, käre Leroux, men jag inser den djupa sanningen i m:me Leroux' ord. Det är bara en sak som jag vågar opponera mig mot i er berättelse.

— Vad då, monsieur? Herr Leroux var för lycklig för att hans tonfall skulle verka nog skrämmande.

— Att ni enleverade m:lle Fleuron.

— Så, monsieur!!

— Ja, käre Leroux. Det var hon som enleverade er, och jag fruktade det så fort jag sett hennes ansikte vid er uppvisning!

*

Det var en dag tidigt i juni 1914, i Longchamps, vid en uppvisning för främmande städers representanter. Jag hade promenerat dit ut genom Boulognerskogen, och i sällskap med hundra tusen nyfikna parisare betraktade jag de underbara luftlöpningar, glissader, renversements totaux och loopingar som följde varandra i en serie däruppe. Och plötsligt, när jag vände mig om, fann jag mig ansikte mot ansikte med herr och fru Leroux. Det blev hälsningar, utrop och förfriskningar i Pré Catelan. Begagnande mig av ett ögonblick, då m:me Gilberte Leroux var upptagen på annat håll, vände jag mig till den store aviatören och sade med en nickning bortåt Longchamps till:

— Nå, Leroux, och det där? Tänker ni flyga mer?

— Flyga? sade herr Leroux med en rynkning av sin buktiga sydfranska näsa. Nej tack, monsieur. Det överlämnar man åt de professionella.

VI.

En flykt mot solen.

Det var i juni 1914 på Nordbanegården i Paris som jag från tåget vinkade farväl åt herr Georges Leroux och såg en smärt ljusklädd gestalt bredvid honom tillvifta mig ett sista avsked med en silkesnäsduk; och det var i oktober samma år i en liten stad långt från Paris, som jag mottog ett brev, där den fina franska kvinnostilen var så genomdränkt av tårar, att den stundom var oläslig. Och detta är den enkla saga det innehöll, befriad från de diplomatiskt beklagansvärda uttryck angående en stor kejsare, varmed den dess värre var uppblandad.

Monsieur och m: me Leroux tillbragte resten av juni och juli vid en liten badort i Bretagne; och herr Leroux tiden från det han vaknade tills han somnade med att bedyra att han var alltför lycklig för att det skulle kunna vara sant eller räcka länge. Den ena dagen följde den andra som den ena sollysta skumbubblan den andra i vågorna mot stranden utanför; solen gick upp och ned, och de märkte det som i en dröm; det vart afton och

det vart morgon, och de visste ej på vilken dag. Himlen var högblå och gnistrande; havet grönt och blåstrålande; sommarvinden susade i takt med deras blod, och de voro så fullkomligt lyckliga som det någonsin varit någons lott att vara. Det enda molnet på deras himmel (och det var onekligen ett moln med silverkant) var m:me Leroux' förmögenhet — dagligen fördrev herr Leroux några minuter med att beklaga dess existens, med att sörja över att han ej fått kämpa sig till henne genom större faror, och med att uttänka olika medel varigenom han skulle upphöra att »låta underhålla sig av henne». Och varje ny gång slutade dessa funderingar på samma sätt — ett sätt som jag tyvärr ej kan närmare ange arten av, eftersom två linjer på detta ställe i m:me Leroux' brev äro utplånade, av saltvattensstänk, som träffat det på vägen över Kanalen.

En vacker dag hörde de, fast utan att höra det, att en främmande tronföljare och hans gemål mördats i en avlägsen stat, men alla stater på jorden voro lika långt borta från dem, och vad de hört och likväl icke hört, glömde de lika snart igen.

Och så kom den tid då de skulle få inse, att de båda revolverskott, som för dem ekat flyktigt som i en dröm, skulle ge genljud icke tusenfalt utan millionfalt över hela vår värld. Den 28 juni hade knappt varit förbi en månad, då dess gengångare började resa sig i kalendern.

Det var en ljum och doftande julikväll som gav

dem första varslet om vad som skulle komma. De hade kommit bort till badortsbyn från den villa där de bodde i ensamhet, fjärran från tidningar, och plötsligt hejdades deras blickar av ett brandgult plakat utanför en pappersaffär. Det var från *Le Matin*, och det hade andra bredvid sig och under sig, blå, röda och gröna. Och alla buro de i bokstäver som inte kunde haft bättre färg än den svarta, meddelandet om vad som passerat ute i den värld, herr och fru Leroux glömt sedan en obestämd tid tillbaka.

KRIGSFARAN VÄXER!

TYSKLANDS MOBILISERING.

KAN KATASTROFEN UNDVIKAS?

De gingo tillbaka under tystnad. För en gångs skull var himlen mindre blå och luften kallare. De gingo genom trädgården upp till sin villa, och plötsligt överraskade herr Leroux sin unga maka med en ängslig sidoblick. Han var ej van vid sådana blickar ur dessa bruna ögon; han kände själv en hastig oro; men så ryckte han upp sig och sade med ett skratt:

— Bah, chérie. Du måste väl känna tidningarna!... Une blague — bara prat, som vanligt.

Men tidigt dagen efter var han nere i badortsbyn, utan att hon visste om det (trodde han). Och i stället för av de gula, blå och gröna tid-

ningsaffischerna möttes hans ögon av röda plakat på alla väggar, som började:

ORDRE DE MOBILISATION GÉNÉRALE...

Han återvände, han visste ej hur. Han fann henne, och han talade, han visste ej varom eller

hur länge. På eftermiddagen sutto de bland en tyst, sammanträngd och vidögd massa människor i en ohygieniskt överfylld järnvägskupé, på väg till Paris. Och hjuldånet sade:

Mobilisation générale! Krig! Världskrig! Alla hem skola skövlas — alla betala vad en förbrutit. Nu är det oundvikligt. Krig. Världskrig.

Två dagar efteråt lämnade han henne, tyst, utan tårar, med onaturligt stora bruna ögon, i det lilla hem de inrett åt sig i Paris; och så slök världskriget upp honom, och han upphörde att existera för henne annat än som ett minne, med vilket den enda förbindelselänken var de reglementerade militärbrevkort, som då och då — sparsamt, mycket sparsamt — anlände från onämnda orter. Brevkort som lästes hundra och tvåhundra gånger omigen, och där ingenting annat fanns att läsa av honom än hans underskrift. Allt det övriga var endast tryckta meningar: jag är frisk, sårad, har icke fått, fått brev, paket, där han hade att överstryka det onödiga. Ack, de dagar av stumma tankar, oro, ångestkramp och lika krampaktiga förhoppningar som följde varandra mellan var och en av dessa kalla skrivelser! Hade tiden under ett par månader upphört att existera för henne, återvände den nu i hundradubbel makt. Klockorna i hennes hus, datumvisaren på väggen, blevo henne outhärdliga; hon stannade klockorna och kastade kalendern i papperskorgen. Därpå efter en enda kort dag — hur sekellång var den

inte — blev tystnaden omkring henne ännu out-
härdligare, sedan visarnas tick-tack upphört. Hon
satte åter klockorna i gång. Så började hon tänka
på sin syster i Bourgogne. Hennes man var icke
inkallad — skulle hon resa ned dit, försöka
glömma, få ro? Hon tänkte på det i några mi-
nuter, så slog hon hastigt bort tankarna därpå.
Nere i Bourgogne! Borta från Paris — längre
borta från alla nyheter — längre borta från
honom, om någonting... om någonting skulle...

Och så kröp tiden åter vidare, markerad av
otaliga pendelknäppar. Ute i Paris var det tyst,
som i en mardröm, ty ingen visste något, varken
om den enskildes öde eller om allas, fosterlandets.
Och så kom plötsligt ryktet om nederlag, olyckor.
Vad var å färde? Var det ett nytt Sedan? Var
det Frankrikes själaringning? Intet att frukta, sade
tidningarna; allt går väl; endast taktiska rörelser.
Stämningen i armén är utmärkt; allt går väl. Sär-
skilt ha våra tappra aviatörer utmärkt sig...

Därpå meddelades det plötsligt en morgon att
regeringen lämnat Paris. Spöksynerna från 1870
reste sig — — Och så, samma eftermiddag fick
m: me Leroux ett brevkort, som i all sin kalla och
svarttryckta formulärstil, för henne tycktes tryckt
med blod:

Jag är ~~frisk~~ sårad.

I och med detta brevkort förlorade tiden åter
den makt den tagit sig över henne. Det finns

dagar och minuter som äro så långa att de upphöra att existera efter vartannat. Sårad — hur? Var? Fanns det hopp... eller... Tankarna malde, malde, malde tomt. Därför visste hon icke om någonting; icke om slaget vid Marne, icke om Paris' räddning från fyrtiotvå-centimeters-mör-sarna, förrän hon en dag erhöll ett nytt meddelande.

Det var ej längre något brevkort, denna gång, det var en officiell skrivelse, på genomskinligt papper med republikens vapen och en massa officiellt tryck i vänstra hörnet. Efter flera fruktlösa försök att läsa den — överallt såg hon svarta ränder, svarta ränder — lyckades hon äntligen.

Madame,

Vi ha äran meddela Er att Er make, aviatören-sapören 372, Georges Leroux, som den 21 augusti sårades på en flykt, varunder han visade osedvanligt mod och en rådighet som är höjd över beröm, denna dag på sjuklägret blivit dekorerad med Hederslegionens kors. Det är på Eder makes särskilda och enträgna begäran vi härmed meddela härom.

Dessutom meddela vi, likaledes på Eder makes flera gånger upprepade bön, att det genom speciellt tillstånd av Generalkvarteret, och i hänsyn till de tjänster Eder make gjort armén och fosterlandet, är Er tillåtet att, om Ni önskar det, uppsöka honom i Reims, där han för ögonblicket vårdas för sina så ädelt erhållna bles-syrer.

Vi lyckönska Er, Madame, till att äga en så tapper och oförfärad make.

*För 9:de luftkårens chef,
H. Dugemaux,
F. S:t Blois.*

Det gick runt för henne; hon såg stjärnor, solar och kors — hederslegionens kors — och överallt mellan dem de drag hon aldrig vågat hoppas att få se mer. Äntligen kunde hon öppna ögat, som sved av tårar som ville fram men ej kunde, och famlande ge sig ut för att få veta hur hon kunde komma till Reims.

En och en halv dag senare — ty så lång tid tog det att komma fram mellan truppkonvojer och ambulanståg — såg hon äntligen dubbeltornet lyfta sig mot en ljusnande österhimmel. Hon hade rest med ett civiltåg, ett av de få som bragte folk ut till de hotade ängderna i Champagne; och med girigt lyssnande öron hade hon hört otaliga berättelser, om slaget vid Marne, om de fruktansvärda inkräktarnas tillbakatåg, om hur Sedan förbyttes i Jena. Hon hade lyssnat i timvis till samtal och politiska utläggningar om generalen från söder, den tjocke, vassögde Joffre; hon hade gråtit och jublat om vartannat av att lyssna till berättelserna om allt vad Frankrikes fåglar gjort under dessa hemska veckor. Hon hade hört namn nämnas, Brindejone, Gilbert; och vid tre tillfällen brustit i störtgråt vid ett annat namn, som var

henne ännu mera välbekant — det namn hon bar sedan fyra månader, och som sedan en vecka förut lyste med fosterlandets högsta utmärkelse... Och så, efter trettiosex timmars oändlighet — men tiden hade åter förlorat all makt över henne — steg hon ut på en station som man sade vara Reims; hörde ett avläggset muller som av ett analkande åskväder — bombarderingarna som började i och med dagens inträde — och gick med intet kännande fötter uppför en gata till ett hus över vilket röda korsets flagga vajade slappt i morgonstillheten.

Och så...

Och så var hon plötsligt vid en säng och kände en arm — en enda — omkring sin hals och hörde en röst, som ur ett oändligt fjärran och för länge sedan döda tider talade rakt in i henne...

— Chérie, chérie... Än en gång...

Därpå, efter en stund (eller efter ett sekel):

— Jag trodde aldrig... du har hört?... Vi drevo dem tillbaka, vad? Ah, chérie, chérie, Frankrike skall bli fritt igen!... Igen!...

Och så:

— Om jag bara! Om jag bara!...

Äntligen såg hon åter genom bländade ögon hans ansikte. Det var brunt, magert, med flera dagars skäggborst; läpparna voro spruckna, och det låg djupa skuggor under ögonen. Men det var hans! Och hon kysste det, med skäggborst och allt, tills dess ägare började be om nyheter

utifrån, från stora världen. Man var avstängd här på sjukhuset — vad hade skett? Hur gick det? Hade det stått slag till sjöss eller höll fienden sig ännu innanför sina minor? Hon tvingade sig att tala; letade fram minnen och fakta, halvt som en sömngångerska och såg hur vart och ett av hennes ord flöt ned som en vattendroppe i sand... Hon hade glömt de oändliga timmarna i det ensamma huset, den bedövande marrittskänslan, allt, blott hypnotiserad av ansiktet som såg upp från kudden under henne.

Det var första morgonen och den blev kort; ty sapören n:r 372 Leroux var ännu svag; och mitt under det hon talade med honom, brast hans maka samman som en överspänd sträng. Vad som ännu aldrig hänt henne, hände. Hon svimmade; och visste ej av någonting förrän tjugufem timmar senare då hon vaknade på ett främmande rum, mellan två vita lakan, med huvudet underligt tomt, tills hon plötsligt åter visste var hon var.

När hon kom upp, fann hon den som hon så länge trott död gå omkring — något osäker på benen — i korridoren utanför det rum där hon legat, väntande på henne. Om en stund sutto de nere i en trädgård, och med hans ena arm om sitt liv såg hon på den andra, som hängde i ett bandage, och hörde honom berätta:

— Ah, chérie, det har varit veckor! Jag undrar för vem de varit längst, dig eller mig? Och ändå, det måste varit för dig. Ty jag har ju varit mitt uppe i allt — med en plikt att fylla, med min tid i andras våld. Och vi aviatörer äro ju som generaler bland de meniga. Segra vi, så segra vi för oss själva, och vårt namn står i bulletinerna. Om en annan fattig sate gör underverk av tapperhet, så vem får veta det i vanliga fall? Det fanns en Dupont eller någonting (jag vet inte ens hans namn) som skulle haft korset långt före mig. Kan du tänka dig, chérie...

— Berätta om dig själv, sade hon. Jag vill höra allt om dig själv.

— Om mig själv... Han smålog och såg ned på henne. Du vet ju, jag skryter alltid. Du skall inte tro vad jag berättar om mig själv. Det blir bara överdrifter, chérie.

— Berätta mig, upprepade hon. Allt. Han tog sin arm från hennes liv och smekte hennes tunga hår. Det blev en paus, innan han efterkom hennes önskan.

— Ack, älskling, det var en så enkel historia som möjligt... Ingenting alls. Det var en eftermiddag för tre veckor sen (hon ryste), på reträtten. En svart tid, chérie, den värsta jag upplevat. Tillbaka, tillbaka — lämna den ena provinsen efter den andra åt dem, och var skulle vi få stanna? Ah, vad en sådan tid är hemsk för den enskilde som ingenting vet och bara tänker på sitt hem och sitt land...

— Den 20 augusti på natten hade vi kommit till en by strax bakom Braisne. Vi voro en liten avdelning, fem regementen ungefär, infanteri och en smula artilleri. Jag var den ende flygaren vid avdelningen, och du förstår alltså att det var jag som fick göra rekognosceringsarbetet, eftersom vi blivit av med allt kavalleri som vi haft ifrån början. Men det var mest annat arbete vi hade haft att göra. Timme efter timme hade vi fått ligga i tyskarnas granatregn och höra på hur våra 75:or svarade. Var skymning hade vi ryckt tillbaka, och våra led hade blivit tunnare och tunnare.

— Den 21, på förmiddagen skedde olyckan.

En av de tyska granaterna slog ned i vår fälttelegraf och krossade både den och telegrafisterna i småstycken. Vi hade inte fått några order på hela dagen förut — och du förstår, chérie, att man måste ha order till och med när man retirerar. Vem skulle skaffa dem om inte jag? Men var skulle jag få dem? På morgonen hade vi hört kanondunder i riktning mot Bazoches och det var sannolikt att jag kunde komma i förbindelse med huvudstyrkan där. Klockan halv fyra steg jag upp, medan tyskarna som bäst överöste oss med ett helvetesregn av granater.

— Vad tror du det första var jag såg, chérie, när jag kommit ett litet stycke på väg mot Bazoches? Att en tysk avdelning var på väg att avskära oss från all förbindelse med huvudstyrkan — om den nu fanns kvar på det hållet. Jag fick handla raskt, om de inte skulle lyckas. En flod gick i en krök strax bakom den ställning vi höllo, och om vi nu blevo utsatta för dubbeleld voro vi med säkerhet förlorade. Du kan vara viss att jag fick maskinen vänd i en hast tillbaka genom det tyska eldregnet. Jag kom lyckligt ned igen, till min överstes ousägliga harm. Han trodde jag hade blivit rädd och inte vågade... Han ändrade uppfattning sen jag fått avlämna min rapport, och så skakade vi hand. Jag gick upp igen, och bortemot sextiden lyckades jag finna huvudavdelningen. Den hade just slagit tillbaka tio angrepp av preussarna, och denne Dupont — men det är sant, du vill ju

bara höra om mig... Chefen för huvudavdelningen blev utom sig av glädje när jag kom — de hade signalerat och signalerat utan att komma i kontakt med oss, och bägge deras aeroplan hade skjutits ned av fienden. Jag fick mina order och gick upp igen med ny laddning bensin och bombkastaren fylld — jag fick som en idé i sista minuten att det kunde komma mig till pass.

— Där är ingenting att berätta om min återresa, chérie, utom att den tog mindre tid än utresan. Det var inte förrän jag kom över våra linjer vid halvåttatiden, som äventyren började.

— Där stod en rasande kamp, chérie. Vi slogos på två sidor mot preussarna. Sedan översten fått mina upplysningar om vad de planerade, hade han måst göra front åt båda hållen, och nu var duellen i full gång. Och det värsta var, att jag på långt avstånd kunde se att vi höllo på att förlora terräng. Tyskarna angrepo som rasande, och deras eld var fruktansvärd. Vi svarade efter bästa förmåga, men de hade övertalet, och de drevo oss långsamt tillbaka. Tillbaka ja, och vart? Ned i floden, chérie! Jag kunde se våra pontonjärer i arbete med att lägga ut bryggor därnere, och gång på gång, just som de fått en brygga halvfärdig, kom en kartesch och tillintetgjorde deras arbete. Skulle jag gå ned? Kunde jag då ingenting göra? Huvudstyrkan — men det var omöjligt att tänka på hjälp från den. Jag seglade fram rådlös uppe bland molnen, femtonhundra meter över fälten,

som mina stackars kamrater höllo på att vattna med sitt blod. Kunde jag då ingenting göra? Voro de räddningslöst fångade mellan tyskarnas kanoner och floden? Det såg så ut, dess värre. Jag svor och bad om vartannat av förbittring över min hjälplöshet.

— Då, chérie, fick jag se något som med ens fyllde mig med idéer. Floden gick i en krök, som jag sagt dig; den var inte vidare bred och den var nog inte djup av naturen. Men mot norr, just nedanför kröken, mitt mellan tyskarnas och våra kanoner, låg en stor kvarn; den stod tom, men jag kunde se hur vattnet forsade över kanten på fördämningarna... Tänk om den vore borta — om fördämningarna krossades... Kanonerna hade redan krossat taket på kvarnhuset och ena väggen men fördämningarna lågo kvar...

— Ja, chérie, så gick jag ned mitt emellan de stridande med en liten tanke på dig... Jag hade knappt hunnit ner till tusen meter, förrän de började ta korn på mig... Kartescherna visslade och skreko runt omkring mig, men jag tänkte på dig och på Frankrike, jag bet samman tänderna och jag sänkte mig oavbrutet, tills jag var ett par hundra meter över mitt mål. Luften skakade av kanonskotten. Tro inte att jag förlorade någon tid med att lossa mina bomber — jag lät dem regna, en efter en, medan min fot var stel av spänning mot avtryckaren... Bom, träff — träff, träff... och en vit vattenpelare i vädret för var träff, tills hela

fördämningen sjönk samman som ett korthus, och vattnet dånade i väg över den. Och just i samma ögonblick, chérie, skrek det till som en uggla alldeles inpå mig, min vänstra arm föll ned från ratten, och hela maskinen kastades fram som av en jättespark. Resten gick så fort att jag knappt minns något av det, helst som jag förlorade medvetandet strax efteråt; men på något vis landade jag oskadd på andra sidan floden, och där hittade mina kamrater mig. Ty de kommo över, chérie, vadande och på broar! Min ansträngning hade inte varit förgäves. Och så var jag plötsligt här i Reims... och fick korset — och du kom, chérie... Det var alltsammans — —

. Ett par dagar gingo förbi i lugn efter deras samtal i sjukhusträdgården, och herr Leroux blev bättre för var dag. Visserligen kunde han inte använda vänster arm än, men det troddes att såren efter granatflisorna skulle läkas utan svårighet. Om en halv månad beräknades det att han skulle kunna fara av till fronten igen — om det behövdes någon avfärd. Ty fronten tycktes ju fixera sig här vid Reims. Dag efter dag och natt efter natt fortsatte bombardemanget på den gamla kröningsstaden. Fönsterrutorna skallrade utan uppehåll. Röda korsets flaggor vajade i kanonbrisar. Den civila befolkningen flydde i flockar, om än inte helt och hållet. Men m:me Leroux stannade kvar. För henne var den bombarderade staden, där varje timme på dygnet

kunde bli hennes sista, ett paradiset. Hon såg varken befolkningens dystra ögon eller ruinhögarna, hon hörde varken kanondånet eller bullret från de raserade husen; hon hörde och såg blott en konvalescent på militärsjukhuset, som å sin sida blev tankfullare för var dag som gick utan att preussarna kastades tillbaka på andra sidan Berlin...

— Ah, men vi skola köra dem hem igen! Vi ha inte Napoleon, men vi ha Joffre. När vi komma till Karlstadt skall jag visa dig staden, chérie, i flygmaskin!...

Det hade gått fyra eller fem dar sedan m:me Leroux' ankomst till Reims, då förhållandena i den bombarderade staden ändrades till det värre. Dittills hade beskjutningen visserligen varit häftig och antalet offer stort, men den hade besvarats med lika stor iver från den franska sidan, och krig är krig. Så kom det olyckshändelser av den art som är oundviklig i krig, men som alltid väcker raseri hos den de träffa: ett par av de provisoriska sjukhusen nåddes av granatelden, och ett av dem till den grad att det raserades i grund och begrov ett femtiotal svårt sårade under sina spillror. Röda korsets flagga hade vajat över det... Raseriet var obeskrivligt. De skonade alltså ingenting, ces Boches!... Ah, och vi som vårda deras sårade som våra egna!... Djävulen må taga dem — och när komma vi till Berlin? — Och så, ett par dagar efter, följde det första bombardemanget på kate-

dralen, och vad som varit ett enkelt utbrott av förbittring växte till en orkan av hat. Katedralen! La cathédrale! Reims' katedral! Frankrikes vördnadsvärdaste kyrka, vars dubbeltorn stått genom åtta sekler — dess symbol och dess heligaste minnesmärke — —

Nej, det fanns icke längre ord. Det fanns ord nog i tidningarna, men bland dem som bleka och med sammanbitna tänder stirrade på förödelsen, var det tyst. En blick bort emot det håll där tjocka Bertas systrar dundrade och en handskakning var allt vad som syntes, men... Deras timme skulle väl också slå; och om allting teg, skulle dock stenarna ropa — katedralens stenar, som åtta århundradens krig hållit i helgd...

Aviatören-sapören 372 Georges Leroux' arm hade läkts så pass att han tidigt på aftonen den 22 september med sin maka gick omkring strax utanför den militära luftfartygsparken sydväst om Reims. Det var en blåsig höstkväll med blödande kvarlevor av solnedgången väster ut — en passande dekoration till det drama som utspelades runt omkring på fälten i Champagne. Herr Leroux, med sin fru bredvid sig, stirrade på de provisoriska hangarer som man uppfört för krigsaeroplanen. Flygfältet var tomt, dess värre, så när som på tre pansrade blériotmonoplan, av vilka det ena just höll på att repareras av några mekaniker. En del av de andra aeroplanen hade blivit kommanderade ut på den ständigt växande frontlinjen mot

norr — en del voro satta ur stridbart skick av fiendens eld eller olyckshändelser. Inne på fältet fanns det för ögonblicket knappt någon människa. Med skymningens annalkande brukade aeroplanen söka sig hem, som bin till natten, och aviatörerna gå för att få litet vila i fältköket och på kaféerna.

Herr Georges Leroux i sin sjukhusklädsel och m:me Leroux stodo under något tiotal minuter och beskådade den lilla aerodromen. Plötsligt tog han henne i armen och smålog.

— Låt oss gå in och se på dem! Om ett par veckor skall jag ju upp i dem igen, älskade, och . . . De öppnade ståltrådsgrinden och anropades genast av en vakt. Herr Leroux behövde emellertid bara säga sitt och hennes namn och göra en gest åt sin vänstra sida, där det röda bandet satt i sjukhusrockens knapphål, för att vaktens anrop skulle förvandlas i ett honnör och en vördnadsfull blick på honom och madame. De gingo bort till militärarybetarna som sysslade med monoplanet.

— Vad står på med det här? frågade herr Leroux. Är det maskinskada?

— En kartesch, som exploderade fem meter under det, svarade en av arbetarna. Ni är 372 Leroux, inte sant, som stod i bulletinen?

Herr Leroux rätade på sig utan att se på sin maka och spände ut bröstet. Med en kort nick till svar såg han upp på himlen, som för att undvika alla publika hedersbevis. I nästa ögonblick hörde m:me Leroux och militärarybetarna ett ut-

rop. De sågo upp, följande riktningen av hans blick, och herr Leroux' utrop upprepades hastigt i en sjunkande serie kretsen runt. Skymningen hade ännu endast börjat, och molnen ovanför flämtade i en återglans av solnedgångens rödhet. Och mot sydost bland dessa jagande gråröda skyar sågo de plötsligt vad de flesta av dem dittills endast hört talas om eller sett i illustrerade tidningar — en jättelik vitgrå Zeppelin som långsamt plöjde fram genom luftdyningarna. Dess cigarrformade, mattblänkande aluminiumkropp fångade de sista reflexerna från solen, vilka kommo den att se underligt överklig ut; som ett fantastiskt sagodjur, bloddrypande, hotande, förfärligt. Propellrarna blänkte i en svag ljuskrets. Den kom från sydost upp i riktning mot den bombarderade staden. Då och då insveptes den av molnen och försvann ur herr Leroux' och hans sällskaps åsyn, men varje gång blev den åter synlig ett par minuter efter. Plötsligt blev det tydligt att andra än herr Leroux och hans vänner sett den. Ett rökmoln flammade till strax under den; därpå ett till och ännu ett. Det franska artilleriet söderut hade upptagit striden mot luftvidundret, men som det tycktes utan framgång. Gång på gång sågos ljusbollarna av dess exploderande granater, men alltid vid sidan av den rödblänkande aluminiumkroppen; och utan att fästa sig vid beskjutningen plöjde den vidare upp mot Reims.

Herr Leroux, hans fru och arbetarna på flyg-

fältet hade väl i ett tiotal minuter stått stela och sett upp mot rymden, då Zeppelinskeppet gav det första tecknet på att det innehöll andra saker än vätgas. Plötsligt föll en ljusstrimma nedåt från det och besvarades av en pelare rök och eld söderut; därpå ännu en. Och så kom en hes viskning från en av militärarbetarna bakom herr Leroux.

— Min Gud — de släppa bomber! Katedralen

— det är katedralen de vilja åt — — Ah, de fördömda uslingarna. Det är katedralen! — —

Vad som närmast hände passerade som i en dröm för m:me Leroux. Hon kände med ens hur hennes mans arm rycktes loss ur hennes; därpå såg hon honom med två av militärläroverarna efter sig rusa mot ett av de färdigmonterade blériotplanen. Han hade dragit vänsterarmen ur bandaget som den vilat i, och talade till sina följeslagare i korta utrop. Ett ögonblick syntes de tveka; därpå, kuvade av hans ord, efterkommo de hastigt hans befallningar. Stel av förskräckelse följde m:me Leroux efter dem, och plötsligt vände sig hennes man mot henne.

— Au revoir, chérie! Förlåt mig, om jag misslyckas, och... och tänk på vad det är de vilja!

Han smålog, ett småleende som hon visste att hon aldrig skulle glömma; hon kände hans hand som smekte henne, och hans blick som tycktes tränga ända djupt ner i hennes hjärta... Därpå såg hon, överkligt som om hon sett det på en bild, hur han äntrade upp i monoplanet; motordånet nådde henne som ur ett avlägset fjärran — så ven han av uppåt, som en gråglänsande pil, och hon stod kvar på flygfältet, ensam bland arbetarna som ej hade ögon för henne.

Det gick några minuter, under vilka hennes blickar stelt följde monoplanet, som cirklade uppåt i vida kretsar, som en hök på jakt. Zeppelinaren i sydost plöjde stadigt fram genom de böljande

kvällsmolnen. Då och då försvann den aldeles i dem — den måste hållit sig på minst femtonhundra meters höjd. Granaterna fortsatte att explodera omkring den, effektlöst. Då och då kom röken av en exploderande bomb, som slungades från luftskeppet mot marken nedanför, till svar.

Plötsligt tycktes luftvidundret ha lagt märke till den nya fiende, som kom nedifrån. Herr Leroux' monoplan hade stigit till tusen eller elvahundra meters höjd, och hans ringar kommo småningom närmare den vitglänsande aluminiumkroppen. Med ens sköt en liten röktunga ut från gondolen under denna och följdes några sekunder senare av en vit dunstboll strax bakom herr Leroux' maskin. Ännu en följde; men båda hade tydligen varit misslyckade, ty blériotplanet ven lugnt vidare i stigande ringar. Vinden, som kom österifrån, förde dess motorlarm ned till marken i avbrutna stötar. M:me Leroux och militärarbetarna kunde se — ty även hon såg nu, med blicken stel av ångest — hur det krängde för vindstötarna i varje ny kurva; och för varje sådan krängning kröp en iskall rysning genom henne från topp till tå. Därpå kom det plötsligt en ny fas i kampen.

Monoplanet hade nu nått upp till samma höjd som sin fiende, och tydligen var det dess avsikt att nå ännu högre, ty det fortsatte utan avbrott sin branta uppstigning. Zeppelinskeppet hade hittills styrt vidare i samma kurs som det haft från

början, bort emot Reims; nu, då det fann sig hotat av denna nya fiende, ändrade det hastigt taktik. Plötsligt sågo åskådarna därefter hur dess ofantliga skrov liksom avtog i omfång, därpå hur det tycktes smälta samman med den grå himlen ovanför och försvinna i den... Luftvidundret hade höjt sig för att ej råka inom håll för sin motståndares bomber. Men denne lät ej förbluffa sig. I allt brantare och brantare kretsar jagade monoplanet uppåt, och som för att underlätta det i dess jakt kom det en lång reva i kvällshimlen, som lämnade kolossen inom klart synhåll. Gång på gång steg ett halvkvävt ångests-kri från den lilla åskådarkretsen nere på flygfältet, då den franska maskinen tycktes på väg att kantra i en sväng; gång på gång förbyttes den i en dov suck av lättnad. Men — —

Nu hade den fantastiska duellen uppe i rymden redan varat i tjugufem minuter, och de båda fienderna voro nästan inne över Reims. Beskjutningen nedifrån hade upphört, som musiken upphör på en cirkus, där något mer än dödsföraktande trick utföres. Allt tycktes orörligt avvakta slutet på tvekampen däruppe... Och plötsligt började händerna knytnas bland åskådarna nedanför, och förbannelsesropen att hagla. Ty det var blott alltför tydligt att herr Leroux' monoplan var vanmäktigt mot den tyska luftjätten. Den höjde sig så snabbt att de djärvaste vändningar nätt och jämnt lyckades hålla herr Leroux i jämnhöjd med den —

långt mindre gjorde det tänkbart för honom att komma upp över den. Och obeveklig som ödet gled den vidare och vidare in emot Reims. Nu var den nästan över huvudet på åskådarkretsen på flygfältet... Alltså var allt förgäves, alltså skulle de få sin vilja fram, dessa fördömda tempelskändare — det steg ett hest rop av vanmäktig förbittring från åskådarna på det lilla flygfältet, och upprepades runt de franska leden...

Då — då skedde det plötsligt.

Innan ännu någon därnere hunnit ana vad som förestod, gjorde det lilla monoplanet som nu var en obetydlig prick i rymden, en tvärvändning in emot det mattblänkande luftvidundret. I nästa sekund ven det mot sin fiende, som pilen mot sitt mål. Det gick ett halvt andedrag av gigantisk spänning; man såg hur det tyska luftfartyget gjorde frenetiska ansträngningar att undgå den död som plötsligt hotade det... så kom katastrofen. En blixthögt däruppe, en bedövande knall några sekunder senare, och skyar av rök och eld som dolde det hela... Därpå blevo plötsligt resterna av Zeppelinskeppet synliga för ett ögonblick, en sammanvriden massa, på huvudstupa fall mot jorden... M: me Leroux stirrade på dem, stel som en död, utan tankar, utan känslor... En kort sekund blänkte det till rött i dem.

Och så, som en förbränd mal som sjunker bort från ljuslågan, lösgjorde sig en liten klump av

metallverk från den nedstörtande luftjätten, och föll, som med ett sista försök att lyfta sig, mot marken ej långt från henne och militärbetarna. De hörde en stöt, som överröstades av brakets från det fallande Zeppelinskeppet. Och som gripna av en gemensam impuls voro de plötsligt på jakt bort emot den lilla svarta högen på de skymningssvarta fälten.

*

De funno herr Leroux' förbrända kropp under resterna av monoplanet. Det framgår av m:me Leroux' brev att den begrovs dagen efter, under visandet av alla militära hedersbetygelser, samtidigt med ett halvt hundratal andra som fallit under artilleristriderna kring staden. En dag senare, på anmodan av militärmyndigheterna, reste m:me Leroux tillbaka till Paris och därifrån till Bourgogne.

Slutet av hennes brev, befriat från ett par beklagansvärda utfall mot en mycket stor kejsare, lydte sålunda:

»Monsieur, jag vet ej om ni kan veta vad jag känner. Jag vet ej heller vad man känner i ert land, för oss eller mot oss. Jag vet blott att vi kämpa för allt vi ha och äro, för vår forntid, för vår framtid, för Frankrike. Och om man i den kampen förlorat allt som gav livet värde, skall man fortsätta att bedja om seger ännu då det är för sent...

Det finns en gammal sägen som ni känner, om mannen som gjort sig vingar, fästa med vax, för vilken de lossnade, och som störtade ned, krossad. Men säg mig, borde man beklaga honom så djupt?

Hans vingar sveko honom ändå på flykt mot solen!»

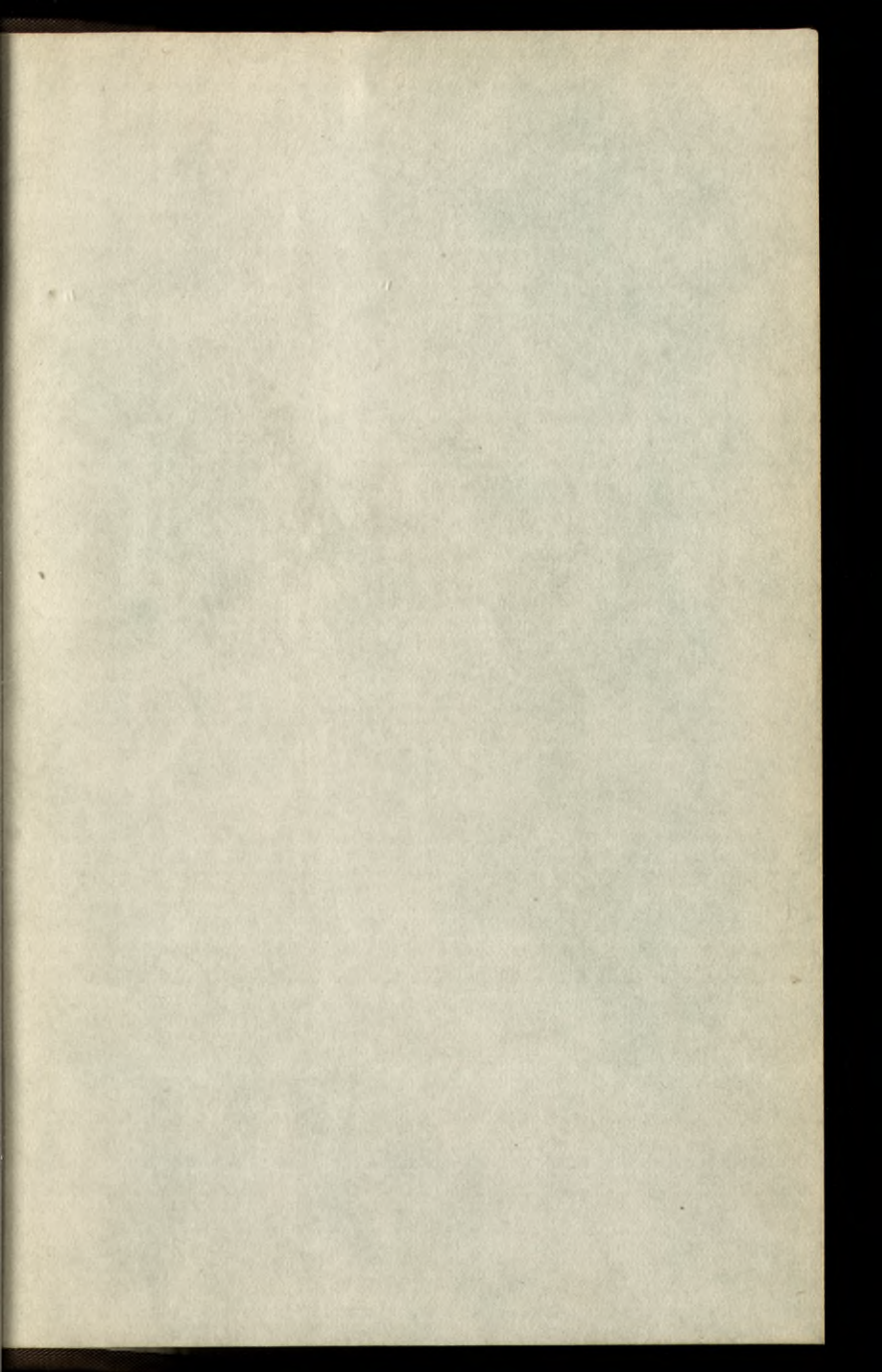
INNEHÅLL.

1. Herr Leroux' finaste passagerare	7
2. Herr Leroux flyger från Karlstadt till Kraubitz	48
3. En dödsjakt genom rymden	79
4. Ganymedes och örnen	118
5. På amorösa vingar	156
6. En flykt mot solen	188

Table-Of-Contents

1	Introduction
2	Chapter I
3	Chapter II
4	Chapter III
5	Chapter IV
6	Chapter V
7	Chapter VI
8	Chapter VII
9	Chapter VIII
10	Chapter IX
11	Chapter X
12	Chapter XI
13	Chapter XII
14	Chapter XIII
15	Chapter XIV
16	Chapter XV
17	Chapter XVI
18	Chapter XVII
19	Chapter XVIII
20	Chapter XIX
21	Chapter XX
22	Chapter XXI
23	Chapter XXII
24	Chapter XXIII
25	Chapter XXIV
26	Chapter XXV
27	Chapter XXVI
28	Chapter XXVII
29	Chapter XXVIII
30	Chapter XXIX
31	Chapter XXX
32	Chapter XXXI
33	Chapter XXXII
34	Chapter XXXIII
35	Chapter XXXIV
36	Chapter XXXV
37	Chapter XXXVI
38	Chapter XXXVII
39	Chapter XXXVIII
40	Chapter XXXIX
41	Chapter XL
42	Chapter XLI
43	Chapter XLII
44	Chapter XLIII
45	Chapter XLIV
46	Chapter XLV
47	Chapter XLVI
48	Chapter XLVII
49	Chapter XLVIII
50	Chapter XLIX
51	Chapter L
52	Chapter LI
53	Chapter LII
54	Chapter LIII
55	Chapter LIV
56	Chapter LV
57	Chapter LVI
58	Chapter LVII
59	Chapter LVIII
60	Chapter LIX
61	Chapter LX
62	Chapter LXI
63	Chapter LXII
64	Chapter LXIII
65	Chapter LXIV
66	Chapter LXV
67	Chapter LXVI
68	Chapter LXVII
69	Chapter LXVIII
70	Chapter LXIX
71	Chapter LXX
72	Chapter LXXI
73	Chapter LXXII
74	Chapter LXXIII
75	Chapter LXXIV
76	Chapter LXXV
77	Chapter LXXVI
78	Chapter LXXVII
79	Chapter LXXVIII
80	Chapter LXXIX
81	Chapter LXXX
82	Chapter LXXXI
83	Chapter LXXXII
84	Chapter LXXXIII
85	Chapter LXXXIV
86	Chapter LXXXV
87	Chapter LXXXVI
88	Chapter LXXXVII
89	Chapter LXXXVIII
90	Chapter LXXXIX
91	Chapter LXXXX
92	Chapter LXXXXI
93	Chapter LXXXXII
94	Chapter LXXXXIII
95	Chapter LXXXXIV
96	Chapter LXXXXV
97	Chapter LXXXXVI
98	Chapter LXXXXVII
99	Chapter LXXXXVIII
100	Chapter LXXXXIX
101	Chapter LXXXXX

6000179232

Göteborgs universitetsbibliotek

